Evangélikus Élet

EVANGÉLIKUS HETILAP 76. évfolyam, 29. szám ■ 2011. július 17. ■ Szentháromság ünnepe után 4. vasárnap Ára: 250 Ft

„Kevesebb mint háromszáz evangélikus él itt harminc településen, de számon tartják egymást, és emlékeznek azokra az időkre, amikor még szekéren vagy gyalog indultak el vasárnap hajnalban a fancsali templom felé.”
Életjelek Abaújból ▶ *3. oldal*

„Nálunk nem nagyon van szükség ilyen intézményekre. Mert az időseket befogadják a rokonaik, nem hagyják őket magukra.”
Beszélgetés Kongó evangélikus elnök-püspökével ▶ *5. oldal*

„Szürke ruhájuk suhogott körülöttünk, mintha az angyalok röpködtek volna. És azt hiszem azóta is, hogy igazi angyalok voltak.”
Leányotthon a Márvány utcában ▶ *9. oldal*

Hűségre indító szó ▶ *2. oldal*
Isten erőterében ▶ *3. oldal*
Itthon a földön, otthon az égben ▶ *7. oldal*
Diakonisszabeszélgetések ▶ *8–9. oldal*
Akarod tudni, meddig élsz? ▶ *11. oldal*
Informatikai esélyegyenlőség ▶ *15. oldal*

FOTÓ: T. PINTÉR KÁROLY (KÉPÚNK ILLUSZTRÁCIÓ)

Elfogadták az új egyházügyi törvényt

▶ **Keddre virradó éjszaka elfogadta a Ház az új egyházügyi törvényt, amellyel tizennégy egyházat és vallásfelekezetet ismert el az Országgyűlés. A többi vallási közösség egyházzá nyilvánításáról a parlament kétharmados többséggel dönthet majd.**

A KDNP-s politikusok jegyezte, ám a szavazás előtt néhány órával az alkotmányügyi bizottság által alapvetően átírt, a lelkiismeret és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek, vallási közösségek jogállásáról szóló javaslatot 254 igen szavazattal, 43 nem ellenében fogadták el a képviselők. A jelen lévő ellenzéki politikusok nemmel voksoltak.

A jogszabály értelmében az Országgyűlés a következő egyházakat ismeri el: Magyar Katolikus Egyház, Magyarországi Református Egyház, Magyarországi Evangélikus Egyház, Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége, Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség, Magyarországi Autonóm Ortodox Izraelita Hitközség, Budai Szerb Ortodox Egyházmegye, Konstantinápolyi Egyetemes Patriarchátus – Magyarországi Ortodox Exarchátus, Magyarországi Bolgár Ortodox Egyház, Magyarországi Román Ortodox Egyházmegye, Orosz Ortodox Egyház Magyar Egyházmegyéje, Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete, Magyarországi Baptista Egyház, Hit Gyülekezete. (Az utóbbi az egyetlen, amely a kereszténydemokrata képviselők által jegyzett törvényjavaslatban nem szerepelt a bevett és elismert egyházak között.)

A KDNP eredeti javaslata még három kategóriát rögzített: a bevett, illetve elismert felekezeteket, a jelentős közcélú tevékenységet ellátó egyházakat, amelyekkel a kormány megállapodást köt, valamint további olyan egyházakat, amelyek országos lefedettségűek, illetve világvallásokhoz kötődnek, és jelentős nemzetközi kapcsolatokkal rendelkeznek.

Az utóbbi két kategóriát azonban végül nem vezették be, s a törvényben csak az említett tizennégy egyházat rögzítették. A jogszabályban nem nevesített és nem kategorizált vallási közösségek egyházi nyilvántartásba vételéről az eredetileg tervezett Fővárosi Bíróság helyett a parlament dönthet majd, kétharmados többséggel. A kérelmet az egyházakkal való kapcsolattartásért felelős miniszternek kell benyújtani, aki azt az Országgyűlés elé terjeszti.

A nyilvántartásba vételi kérelem akkor nyújtható be, ha az egyesület elsődlegesen vallási tevékenységet végez; ha tanításának lényegét tartalmazó hitvallással és rítussal bír; ha legalább húsz éve szervezett formában, egyesületként működik Magyarországon; ha az alapszabályát, létesítő okiratát, belső törvényét, szervezeti és működési szabályzatát vagy azoknak megfelelő más szabályzatot elfogadta; ha a szervezet az ügyintéző és képviseleti szerveit megválasztotta; valamint ha tagjai nyilatkoznak arról, hogy az általuk létrehozott szervezet tevékenysége nem ellentétes az alaptörvénnyel, jogszabályba nem ütközik, valamint nem sérti más jogait és szabadságát. A legalább ezer tag meglétére vonatkozó kritériumot az alkotmányügyi bizottság zárószavazás előtti módosító javaslata törölte.

A törvény szerint az egyházakkal való kapcsolattartásért felelős tárcavezetőnek a Ház elé kell terjesztenie annak az egyháznak a megszüntetésére vagy törlésére vonatkozó javaslatot, amely felhagy a tevékenységével, és vagyonáról nem rendelkezik. Jogutód nélkül akkor szűnik meg egy egyház, ha feloszlását legfőbb szerve kimondta. Az a korábban javasolt passzus azonban, hogy a bíróság – majd a módosítások nyomán a parlament, illetve miniszter – törölheti a nyilvántartásból azt az egyházat, amelynek tevékenysége az alaptörvénnyel ellentétes, jogszabályba ütközik, illetve amelynek tényleges tevékenysége alapján a nyilvántartásba vétel nem történhetett volna meg, nem szerepel a jogszabály végső változatában.

A jogszabály keretet biztosít ahhoz, hogy „az állam a közösségi célok érdekében együttműködjön az egyházzal”. Garantálja továbbá, hogy az egyházak az állam által fenntartott nevelési és oktatási intézményekben – a tanulók és a szülők igényei szerint – hitoktatást tarthatnak, továbbá a felsőoktatási intézményekben hitéleti tevékenységet folytathatnak. A hitoktatás költségeit – külön törvény, illetve az egyházakkal kötött megállapodások alapján – az állam biztosítja, míg a közoktatási intézmény köteles a dologi feltételeket és más, kötelező iskolai foglalkozásokkal nem ütköző időpontot, az egyház pedig hitoktatót, illetve hittanárt biztosítani.

Az egyházak a kormánnyal kötött megállapodás alapján külön jogszabályban meghatározott rendben végzett tábori lelkészi, valamint börtön- és kórházlelkészi szolgálatot vagy más speciális szolgálatot is végezhetnek.

A törvény 2012. január 1-jén lép hatályba.

▶| *Forrás:* MTI

A lapzártánk után elfogadott törvénnyel kapcsolatban a Magyar Távirati Iroda munkatársa a Parlamentben „éjszakázott” evangélikus elnök-püspököt is megszólaltatta. Gáncs Péter nyilatkozata lapunk 3. oldalán olvasható.

Tüzet oltva – tüzet gyújtva

Bel- és külmissziói nyári konferencia a piliscsabai Béthelben

▶ **Van rossz tűz, amelyet el kell oltani, amilyen hamar csak lehet, és van jó tűz, amelynek élesztésén munkálkodni keresztény küldetés. Fontos, hogy ne tévesszük össze a kettőt, mert az szinte bizonyosan végzetes következményekkel jár. Mindkét tűzről szó esett az Evangélikus Missziói Központ idei nyári konferenciáján július 3–6. között Piliscsabán.**

A konferencia fókuszában a mostanában gyakran emlegetett szabadság témája állt. *Szemerei János* – mint a misszió munkáját is felügyelő püspök – áhítatában a krisztusi szabadság jellemzőire hívta fel a figyelmet. A hívő ember nem mehet úgy szabadságra, hogy mindent elfelejt, ami a hétköznapokban meghatározza az életét. Szabadsága ideje alatt sem lehet mentes a kötelességektől. Szabadságnak nevezhető ez? Emberi módon gondolkodva aligha, de Jézus példája arra figyelmeztet, az Isten gondolatai különböznek a mieinktől. Jézus szabadon értelmezte a törvényeket, szabadon bánt a szombattal is, de a szabadnapon is észrevette a betegeket, az éhes tanítványokat és mindazokat, akik rászorultak. Ugyanígy van a tűzzel is: a Zebedeus fiak által elképzelt pusztító, elemésztő tűzzel ellentétben az Úr az ember életét átformáló, értékrendjét helyreállító tüzet küldött pünkösdkor. Ma is az ezáltal megtapasztalt szabadulás tanúsága az egyház feladata – fejtette ki Szemerei János.

A tűzoltó felszerelése megfelel Pál apostol listájának az Isten fegyverzetéről: saru, páncél, öv, pajzs, sisak, kard

A tűz pusztító erejével igazán közelről találkozni megrendítő élmény. Sokszor emberi erőt meghaladó feladat lelkileg feldolgozni mindazt, amivel egy tűzoltó a munkája során nap mint nap találkozik. *Nemeshegyi Tamás,* a Keresztyén Tűzoltók Baráti Körének alapítója magával ragadó bizonyságtételében saját vívódásait is megosztotta a hallgatósággal.

▶▶ *Folytatás az 5. oldalon*

Testvérkeresés

▶ **Madárdal és csend fogadta Piliscsabán az Evangélikus Külmissziói Egyesület (EKME) konferenciájának résztvevőit. A Béthel Evangélikus Missziói Otthon igazán megfelelő helyszín a pihenéshez, a közös gondolkodáshoz, az elmélkedéshez. A megelőző évekhez hasonlóan most is itt találkoztak július 7–10. között az EKME tagjai és a külmisszió ügye iránt érdeklődő hittestvérek.**

„Kik az én testvéreim?” – csütörtök délutántól vasárnap délig erre a kérdésre kereste mintegy negyven felnőtt konferenciázó a választ, amelynek megtalálásához közös áhítatok, előadások, fórumok, beszélgetések, bibliatanulmányok nyújtottak segítséget. A jól megtervezett, -szervezett napirend, a programok kellő lehetőséget nyújtottak a hitbeli elmélyedéshez, de a pihenésre, a kötetlen beszélgetésekre is maradt elegendő idő.

Az esemény fő vendége *René Mwamba Sumaili* volt. A Kongói Evangélikus Egyház szelíd, megnyerő modorú elnök-püspöke sokat tett azért, hogy afrikai országát, népét, az ott élő evangélikusokat jobban megismerjék a résztvevők.

József történetén keresztül *Vető István* cinkotai lelkész mutatta be három napon át, hogy milyen a Biblia testvérértelmezése.

▶▶ *Folytatás az 5. oldalon*

Oratio œcumenica

Urunk, Istenünk! Most, a nyár közepén látjuk igazán, hogy mi mindennel ajándékozol meg bennünket. Talán ma természetesnek tűnik, hogy zöld a fű, és a fák nemcsak árnyékot nyújtanak, hanem az élethez nélkülözhetetlen oxigént is adnak. A vetések aratásra készen állnak. S napról napra megajándékozol bennünket az éltető világossággal.

Köszönjük a nyár ajándékait. Emberek mosolyát, azokat a napokat, melyeket gyermekeinkkel együtt szabadságként élhetünk meg, a munkánk igazi gyümölcseit.

Hálát adunk azért, hogy teremtett világod gazdagságából élhetünk!

Kérünk, add Lelked erejét, hogy üzeneted titkát megértsük. Sáfárok vagyunk, Isten titkait bíztad reánk, Urunk. Te adj erőt, hogy megőrizzük a tőled kapott kincseket – a hitet, a szeretetet, az Isten ismeretét.

Könyörgünk azokért a családokért, amelyek az elmúlt hetekben foglalták el elkészült otthonaikat a szörnyű iszapkatasztrófa után. Láttuk, hogy településeket formált át a tragédia, a sebek nem gyógyultak még be, de tapasztaljuk, hogy minden adott az újrakezdéshez. Áldunk azért a lelkületért, amely összefogást eredményezett egyházunkban, hazánkban és határainkon túl is.

Kérünk a lelki megújulásért! Szólj népedhez, gyermekeidhez, hogy a sáfárok titkai mint az örömhír hangzó ajándékai töltsék be az emberi élet egyszerű napjait.

Könyörgünk az egyház tiszta tanításáért, az alkalomról alkalomra hangzó, idők feletti üzenetért. Felelős szolgálatot bíztál reánk, igehirdetőkre, s drága kegyelmi időt adtál nekünk, igehallgatóknak.

Kérünk, ne hagyd szem elől veszni az alkalmakat. Add, hogy hűek tudjunk maradni hozzád életünk minden napján. Ámen.

SEMPER REFORMANDA

„Mindenki maga könnyen kitapasztalhatja, milyen mértékben, vagy mint mondják, milyen kímélettel kell fegyelmeznie testét, mert annyit fog böjtölni, virrasztani, dolgozni, amennyit elegendőnek lát teste lazaságának és kívánságainak megfékezésére. Akik pedig úgy képzelik, hogy cselekedeteik által igazulnak meg, azok nem a kívánságok megölésére tekintenek, hanem csak magukra a cselekedetekre, arra törekedve, hogy ha minél többet, sőt a lehető legtöbbet tették, azzal a maguk hasznára és igazzá legyenek. Ezek végül agyukat károsítják, és természetüket is kioltják, vagy végleg használhatatlanná teszik. A keresztyén élet és hit nagyon esztelen és tudatlan értelmezése az, ha valaki így akar hit nélkül, cselekedeteik által megigazulni és üdvözülni."

▶| *Luther Márton:*
Értekezés a keresztyén ember szabadságáról
(Prőhle Károly fordítása)

www.evangelikuselet.hu

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 4. VASÁRNAP – LK 16,10–12

Hűségre indító szó

Szeretetteljes kérés: mielőtt e sorokat bárki olvasni szándékozik, lapozza fel *Lukács evangéliumának* 16. fejezetét, és olvassa el az egészet. Nem kell vonakodnunk a hamis sáfár pengeéles okosságától, ahogyan magát kiverekedni igyekszik élete végzetes (kárhozatos) helyzetéből, és ahogyan Jézus szerint ez a csaló, szerződéshamisító dicséretben részesül okossága miatt.

A fejezet második felében egy nevesincs gazdag ember nem veszi észre a híressé vált koldus, Lázár sebeit és nyomorúságát. A nevesincs gazdag esetében szó sincs okosságról, csak dőzsölő önzésről, szűk látókörű és ostoba hedonizmusról s annak végzetes (kárhozatos) következményéről. Jelentős figyelmeztetést kapunk itt: van miről elgondolkodni, miképpen ronthatjuk el földi életünket és tékozolhatjuk el az örök életünket is.

Jézus példabeszéd stílusú kijelentése ebben a keretben: aki a kevésen hamis, a „sokon" is az; ha valaki a mammonnal, a mulandó értékkel nem tud megfelelően bánni, miképpen részesülhetne az igazi, örök értékből?! Aki nem tudja felmutatni a hűségét a csekély feladattal kapcsolatosan, hogyan reménykedhetne a szent örökségben?

Jézus világosan szembeállítja egymással az úgynevezett keveset, amelyen ebben a két versben a mammont, vagyis ennek a világnak komplikálttá vált valóságát érti, és egyszerűen az „igazit", az örökkévalóságot. Van ez a drámaian mulandó mammonvilág, és van az igazi, örökkévaló isteni világ, a mennyei valóság, Isten országa, ahol Jézus helyet készített nekünk (Jn 14,1–4). Milyen botor döntés lenne a hamis gyöngy megvásárlása kemény valutáért, vagy bóvliért aranyat adni?

Óvakodjunk az e világi valóság és az örökkévalóság egymással szembeni buta kijátszásától. Mert nagyon fontos felismerés az, hogy mind a kettő – a földi élet is, és az örök élet is – Isten nagyszerű és csodálatos ajándéka. Szó sem lehet arról, hogy ez a földi világ (még a bűneset ellenére is) csak rossz és megvetendő lenne, és hogy egyetlen érték a mennyei világ lenne. Csak az értékrendben van óriási különbség. A földi élet is az Isten ajándéka, de Isten kisebb (kevesebb) ajándéka, ám akkor mennyivel több lesz majd Isten nagyobb, azaz örök ajándéka, az örök élet a tökéletes világban!

Ha a földi élet valósága is felfoghatatlan ajándék, sőt kész csoda az egész jelenség, az élet titka, akkor mennyivel több, sőt végtelenszer több, szebb, tökéletesebb lesz az örök élet – egyelőre felfoghatatlan – csodálatos valósága. Ezt a földi életet is Istentől kaptuk, és fel kell fedeznünk ennek a földi életnek és ezen belül az emberi életnek minden titkát, s szabad és kell rácsodálkoznunk erre a lenyűgöző valóságra. Nemcsak a napfelkelték vagy napnyugták, havas hegyormok és zöldellő völgyek, békésen kanyargó folyók és feszített víztükrű tavak szépsége nyűgözhet le bennünket, hanem a szeretetet sugárzó emberi szempár áldott pillantása, a simogatásra és ölelésre mozduló kéz csodája, a másokért dobogó szív áldása és mindaz, ami az emberi szférában alkotó módon kibontakozik. Csak jól kell szeretni ezt a földi életet Isten akarata és rendje szerint.

Nem ennek a csodálatos világnak (ahol bajok, bűnök, könnyek, fájdalmak, tragédiák, szenvedések is vannak) megvetését szorgalmazza a mi Urunk, amikor felhívja figyelmünket a kimondhatatlanul nagy értékre, az ő országára, amely végtelen és örök, tökéletes és mentes minden negatívumtól. Ahol majd *„maga az Isten lesz velük* [az emberekkel]; *és letöröl minden könnyet a szemükről, és halál sem lesz többé, sem gyász, sem jajkiáltás, sem fájdalom nem lesz többé, mert az elsők elmúltak".* (Jel 21,3–4)

A VASÁRNAP IGÉJE

Isten adta nekünk ajándékba ezt a mulandó földi életet, ahol lehetőségünk van arra – és ez Jézus kérése –, hogy megmutassuk hűségünket. Itt is jól kell értenünk a szent igét: nem így (megmutatva hűségünket) érdemeljük ki az örök életet, mert az is ajándék. Az Isten országában Jézus által elkészített hely is ajándék! Ez a földi élet is ajándék, az örök élet is ajándék, azaz kegyelem.

Az ajándékokkal nem szabad felelőtlenül és otromba módon bánni. Ha valaki nem becsüli meg ezt a földi életet azzal, hogy Isten rendje és törvényei szerint éli napjait, és bánik az itteni feladatokkal, az alkalmatlanságát bizonyítja az örök életre, az igazi életre. E világi tartózkodásunk és magatartásunk mutatja meg igazi valóságunkat. Ha ezt a kisebb értékű (bár csodálatos) világot és életet nem tudjuk Isten akarata és rendje szerint hűségesen megbecsülni, akkor igazoltuk, hogy nem szabad minket az igazi értéknek (az örök életnek) még csak a közelébe sem engedni. Pedig Jézus Krisztus megváltott minket a golgotai kereszten, bemenetelünk lenne az örök üdvösség felfoghatatlan világába, de ostoba hűtlenségeinkkel mi magunk igazoljuk, hogy ártalmasak lennénk Isten országában.

Még arra is rá kellene döbbennünk (a 12. vers értelmében), hogy ezek a földi javak (a földhivatali bejegyzések ellenére) nem a mi tulajdonaink. Szívünk utolsó dobbanása előtt le kell mondanunk mindenről, *„mert semmit sem hoztunk a világba, nem is vihetünk ki semmit belőle".* (1Tim 6,7) E vers szerint a mi igazi tulajdonunk az, amit Isten az örökkévalóságban akar nekünk adni.

Ha rádöbbenünk hűtlenségünkre, mert a szent ige szembesített bennünket ezzel, akkor az egyetlen menedékünk a szívbéli töredelem Jézus lábainál, a bűnbánat könnyeivel. Krisztus Jézus szeretetteljes irgalma most is, bármikor megadja nekünk az új kezdés (megtérés, újjászületés) szent és életmentő lehetőségét, hogy végre hűek legyünk a csekélyen, a kevésen, vagyis ebben a földi életben. A családban és a munkahelyünkön, minden emberi kapcsolatunkban hűséggel szolgáljunk Isten akarata és rendje szerint. „Mienk a menny örökre." Ámen.

■ Ribár János

Imádkozzunk! Úr Jézus! Irgalmazz nekünk, tégy hűségessé bennünket, hogy hűségesen és rended szerint teljesítsük akaratodat. Tégy képessé bennünket, hogy ebben a földi életben hűek lehessünk hozzád minden dolgunkban, és kegyelmedből részesülhessünk az örök értékek világában, a te országodban. Ámen.

RÉGI-ÚJ LITURGIKUS SAROK

Miért keresitek a holtak közt az élőt?

A temetői istentisztelet rendjéről

▶ **A cím most nem a húsvéthajnali jelenet egy mondata, hanem egy elgondolkodtató kérdés mindazok számára, akik a *Liturgikus könyv* második kötetében találkoznak ezzel a fejezetcímmel: *Temetői istentisztelet.***

Miért megy az ember a temetőbe? Emlékezni? Siratni? Megnyugodni? Felkészülni? Számos válasz létezik. Közöttük ez is: istentiszteletre. No nem arra gondolok, amikor régen még természetes volt, hogy a temető közepén állt a templom, illetve a templomot vette körbe a temető (csupán néhány ilyen evangélikus templomunk van Magyarországon). Manapság, amikor külön sírkertek léteznek, élünk-e a lehetőséggel, hogy alkalomhoz kötődően a temetőben tartsunk istentiszteletet?

Sok helyen, sokféle formában láttam és éltem át temetői istentiszteletet. Van, ahol katolikus többségű faluban a november elején szokásos temetőjárás idején gyűlnek össze evangélikusok is énekelni, imádkozni, igét hallgatni. Másutt – ilyet láttam evangélikus többségű településen – az egyházi év végén, az utolsó vasárnap előtt vagy éppen vasárnap tartanak testvéreink istentiszteletet a temető egy központi helyén. Városon, sőt a fővárosban pedig hallottam ökumenikus istentiszteletről halottak napja közelében.

Ahány ház, annyi szokás. S bár van, aki a liturgiai sokszínűséget támogatja (ez azért a rendetlenség veszélyét is magában rejti), mégis többen szerettek volna útmutatást kapni arra, hogyan is nézzen ki egy temetői istentisztelet. Nem feledve, hogy egy ilyen alkalomnak mindig vannak ökumenikus vonatkozásai is, hiszen ezeken részt vesznek evangélikus testvéreink hozzátartozói és érdeklődők is más felekezet(ek)ből.

A *Liturgikus könyv* második kötetének 14. fejezete nem valamiféle különleges, sajátos rendet akar adni, hanem a megszokott istentiszteletet próbálja adaptálni a temetői környezetbe és szituációba. Ezért a felépítése hasonlít az alap-istentisztelet igeliturgiájához. Az előkészítő rész a temetéshez hasonlóan Istenmagasztalásra hív: „Uram, nyisd meg ajkamat, hogy hirdesse szám a te dicséretedet! Áldjuk az Atyát és a Fiút a Szentlélekkel együtt! Dicsérjük és magasztaljuk őt örökké! Ámen." Ezt követi a bűnvallás és a kegyelemhirdetés, azaz az istentisztelet lelki felkészüléssel kezdődik.

A bevezető rész zsoltárral folytatódik, majd a Krisztus-dicséret következik, amely a *Glóriában* teljesedik ki, végül pedig a kollekta imádsággal záródik. A zsoltár keretverse evangéliumi mondat: *„Krisztus mondja: »Én vagyok a feltámadás és az élet, aki hisz énbennem, ha meghal is, él.«"* Kétszer is elhangzik a zsoltár körül, mélyen a szívünkbe vési a „legfontosabb temetői tudnivalót". Közte hangzik a 90. zsoltár – temetőben különösen is mély értelmet nyerő – néhány versszaka: „Taníts úgy számlálnunk napjainkat, hogy bölcs szívhez jussunk! Ímé, arasznyivá tetted napjaimat, és életem ideje semmiség előtted. Ugyan mit várhatok én még, Uram? Egyedül beléd vetem reménységemet."

Az elmúlás birodalmában a *Kyrie* mindhárom sorában ott szerepel a halál, de mindhárom esetben a reménység hátterében, ellentéteként: „Úr Jézus Krisztus, aki engedelmes voltál a halálig, Uram, irgalmazz! Uram, irgalmazz! Úr Jézus Krisztus, aki halott voltál, de íme, élsz örökké, Krisztus, kegyelmezz! Krisztus, kegyelmezz! Úr Jézus Krisztus, aki feltámadásoddal ajtót nyitottál nekünk is az életre, Uram, irgalmazz!" Igen, a temető az a hely, ahol ez az egyetlen helyes pozíció: meghajolni élet és halál Ura előtt és kiáltani: Uram, irgalmazz!

A kollekta imádság rövid, ugyanakkor az egyetlen kérést megfogalmazva mégis kibont egy igét a *Thesszalonikabelieknek írt második levélből.* A szomorkodók reménységét fogalmazza meg, amely a temetőben átértékeli egész gondolkodásmódunkat, és a helyes irányba fordítja tekintetünket: „Mindenható, örök Isten! Feltámasztottad egyszülött Fiadat a halálból, hogy ne úgy szomorkodjunk az elhunytakért, mintha nem volna reménységünk. Erősíts minket Szentlelkeddel, hogy neked éljünk, és minden elhunyt hívővel együtt eljussunk az örök életre, az Úr Jézus Krisztus által, aki veled és a Szentlélekkel Isten, él és uralkodik mindörökkön-örökké."

Az igei rész tartalmazhat több olvasmányt, de erre is az vonatkozik, mint a temetői istentisztelet egészére: nem megfelelők a körülmények ahhoz, hogy hosszabb istentiszteletet tartsunk. Ezért a rend törekszik a tömörségre, s ezt ajánlja az igehirdetőnek is.

A záróimádság a templomi istentiszteleten megszokott, gyakorolt módon zajlik. Kéréseinket az Úristen elé víve hangzik a közös felkiáltás: „Urunk, hallgass meg minket!" A könyörgés zárómondata így foglalja össze imádságos gondolatainkat: „Hallgass meg minket, Urunk, és ne vess meg gyengeségünkért, hanem teljesítsd ígéretedet, és őrizz meg néped közösségében, amíg elhozod országodat, ahol béke és igazság lakik, ahol nincs többé szenvedés, és nincsen halál, hanem te magad leszel minden mindenekben szent Fiad, a mi Urunk, Jézus Krisztus által."

Ha lehetséges, a temetői istentiszteleten is gondoskodjunk egy kis oltárasztalról, amelyen feszület áll, és gyertya ég. Szép, mély értelmű jelkép, ha az oltár gyertyájáról meggyújtva visszük a fényt saját, már előre ment szeretteink sírjára.

S miközben emlékezünk a sírkertben, az élőt keressük a holtak között: az élő Jézus Krisztust, aki reménységünk életünkben és halálunkban.

■ Dr. Hafenscher Károly (ifj.)

Gáncs Péter nyilatkozata az új egyházi törvényről

„Remélem, hogy a frissen elfogadott egyházi törvény a gyakorlatban rácáfol az ellenzéki pártok aggodalmaira, és a parlament nem politikai érdekek mentén, hanem objektív kritériumrendszer alapján minősíti majd egyházzá az erre pályázókat” – nyilatkozta a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke kedden a Magyar Távirati Irodának. Így azokat az egyházakat, amelyek valóban hitéleti tevékenységet folytatnak, az év végéig bejegyezhetik a parlament kétharmados döntése alapján.

„Ki fog derülni, hogy nincs közel háromszáz valódi egyház Magyarországon, de jóval több van, mint a jelenleg az Országgyűlés által elfogadott tizennégy” – vélekedett *Gáncs Péter.* Meglátása szerint biztosan van az országban legalább negyven-ötven olyan vallási közösség, amely megfelel az egyházakkal szemben a törvény által támasztott követelményeknek.

Mint mondta, azon lehet vitatkozni, hogy a metodista egyház miért nincs, a Hit Gyülekezete pedig miért van benne az új egyházi törvény által felsorolt tizennégy egyházban, de „ezen túl kellene jutnunk, és azt kell látni, hogy ez egy nyitott lista. Valójában esélyt kapott minden, eddig bejegyzett egyház arra, hogy a törvény által ismertetett úton megkaphassák újra az egyházi státust.” „Mindenképpen pozitívum, hogy van új egyházi törvényünk, és remélem, hogy azok, amelyek most nem szerepelnek a tizennégyben, nem úgy fogják ezt megélni, hogy ki lettek rekesztve” – hangsúlyozta az elnök-püspök.

Gáncs Péter reményét fejezte ki, hogy az egyházak bejegyzése nem lesz „túlbürokratizálva”, de a „bizniszegyházakat” kiszűrik, és a tényleges vallási tevékenységet nem végző üzleti vállalkozások nem kaphatnak többé egyházi státust.

Azzal kapcsolatban, hogy kikerült a törvényből, miszerint a bejegyzést kérő egyházaknak igazolniuk kell, hogy híveik száma legalább ezer, Gáncs Péter megjegyezte: „El tudom képzelni, hogy van olyan tiszteletre méltó vallási közösség, amely nem a méretével jelent értéket, hanem azon szolgálattal, amelyet kicsiben tud végezni.” Bizonyos szempontból a húszéves honosság feltétele fontosabb, mert „ha egy kicsi közösség húsz éven keresztül megmarad, és értékes spirituális munkát végez, miért ne lehetne egyház?” – tette hozzá.

Az evangélikus elnök-püspök rámutatott: az Országgyűlés nagy dilemmában volt, amikor az egyházak megszüntetésének kérdéséről esett szó. Végül úgy döntöttek, hogy erről nem a honatyák szavaznak majd egy-egy adott esetben. Arra azonban valószínűleg lesz jogi lehetőség, hogy ha valamilyen szempontból nem felel meg egy egyház, megszüntessék, de „lehet, hogy ezen a ponton hozzá kell majd nyúlni a törvényhez” – közölte.

A püspök megemlítette: az új egyházi törvény szövegezésekor az állam és az egyházak között rendszeresen folytak szakértői egyeztetések, de „nem volt zökkenőmentes a kommunikáció”. Az utolsó parlamenti vitanap szorító időzavarában pedig az egyházaknak már nem volt lehetőségük a legfrissebb szövegváltozat megismerésére.

MTI

Elnök-püspökök találkozója

René Mwamba Sumaili, a Kongói Evangélikus Egyház elnök-püspöke tett látogatást július 11-én a Déli Egyházkerület püspöki hivatalában, ahol megbeszélést folytatott *Gáncs Péterrel,* a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspökével.

Az egyházi vezetők ismertették egymással egyházaik helyzetét, áttekintették kapcsolataikat, valamint napi, aktuális kérdésekről tárgyaltak. A jó hangulatú, testvéri találkozón az Evangélikus Külmissziói Egyesület részéről *Brebovszkyné Pintér Márta* lelkészi elnök és *Szirmai Zoltánné* szervező titkár is részt vett.

WISKIDENSZKY ANDRÁS *felvétele*

Isten erőterében

Püspöki minőségében első ordinációs szolgálatát végezte *Szemerei János,* amikor július 9-én Sopronban, kerülete legnagyobb templomában lelkésszé avatta *Bolba Mártát.* A liturgiában az Evangélikus Hittudományi Egyetem részéről *dr. Korányi András* docens, az egyházmegye és a gyülekezet képviseletében pedig *Gabnai Sándor* esperes és *Hegedűs Attila* lelkész segédkezett.

FOTÓ: ROMÁN PÉTER

Prédikációjában a püspök elmondta: számára az ordináció jelentőségét az adja, hogy Isten láthatatlan munkáját, az ő hatalmának erővonalait teszi láthatóvá. A lelkészjelölt személyében olyan valaki áll itt, akit Isten szeretete valóságosan megérintett és megragadott. A jelenlévőknek és a gyülekezetnek is szükségük van arra, hogy lássák, Isten közöttük is munkálkodik.

A lelkészjelölt választott igéje, Mt 28,16–20 alapján Szemerei János a misszió felelősségét hangsúlyozta. „Ami a missziói parancsban lenyűgöző, az Jézus hite” – fogalmazott. „Nem naivságból, hanem a hit bátorságával teszi.” A hit is láthatatlan, de valóságos erő. Ebben az erőtérben indulhat tovább az új lelkész is.

Az istentiszteletet követő szeretetvendégségen személyes hangú köszöntések hangzottak el. Többek között Gabnai Sándor esperes a Soproni Egyházmegye, Hegedűs Attila lelkész pedig a gyülekezet jókívánságait adta át új kollégájának. *Tölli Balázs,* a Berzsenyi Dániel Evangélikus (Líceum) Gimnázium igazgatója a küldő intézmény nevében szólt. *Tubán József,* Csorna–Kapuvár lelkésze az egyházmegye lelkészi munkaközösségének üdvözletét tolmácsolta, és sok örömet kívánt Bolba Mártának ebben a „borzasztó és gyönyörűséges szolgálatban”.

Korányi András, a teológia képviselője elmondta, hogy ő nem búcsúzik, hiszen az egyetem hamarosan viszontlátja Mártát a doktori képzés résztvevőjeként. A köszöntések sorát a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület nevében *Szabó György* egyházkerületi felügyelő és Szemerei János püspök zárta. Az ajándékok átadása után a felavatott lelkész felé fordulva a püspök kiemelte: „A legnagyobb ajándék az, hogy fontos neked Isten ügye, és fontos vagy Isten számára.”

Bolba Márta nem evangélikus családból származik, hat éves korában keresztelték meg. Életében meghatározó szerepet játszott a soproni evangélikus gyülekezet, amely valóságos második otthonává vált. Nyolc évig a soproni evangélikus líceumban tanult, ott szerzett élményei szintén a lelkészi szolgálat felé indították. Oszlopos tagja volt a helyi ifjúságnak, illetve az egyházmegyében működő Mustármag közösségnek. Személyes kegyességét ökumenikus körökben átélt tapasztalatai is formálták.

Az Evangélikus Hittudományi Egyetemen végzett tanulmányai során lehetősége nyílt arra, hogy külföldi egyetemekre is eljusson: ösztöndíjjal fél évet a finnországi Joensuuban, egy évet pedig a németországi Lipcsében tanult. A teológiával párhuzamosan az Eötvös Loránd Tudományegyetem magyar szakos hallgatója.

Márta, nevéhez illően, tüsténkedő alkat, ugyanakkor megvan benne a Jézus szavainak hallgatására való készség is. Szeptembertől az Evangélikus Hittudományi Egyetem doktori képzésében vesz részt, emellett a ferencvárosi gyülekezet városmissziói tevékenységében fog segédkezni.

ADÁMI MÁRIA

Fancsali életjel az abaúji evangélikusoktól

Az encsi evangélikus templomban nem is olyan régen, virágvasárnap kereszteltük meg *Luterán Mártont.* Nem elírás, és nem is tréfáról van szól. A környékbeli evangélikus családok némelyike nevében is hordozza ősi evangélikus vallását, nehéz lenne ma már kinyomozni, hogy vajon mi lehetett a név eredetije. Az biztos, hogy örömmel töltheti el szívünket, hogy a család azt mondta: ha a gyermek neve Luterán, a vallása is legyen az. Ez a keresztelő, illetve hogy a fancsali anyagyülekezet templomának felújítása a befejezéséhez közeledik, adta az ötletet, hogy életjelet adjanak magukról az abaúji evangélikusok.

Abaúj-Torna vármegye a maga idejében evangélikusok által aránylag sűrűn lakott területnek számított, még az 1970-es években is több anyagyülekezete volt.

Az ország északkeleti régiójának életerős gyülekezeteit (Tokaj, Sátoraljaújhely, Abaújszántó, Monok) először a 20. század történelmi viharai gyengítették meg, majd a lassacskán pásztor nélkül maradt, lelkészt eltartani nem bíró gyülekezetek templomainak környékén megfogyatkoztak az evangélikusok. Az utóbbi években fiatal lelkészek próbálják összefogni a vidék megmaradt evangélikusait.

A fancsali templomhoz tartozó vidék a Csereháttal, a Hernád völgyével, az országhatárral és a Sajó völgyével határolt háromszög, szinte elrejtőzik az országjáró emberek szeme elől. Nincsenek felkapott turisztikai központjai, községeinek szépségét elhomályosítják a közeli Zemplén és a Bükk vadregényes vidékei és turistákat hívogató, nyaralókkal teli falvai. Itt még az időjárás is sokszor más, mint az országban uralkodó, általában inkább a szlovákiai, kassai előrejelzéseket kell figyelni.

A környék legrégebbi evangélikus temploma a fancsali, amelyben a korabeli lelkészi napló szerint már 1720-ban is evangélikus lelkész hirdette az igét, akkor még – öt embernek.

Egy másik régi anyagyülekezet, amely mára társgyülekezetként szerepel megfogyatkozott létszámmal, de lelkes templomba járókkal: Hernádvécse. Itt az 1800-as évek óta van templom. A 2005-ig ezekben a gyülekezetekben működő lelkész, *Péter Jenő* szolgálati idejének utolsó évtizedében új templom épült Encsen, ahová a hatvanas évek elejétől sokan beköltöztek a környező településekről. Mára körülbelül száz evangélikus él ezen a településen, ahol a korábbi feljegyzések szerint még a 20. század közepén is csak elvétve akadt egy-két beházasodott lutheránus.

Az viszont bizonyos, hogy igen kitartó és becsületes, templomba járó népek lakták ezt a vidéket. A nemrég kezembe akadt feljegyzések szerint 1888-ban sem élt sokkal több evangélikus a fancsali templomhoz tartozó településeken. Ebből az tűnik ki, hogy ahol gazdája volt a gyülekezetnek, ott az meg is maradt.

A kilencvenes évektől brutális mértékben felerősödő társadalmi erózió elmosta a korábban felsorolt gyülekezetek jelentős részét. Ugyanakkor sok településen, ahol évtizedekig nem volt helyben lelkész, evangélikus híveink a református gyülekezethez csatlakoztak, így bizonyosan nem lehetett egyszerű az elődök munkája sem.

Hála Istennek, az ökumenében sok lelkész testvér részt vesz, vannak haladó szellemű római katolikus, görög katolikus és református testvérek is, de bizony gyülekezeti tagjaink rendszeresen beszélnek arról, hogy annak idején reverzálissal fenyegették őket. Előfordul, hogy valaki katolikusként évtizedekig nem áldozhatott, mivel a felesége után a lányaikat evangélikus templomban keresztelték meg; hallani hírt református templomban megkeresztelt gyerekekről, akiket – a biztonság kedvéért – újrakeresztelt a plébános, mert a gyülekezeti tagok féltek, hogy nem fog a gyermek üdvözülni…

Nem is a népi vallásosságban látom a veszélyt, hanem a lelkészek viselkedésében, akik hagyják ezt a helyzetet, néha élvezik is a nekik kedvező téveszméket.

Hála Istennek, mára könnyebb a helyzet, de még mindig van plébános, aki nem hajlandó sem részt venni az ökumenikus alkalmakon, sem hirdetni őket, de még a katolikus ifjúsági kórus szolgálatát sem.

Kevesebb mint háromszáz evangélikus él itt harminc településen, de számon tartják egymást, és emlékeznek azokra az időkre, amikor még szekéren vagy gyalog indultak el vasárnap hajnalban a fancsali templom felé a környező községekből. Az ötvenes–hatvanas évektől már a lelkészek indulnak. Régebben még motoron, aztán gépkocsival.

Reméljük továbbra is lesz kihez, és lesznek, akik várják őket. Éppen ezért jelen kell lennünk, életjelt kell adnunk magunkról már az óvodában, az iskolában is.

Néha csüggesztő olyan szülők hozzáállását látni, akik nem akarják, hogy a hittanórán evangélikus gyermekük találkozzon az evangélikus lelkésszel, de öröm tapasztalni, amikor az anyuka hívja az óvodába a lelkészt, hogy legyen evangélikus hittan is.

Az örömöt és a félelmet egyaránt megtapasztaljuk, de reméljük, lesz erőnk a gyülekezeteket megtartani az előttünk álló időben is.

GERLAI PÁL
parókus lelkész

Miként a *Békehullámok a Dunán* elnevezésű rendezvénysorozat július 3-án Ulmban tartott (és lapunk múlt heti számában ismertetett) záróünnepségén elhangzott, „a béke hullámai továbbgyűrűznek”… Ennek ékes bizonyságául kötött ki július 6-án Budapesten a *Gusztáv Adolf Segélyszervezet* hajója. A harmincegy tagú küldöttség ugyan mindössze egy napot töltött fővárosunkban, ám a szerdai „kikötés” során természetesen időt szakítottak a Békehullámok-projekt központi magyarországi rendezvényének helyet adó Deák téri evangélikus templom megtekintésére is. Éjjel azonban már tovább is indultak, hogy folytassák útjukat egészen a Duna-deltáig. (A hajózók július 3-án, a hat Duna menti ország által rendezett projekt záróünnepségének végén hagyták el Németországot.)

■ B. Pintér Márta *felvétele*

A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Presbitériuma átérezve hazánk nehéz gazdasági helyzetét csatlakozik azokhoz az egyéni és közösségi kezdeményezésekhez, amelyek célja a nyomasztó államadóssági teher csökkentése. Ehhez a maga részéről úgy kíván hozzájárulni, hogy a hívei adományaiból és saját forrásaiból két mentőautót vásárol az Országos Mentőszolgálat részére, összesen mintegy 50 millió forint értékben. Erre a célra várja a felajánlásokat az **MEE 1707024-20478070** számú számlájára, „Mentőautó” jelzéssel.

HIRDETÉS

Pályázati kiírás – Nemeskolta

A Nemeskoltai Evangélikus Egyházközség pályázatot ír ki a 2011. július 1-jén megüresedett lelkészi állására.

A lelkész jövedelme az országos átlagnak megfelelő. (A díjlevél megtekinthető az esperesi hivatalban.) Rendelkezésére áll a teljesen felújított háromszobás lelkészlakás vegyes tüzelésű és gázközponti fűtéssel, gyümölcsöskerttel, garázzsal, valamint a külön bejáratú, felszerelt lelkészi iroda. A szolgálatok ellátásához gépkocsi biztosítva van.

A pályázatokat részletes szakmai önéletrajzzal 2011. augusztus 15-ig a Vasi Evangélikus Egyházmegye Esperesi Hivatalába (9542 Boba, József Attila u. 24.) kérjük eljuttatni.

HIRDETÉS

Felvétel a Luther Otthon – Szakkollégiumba a 2011/2012-es tanévre

A Luther Otthon – Szakkollégium felvételt hirdet Budapesten felsőoktatási intézményben nappali tagozaton tanulmányokat folytató hallgatóknak a 2011/2012-es tanévtől. A jelentkezési laphoz mellékelni kell lelkészi ajánlást és kézzel írott önéletrajzot. *Az írásbeli felvételi beérkezési határideje: augusztus 3., 23 óra 59 perc. A jelentkezési lapot elektronikusan a felveteli@lutherotthon.hu címen vagy postai úton a Luther Otthon – Szakkollégium, 1138 Budapest, Vizafogó u. 2–4. címen várjuk.* A felvételi tábor – amelynek része a szóbeli felvételi – augusztus 5–7. között lesz. Bővebb információ *Marsai Csabától* kapható a felveteli@lutherotthon.hu címen vagy a 20/542-7575-ös telefonszámon. A felvételi lap letölthető a *www.lutherotthon.hu* címen a *Felvételi 2011* menüpontban.

HIRDETÉS

A Budapesti Tirannosz Ház felekezetközi fiúkollégium felvételt hirdet. Szeretettel várjuk olyan fiúk jelentkezését, akik szeptembertől valamelyik budapesti főiskolán/egyetemen folytatják tanulmányaikat. Jelentkezési határidő: *július 31.* Jelentkezési lap letölthető a *www.tirannoszhaz.hu* honlapról. További információk: *Pafkó Tamás,* 20/770-5995.

HIRDETÉS

Szabadság – fotó- és novellaíró-pályázat

Az *Evangélikus Élet* szerkesztősége – a *2011 – Reformáció és szabadság* tematikus évhez kötődően – fotó- és novellaíró-pályázatot hirdet *Szabadság* címmel.

Egy pályázó legfeljebb három fotót és/vagy három írást küldhet be, vagyis ugyanaz a személy elindulhat mindkét pályázaton. Minimum 1600 × 1200 pixel méretű digitális fotókat várunk, az írások terjedelme pedig egyenként maximum 4500 karakter lehet szóközökkel együtt.

A beküldési határidő: 2011. július 24., éjfél.

A pályázat nyitott, nem jeligés.

A beküldési cím: evelet@lutheran.hu.

Az első három helyezettet mindkét pályázat esetében tíz-, hét- és ötezer forint értékű könyvcsomaggal jutalmazzuk. Csomagjukat a nyertesek maguk állíthatják össze a Luther Kiadó kiadványaiból.

A beérkezett pályaművekből az *EvÉlet* augusztus 14–21-ei lapszámában közlünk válogatást, és az esetlegesen később publikálandókat is a szokásos kiadói díjazás szerint honoráljuk.

„Faltörő” evangélium az éter hullámain

Ünnepi istentiszteleten emlékeztek meg a Trans World Radio ötven éve indult magyar nyelvű adásáról

A Trans World Radio (TWR) úgynevezett monte-carlói adása hosszú éveken keresztül elérte a magyarul beszélőket határainkon innen és túl. A keresztény csatornát a magyar származású amerikai *Paul Freed* alapította. A nemzetközi szervezet külföldi adományozók segítségével indította el európai misszióját, amikor kibérelte a – még *Hitler* által építtetett és a teljes Európa elérésére alkalmas – hatalmas kapacitású rádióadót. Isten csodája, hogy ez az adó azelőtt nem működött, így a propagandacélokra tervezett antennákon először az evangélium szólalt meg. Az adó ma is használatban van, a TWR jelenleg több mint négyszázötven nyelven és nyelvjárásban sugározza evangéliumi adásait. Felemelő dolog átélni, hogy a mi hitünk nemzetközi, így a rádióhallgatók egy láthatatlan gyülekezetet képeznek az egész világon. A keleti blokk országaiban beszélt nyelvek közül a magyar volt az egyik első, amelyen műsort sugározott az adó. A rádió segítségével „át lehetett törni” az Európát kettéosztó falat, hiszen a hanghullámok előtt nincsenek országhatárok. Minderre *dr. Bóna Zoltán,* a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) főtitkára utalt múlt szombaton, a Trans World Radio magyar nyelvű adása megindulásának ötvenedik évfordulója alkalmából meghirdetett ünnepi istentisztelet elején.

A Keresztyén Testvérgyülekezet Ó utcai imaházában tartott fővárosi évfordulós alkalmon – melyet *Kulcsár Tibor*, a Magyar Evangéliumi Rádió Alapítvány (MERA) jelenlegi igazgatója vezetett – a *Szászfalvi László* államtitkár köszöntését is tolmácsoló Bóna Zoltán beszédében kiemelte, hogy azok, akik az első harminc évben részesei voltak a rádiós szolgálatnak, bizonyára hosszan tudnák sorolni, milyen falak, hátráltató tényezők, zavaró körülmények akadályozták a munkájukat, milyen veszélyeknek voltak kitéve akkoriban – mindazonáltal jó, hogy ezek az emberek együttal bizonyságot tudnak tenni arról is, hogy Isten igéje nincs bilincsbe verve.

A rádió történetét *Harmatta János* foglalta össze. E tudósítás terjedelmi korlátai nem teszik lehetővé, hogy a teljesség igényével említtessenek mindazok, akik a fél évszázad során részt vettek a magyar nyelvű adások készítésében, néhányuk neve azonban mindenképp említést érdemel, miként keretes írásunkban a rádió történetének főbb állomásait is sorba vesszük.

„Célunk az, hogy elérjük a világot Krisztus örömhírével, a tömegtájékoztatás eszközeivel, és ennek maradandó gyümölcsei legyenek” – foglalta össze a július 9-i ünnepségen küldetésük lényegét a TWR kelet-európai régiójának igazgatója. *Peter Kolarovski* rámutatott, hogy felelősségünk és feladatunk Isten igéjének a terjesztése. „Mi magunk nem tudunk gyümölcsöt teremni, hisz nem vagyunk képesek hívőket »készíteni« – mondta –, ez ugyanis egy olyan munka, amit a Szentlélek végez.” Ugyanakkor nagy kiváltság, ha Isten bennünket az ő szolgálatába hív el – bátorított mindenkit –, hisz „nincs jobb annál, mint hogy az ember az Isten szolgálatában áll”.

Durst László, az Aliansz Magyar Evangéliumi Szövetség egykori elnöke személyes élményei mellett utalt arra, hogy a rádiós szolgálat hátterét az imádság adta. Kért mindenkit, hogy legyen kitartó az imádságban, hisz az ima a hallgatókért, a műsorokért és a készítőkért egyaránt fontos, és kulcsa a jövő alakulásának is.

Szeverényi János evangélikus országos missziós lelkész átadta lelkésztársának, *Győri János Sámuelnek* – a Zákeus Médiacentrum igazgatójának – és a Magyar Evangélikus Rádiómisszió igazgatótanácsának köszöntését. Felszólalásának befejező mondata így hangzott: „Az Úr szól, az Úr úton van, az Úr el akarja érni az embereket az éteren keresztül is.”

Nagy Imre, a Protestáns Újságírók Szövetségének elnökségi tagja is köszöntötte a születésnapot, és közvetítette *Novotny Zoltánnak,* a szövetség elnökének személyes üdvözletét. „A szív teljességéből szól a száj” – idézett a Bibliából. „Valóban így szól ma is a magyar nyelvű evangélium a Trans World Radio hullámhosszán a MERA munkatársainak és önkénteseinek szerkesztésében.”

FOTÓ: ELEK ÉVA

Idézetek hangzottak el az elmúlt ötven, illetve húsz év olvasói leveleiből

Ötven év hosszú idő. A hallgatók levelei, a tőlük kapott történetek – például a börtönben rádióhallgatás közben megtért fiatalemberről vagy az idős néniről, aki a horvát–szerb háború alatt utolsó kanadai dollárját küldte el, csak hogy szóljon a rádió – megerősítették a munkatársakat abban, hogy valóban életek változhatnak meg a munkájuk nyomán.

Kovács Géza nyugalmazott lelkipásztor a „földalatti” munka érdekességeit mesélte el. Elárulta egykori álnevét is, és utalt az egyházak és felekezetek együttműködésére.

Magyarországon manapság bárki megoszthatja másokkal az Istennel járt út tapasztalatait, bárki elmondhatja, miért éli keresztény értékek mentén az életét, bárki szabadon dicsérheti az Istent, és bárki szabadon mehet nyilvános keresztény rendezvényekre. Ez azonban nem volt mindig így. Volt idő, amikor sokan titokban prédikáltak, titokban olvastak Bibliát, titokban jutottak keresztény irodalomhoz. Jó megemlékezni azokról a hűséges „titkos” szolgálókról, akik akkori tetteikkel emlékeztetik a „ma emberét” arra, hogy a hit cselekedetek által válik élővé.

■ Bödös Eszter

1961-től 71-ig Monte-Carlóban *Steiner József* Hevesi Ödön álnéven dolgozott. Híres prédikátorokat kért fel szolgálatra: például *dr. Kis Ferenc* professzort és *Ungár Aladárt.*

1972–77 között *Baranyi József* kapcsolódott be fiatalemberként a szolgálatba. Segítségével kibővült a Magyarországon tevékenykedő segítők köre. 1977–86 között Németországban élt, ily módon német testvérek segítségével az Evangeliums-Rundfunk (ERF) stúdiójában folytatódhatott a munka. Ebben az időszakban *Dobos Kálmán,* majd *Rétfalvi Attila* csatlakozott a kint élő munkatársakhoz.

1986–91 között több helyszínen – Amerikában, Monte-Carlóban és Bécsben – állították össze a Magyarországról kapott nyersanyagot. Magyarországon két nagyobb csapat dolgozott egymással összefogva. Évente közel száz ének és kétszáz igei szolgálat hanganyagát készítették el, majd juttatták külföldre testvéri kapcsolatok segítségével.

1992-ben alakult meg a Magyar Evangéliumi Rádió Alapítvány (MERA), és 1995-től teljes egészében átvette a magyar nyelvű adások szerkesztésének feladatát. (A MERA szolgálata manapság is nagymértékben támaszkodik önkéntesekre.)

A felekezetközi szemlélet jellemző maradt a későbbi időkben is, amikor újabb evangélikus testvérek csatlakoztak a csapathoz. Meg kell említenünk *Széll Bulcsú* (Budapest), *Takács János* (Hódmezővásárhely) és *id. Győri János* (Nagytarcsa) nevét, akik rendszeresen prédikáltak; *Túrmezei Erzsébetét,* aki nemcsak verseit, de hangját is adta a rádiónak, továbbá a *Hermons* együttes, illetve *Gáncs Péter* jelenlegi evangélikus elnök-püspök nevét, aki a Norea rádióban közösen munkálkodott a MERA-val, és később a MERA kuratóriumának tagja lett.

Bödös József (a MERA alapító tagja) házi stúdiójában. 1960 óta készít felvételeket a TWR számára.

A szoros együttműködés során baráti kapcsolatok születtek, testvéri megbecsülés kötötte össze a résztvevőket, akiket összekapcsolt az evangélium hirdetésének vágya. A közös titokból így mára közös cél lett.

Tüzet oltva – tüzet gyújtva

Folytatás az 1. oldalról

Van-e olyan ember, aki őszintén tudja dicsérni az Istent szeretetéért és nagyságáért a vasárnapi istentiszteleten, miután az előző műszakban drasztikusan kellett szembesülnie az értelmetlen halállal, például egy totálkáros autó roncsainál, ahonnan egy család összes tagjának maradványait kellett kivágnia? Fel lehet-e dolgozni azt, amikor az öngyilkos égő teste mellette csapódik az aszfaltba a híd-pillér tövében? Nemeshegyi Tamás –

A SZERZŐ FELVÉTELE

Gitárzenével Bosnyák Magdi szolgált

sok társához hasonlóan – küszködve kereste a lehetőséget a lelki terhek letételére és feloldására, míg végül ráébredt, hogy csak ott találhatja meg a szabadulást, ahonnan elindult: Krisztus lábainál.

S hogy miért jó, ha a keresztény tűzoltók ismerik egymást – hiszen ők sem oltják másképp a tüzet, mint nem keresztény társaik. Mert a kritikus pillanatokban különös erőt ad az, hogy tudhatják, aki mögöttük áll, és akitől sokszor az életük függ, nem csupán bajtársuk, de keresztény testvérük is.

A szabadság témájával kapcsolatban talán túl sok szó esik az ember szabadságáról, ezért *Orbán Attila* másképp tette fel a kérdést: Nem akadályozzuk-e Istent abban, hogy szabadon munkálkodjék? Nem oltjuk-e sokszor a jó tüzet is, ahelyett hogy szítanánk? Krisztus azt mondta: *„Azért jöttem, hogy tüzet bocsássak a földre, és mennyire szeretném, ha már lángolna!”* Mi azonban sokszor inkább a pislákoló tűzhöz ragaszkodunk, és félünk attól, hogy igazi láng gyulladjon. Olyan láng, amely belőlünk is kiégeti mindazt a salakot, amely értéktelenné és használhatatlanná teszi az életünket Isten előtt, és amely teljesen átforrósíthatja lényünket. Teljesen, azaz mindent átadva, mindentől megszabadulva, ami felesleges, és mindenre szabadon, amit az Úr akar. Mert az Úr akarja a változást!

És ahol engednek az akaratának, ott ma is történnek szabadulások, mert a bibliai idők nemcsak kétezer évvel ezelőtt voltak, hanem most is itt vannak. Itt vannak, amikor a cigány gyerek háromszáznegyven forintos adománya szinte megmagyarázhatatlan módon milliós értékké szaporodik az Úr szolgálatára, amiként a Felvidéken élhették át az elmúlt hónapokban. Vagy – ahogyan a kórházlelkész és a háziorvos gyakran megtapasztalja – amikor ma is szól az Úr Jézus szava a földi élet utolsó pillanataiban: *„Még ma velem leszel a paradicsomban.”* Vagy amikor azt látjuk: nem a kiváltságos meghívottak lesznek részesei a lakomának, hanem a megvetettek és útfélen tengődők, az egyháznélküliek és cigányok.

A szabadulásokról szóló bizonyságtételek művészi nyelven is megszólaltak a három nap alatt *Banka Gabriella* verseiben, a *Poézis* együttes harmóniáiban, *Bosnyák Magdi* természetesen őszinte akkordjaiban. Együtt élhették át a jelenlévők, hogy jó volt újra egy kicsit a hegyen lenni, erőt és Lelket kapni a zarándokút folytatására.

■ Győri Gábor Dávid

Testvérkeresés

Folytatás az 1. oldalról

Pénteken, az első teljes napon „nagyüzem” várt a résztvevőkre. Délelőtt *dr. Korányi András* a nemzedékek egymás mellett élését és az ebből származó konfliktusokat, megoldandó problémákat „gondoltatta végig” a Pestről kilátogatókkal igen szépszámúvá duzzadt gyülekezettel. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem docense kitért a generációk együttélését különösen veszélyeztető jelenségekre, társadalmi, közéleti, gazdasági, szociális problémákra. Felvetett kérdéseire a hallgatók az előadást követő eszmecsere során keresték a válaszokat.

A délután első felében – pódiumbeszélgetés keretében – a magyarországi segélyszervezetek képviselői mutatták be szolgálataikat. A gyors és hatékony segítségnyújtás fontossága megkérdőjelezhetetlen – hangzott egybecsengő véleményük. A siker azonban csak megfelelő összefogással és koordinációval érhető el. Hogy személy szerint miért álltak ebbe a szolgálatba, azzal kapcsolatban talán *Pál Sándornak,* a Magyar Református Szeretetszolgálat kuratóriumi elnökének kérdésre adott válasza érintette meg leginkább a hallgatóság szívét. Isten ugyanis huszonegy év „meddő” házasság után ajándékozta meg őket egy lánygyermekkel: „Aki ilyen sokat kap Istentől, az sokkal tartozik” – mondotta.

A délután *Pintér Mihály* lelkész Afganisztánról szóló előadásával folytatódott. A volt tábori lelkész diaképein a résztvevők elé tárult a távoli, szélsőséges éghajlatú és geográfiájú ország, megelevenedtek a szinte középkori viszonyok között élő, sokat szenvedett nép mindennapjai.

Esti áhítatában *Gerőfiné dr. Brebovszky Éva* lelkész az irgalmas samaritánusról szóló példázatot dolgozta fel, kiemelve, hogy ez a „pogány” ember hogyan ismerte fel segítségre szoruló felebarátjában a testvért. *Dr. Birkás Antal,* a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium munkatársa egy sokat vitatott kérdést boncolgatott: vajon a keresztény ember részt vehet-e a közéletben, a politikában, összeegyeztethető-e a közéleti munka az Isten-szolgálattal?

„Kongó napja” szombat volt a konferencia életében. A záró bibliatanulmány után Sumaili püspök ekkor mutatta be részletesebben a hazáját *(képünkön).*

Nagy várakozás előzte meg *Victorné Erdős Eszter* református lelkésznek

FOTÓ: B. PINTÉR MÁRTA

a szenvedélybetegek missziójáról szóló előadását. A hazánkban két helyen – Ráckeresztúron és Zsibrikben – folyó munka akkor vált igazán méllyé és átérezhetővé, amikor két egykori drogfüggő mesélte el rabságának és szabadulásának igaz történetét.

A konferenciával párhuzamosan zajló evangélikus gyermek- és ifjúsági tábor résztvevői ezúttal is sok mosolyt csaltak a felnőttek arcára. Egyórás műsorukban énekeikkel, jeleneteikkel mutatták be, mivel is foglalkoztak a héten (az ő „konferenciájuk” már korábban, július 3-án elkezdődött). A témához kapcsolódóan szerepjátékokkal szemléltették a testvéri megbékélés lehetőségét – a családon belül, a vallások és a nemzetek között.

A konferencia zárónapjának reggelén, vasárnap emlékmorzsákat gyűjtögettek a résztvevők, felelevenítve az előző három nap legszebb, legemlékezetesebb pillanatait, majd pár hozzászólásban ecsetelték a konferencia hatását, üzenetét, az útravalót, amelyet ajándékul kaptak.

A záró istentisztelet a piliscsabai gyülekezet tagjaival közösen zajlott. A liturgiát *Kézdy Péter* helyi lelkész végezte, az úrvacsoraosztásban Sumaili püspök és az EKME lelkészi elnöke, *B. Pintér Márta* segédkezett. Az igét hirdető *Gáncs Péter* elnök-püspök az Ézsauval való találkozásra készülő, Istennel megküzdő Jákób alakjára hivatkozva hívta fel a figyelmet arra, hogy a kapott áldással adósai vagyunk a „testvérnek”. Vagyis az Istentől kapott irgalmat és szeretetet senki sem tarthatja meg csak magának. Az áldást tovább kell adni. Akire rátalált a kegyelem, az keresi, kinek adhatja tovább.

■ Petrik István

„A mi templomaink sehol sem konganak az ürességtől”

Interjú Kongó evangélikus elnök-püspökével, az EKME nyári konferenciájának fő előadójával

▶ *René Mwamba Sumaili* püspökkel akkor került kapcsolatba az Evangélikus Külmissziói Egyesület (EKME), amikor még csupán a Tanganyika-tavi egyházkerület főpásztoraként szolgált. Egy esztendeje azonban ő tölti be az elnök-püspöki tisztet is a hatvanezer főt számláló Kongói Evangélikus Egyház élén. A piliscsabai külmissziós konferencia egyik szünetében sikerült személyesen is közel kerülni hozzá és például a 2002 óta viselt aranygyűrűjének eredetére is rákérdezni…

FOTÓ: BREBOVSZKY PÉTER

– Püspökké szentelésem óta viselem ezt az ékszert. A gyűrű három keresztet ábrázol, emlékeztetve hitünk lényegére: mi a megfeszített, de három nap múlva feltámadott Krisztust vagyunk hivatva hirdetni. Számomra tehát nem főpásztori hivatásom szimbóluma csupán, hanem naponta emlékeztet küldetésemre, hogy hirdessem annak az örömét, hogy van megújulás. A bűneiben halott világ Jézus erejével életre kelhet.

– Keresztény családban nőtt fel, mégis többször utalt arra, hogy Önnek is új kezdetre volt szüksége.

– Kongóban a színvonalasabb oktatás a római katolikus egyház által vezetett iskolákban folyik. Én is ilyen gimnáziumban tanultam. A keresztény dogmák, a Biblia tehát nem voltak ismeretlenek számomra. Krisztust azonban nem ismertem. Húszéves koromban jutottam élő hitre, de ekkor már a tanárképző főiskolára jártam. Utána mezőgazdasági ismereteket oktattam néhány évig, csak később jelentkeztem a teológiára.

– Nem kis áldozatot hozott azért, hogy lelkész lehessen…

– Abban az időben még Tanzániába kellett utaznunk, hogy a Makumirai Lutheránus Főiskolán teológiát hallgathassunk. Ritkán tudtam hazalátogatni Kongóba, szűkösen jöttem ki a bajor és a finn testvérek által küldött ösztöndíjból, de hálás vagyok, mert e támogatás nélkül – sok diáktársamhoz hasonlóan – nem lett volna módom felkészülni a lelkészi pályára.

– Előadásában említette a gyülekezetek által gondozott gyermekeket…

– A Kongói Evangélikus Egyház az evangélizálás mellett két területen végez diakóniai szolgálatot. Számos gyülekezetünk tart fenn úgynevezett egészségügyi központot, ahol nővérek segítik a beteg embereket. Bajor segélyből gyógyszerek, kötszerek állnak a rendelkezésünkre, és néhány komolyabb orvosi műszert is sikerült már több helyen beszereznünk, hogy a pácienseket megvizsgálhassuk. Újabban komoly kihívás elé állít bennünket az AIDS rohamos terjedése.

A másik terület, ahol segíteni igyekszünk, az árvák közötti szolgálat. Hálásak vagyunk magyar testvéreinknek, az EKME tagjainak, hogy adományaikkal ma már százötven árva gyermek iskoláztatását támogatják. A polgárháború és a terjedő AIDS miatt egyre több kicsi marad szülők nélkül. A szomszédok, a távolabbi hozzátartozók ugyan befogadják ezeket az árvákat, de az ellátásukra, különösen pedig a ruháztatásra, iskolába járatásra már nem telik. Ebben próbálnak segítségül lenni gyülekezeteink.

– Püspök úr családjában is élnek rokon gyermekek?

– Igen, népes a családunk. Egy leányunk van, aki már maga is édesanya. Rajta kívül azonban feleségemmel együtt neveljük elhunyt testvéreink gyermekeit. De hadd mondjam meg, hogy különösen is gondot fordítok arra, hogy a külföldről érkező adományok – így a Magyarországról érkező segítségnyújtás is – az igazán rászoruló családokhoz jussanak el, ne a papok legyenek kivételezett helyzetben, bár sajnos sokan közülük is rendkívül nehéz körülmények között élnek…

– Rövid magyarországi látogatásáról milyen emlékeket visz magával?

– Elsősorban azt a kedvességet és szeretetet, amellyel a konferencia résztvevői, az evangélikus hívek körülvettek. A magyarok nagyon barátságos emberek. Imponál, ahogyan megbecsülik a történelmi hagyományaikat. Esztergomban és Albertirsán is tapasztaltam, milyen jelentőséggel bír a hitvalló evangélikus ősök példája. Szomorúvá tett azonban, hogy ezekbe a gyönyörű templomokba már csak a hívek töredéke jár vasárnaponként. A mi templomaink sehol sem konganak az ürességtől.

– Az alberti idősek otthonában is láttam, hogy picit elkomorodott…

– Valóban. Nálunk nem nagyon van szükség ilyen intézményekre. Mert az időseket befogadják a rokonaik, nem hagyják őket magukra. Tudom, itt Európában a rohanó élet akadályozza a fiatalokat abban, hogy gondot viseljenek az öregekre. Ám mégis fájt látnom némelyik idős arcán, hogy bár hatvanöt másik lakóval együtt közösségben él, mégis magányos. Ezért is imádkoztam ott az alberti szeretetotthonban, hogy magyar testvéreimnek legyen idejük egymásra, a nemzedékek tanuljanak meg együtt élni, legyen áldás a családok életén.

■ B. Pintér Márta

Ozsváth Sándor

A tuja

Mindmáig szereti a tuját atyánkfia, végig ki is tartott az egyetlen, magnak meghagyott mellett. Nagyon megörült hát a hírre, hogy ismét szaporítják, rövidesen már kettő lesz belőle, ráadásul telepítését az unió is támogatja (nem úgy, mint a másik idejében, amikor egyre csak ritkították).

Még jól emlékszik, éppen tízéves volt, mikor a tuját felújították, nyomvonalát szép kavicságyba rakva a Péterfia utca mindkét oldalán. A szakaszhatárnál szállt le mindig, az Egymalom utcainál, nagynénjéhez menet, spórolva egy megállót meg a vonaljegy árából harminc fillért. Kedvenc kalauza egy kis bodorított bögyös lány (vagy asszonyka?) volt Fancsikáról. Jól szórakozott bemondásain már a pályaudvarnál, mert ha a kalauz azt akarta, hogy a kocsija szabályosan megteljék, azt kiáltotta a már fent lévőknek: „Szorosan, emberek, de nem az élivel ám, hanem a lapjával!” Mire mindenki tudta-tette a dolgát, majd intésére, közmegelégedés és derű közepette indult a járat a Nagyerdő felé.

Mára már a diáknyelvből is kikopott e szó, csupán egy örökzöld megjelölésére szolgál, de atyánkfia úrfikorában még mindenki a csilingelő sárga villamost értette rajta Debrecenben. Öt vonalon járt tuja akkoriban, az idősebbek még többre is emlékeznek, s szinte mindenhová el lehetett így jutni.

Atyánkfia szerette a kora reggeli utazásokat, még félálomban, friss tavaszi szélben, a peronon, hol „a rézfogantyú szelíd aranynak álmodja magát”. De csapatostul is tujáztak, leggyakrabban kosármeccsre, az egyetemre, az agrárra, Pallagra vagy a Vágóhíd utcai csarnokba menet. A Csapó utcait meg a nagy kanyar miatt élvezte, mikor a Ruzicska cukrászdánál sikongva jajdultak a kerekek, s a lányok sikítva fogták be fülüket.

Kedveli a maiakat is, a régi csuklósokat meg a város színeiben pompázó újakat (vajon milyenek lesznek majd az uniósok?), csak azt nem szereti, ha becsomagolják őket, reklámcélból vagy más pénzszerzési okból, mert némelyik inkább hajaz méretes konzervdobozra vagy koporsóra, mint tujára!

Ha valami miatt majd el kell költöznie – határozta el atyánkfia –, olyan lakáshirdetést fog feladni, mely így kezdődik: „Villamostól két percre…” A debreceniek ismét tudni fogják majd, hogy ez mit jelent!

Kukabúvárok

A hetvenes évek végén figyelt fel rájuk először atyánkfia egy nyárestén, hazafelé tartva: két útszéli kukából pucér lábak kalimpáltak az ég felé! Hat-nyolc éves fiúcskák búvárkodtak vállig-derékig alábukva az akkor még sötétszürke műanyag gyűjtőalkalmatosságban, felszínre hozva apróbb kincseket meg üres palackokat – ezek aztán egy-egy bélásra váltódtak a közeli kisboltban.

A búvárkodás e műfaját alkalmanként atyánkfia is művelte. Szívesen vadászott őszi-tavaszi lomtalanításkor ősöktől örökölt, de már „csak a port fogja” ócska könyvekre, újságévfolyamokra, folyóiratokra. Olykor kincsekre is akadt: legalább félszáz Nyugat-számra, az *Új Idők* három évfolyamára meg eredeti színes litográfiákra is *Sterio* mestertől, nyomtatva Lipcsében 1857-ben.

A kukázás mára már szakmává fejlődött! Művelői két-három, biciklire aggatott, nagyméretű reklámszatyorral vagy egy kiérdemesült babakocsira szerelt tárolókészséggel járják a menetrend szerinti útvonalakat. Felszerelésük fontos kiegészítője még egy hatvan-hetven centiméter hosszú pálcika, „hogy az alját is fel lehessen tárni”.

Mint minden szakmának, ennek is vannak specialistái, akik csak műszaki cikket, alkatrészt, ruhaneműt vagy üvegárut gyűjtenek, a többség azonban élelmiszer-hulladékra vadászik, állattartó kisvállalkozók megbízásából, ritkábban saját felhasználásra. A páriák egyszerűen mindennapi betevő után kutatnak.

Bizonyos morál és etikett is jellemzi tevékenységüket! Nem illik például szétszórni a kukák tartalmát, de illik tiszteletben tartani egymás territóriumát (aki a szép szóra sem igazodik, azt sajátosan fegyelmezi a szakma). Az is feltűnt atyánkfiának, hogy az utóbbi évtizedben már jellemzően felnőttek, olykor idős férfiak és nők járják a hajnali kukasort, s különösen a specialisták között látni kifejezetten jól öltözötteket is.

Atyánkfia legutóbb, az őszi lomtalanításkor, mikor egy sámliszerű alkalmatosság keltvén fel figyelmét maga is megpróbált a termetes halomnál terepszemlét tartani, fent nevezettek rosszalló tekintetétől kísérve kénytelen volt visszavonulót fújni. A szakma összezárt. Már itt is!

Vonaton

Atyánkfia mindig is szeretett vonatozni. Gyermekkorában, odahaza Szatmárban, kedvenc tanyájuk, a vasúti őrház és a rámpák környékén bandáztak, talpfarakások között, mint a Pál utcaiak, de homokbombák helyett ők csúzlival lődöztek – no nem egymásra, hanem verébre, vadgalambra, olykor meg a póznák porcelánjára (szüleiken hajtotta be később a MÁV a tetemes kárt). A kiérdemelt pofonok sem vették el atyánkfia kedvét, serdülőkora minden nyarát a vasúton töltötte.

Tíz-tizenkét fős fiúcsapat tartotta tisztán az ágerdői szárnyvonalat, személyes ismerősük volt minden talpfa meg áteresz az országhatártól Mátészalkáig. E munkához szabadjegy dukált, rajta a beosztás megnevezése: fűtisztító. Ragyogott is a szelvény, Jani vagy Józsi bá’ egy szál gazt sem nézett el. S a nyolcórás krampácsolás után milyen jólesett a fürdés a Krasznán vagy az estébe nyúló ráadásfoci a kastélykertben!

Atyánkfia szerette az állomásokat is, no nem a gangos pályaudvarokat meg a fényes restiket, ilyeneket aztán látott később eleget, hanem a kis falusiakat – téglaberakásos ablakok, muskátli a forgalmi iroda előtt –, szerette a gondozott előkerteket, a csikorgó kavicságyakat, a mésszel mindig frissen festett szegélyeket, még azt a jellegzetes kátrányszagot is kedvelte.

Később, hétvégeken lévén hazautazás, a híres fekete vonattal jártak a diákok, falvanként falkába verődve vagy iskolák szerint csoportosulva. Világjárni is mindig vonattal ment, autóra-repülőre nem futotta.

Még ma is szeret vonatozni. Bár jobbára IC-vel jár – gyors és kényelmes –, a szemét azért nyitva tartja, s látja az agonizálást: megszüntetett szárnyvonalak – legutóbb már Kalocsára is buszoznia kellett –, lepusztult épületek, gazdátlanság-gondatlanság jelei, tengernyi szemét és gaz pályán, pályaudvaron, mindenütt (Józsi bá’ meg forog a sírjában). Hallja, hogy ilyen-olyan érdekek meg az országúti lobbi…

A végeken még küzdenek a vasútért, civil szervezetek és kistérségi mindenesek fognak össze egy-egy vonal vagy állomás megmentéséért – van hát remény! De biztató boldogabb vidékek példája is, ahol az öntudatos és környezettudatos német, angol vagy francia polgár autó helyett inkább újra vonatra száll, mert tudván tudja: a vasútnak menni kell!

Régi könyvek, új csillagok, evangélikusok

Hermann Dávid, Massa Simon, Pribicer Jakab. Evangélikusok – tanárok, lelkészek. *Zsámboky János* – a humanista. Valamennyien a 16. század szülöttei, jellemzően polihisztori lelkülettel, a természettudományok iránti nyitottsággal. Az elmúlt években személyükkel és munkásságukkal önálló cikkekben foglalkozott az *Evangélikus Élet.* Most régi magyarországi csillagászati észlelések kapcsán találkozhatunk velük, valamint számos egykoron élt lutheránus testvérünkkel egy frissen megjelent kötetben.

A szerző, *Farkas Gábor Farkas* az irodalomtudomány irányából érkezett a természettudományokhoz. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Egyetemi Könyvtárának, majd az Országos Széchényi Könyvtárnak az osztályvezetőjeként és főkönyvtárosaként a régi könyvek szerelmese és kiváló ismerője.

Útja 2005 táján vezette az asztronómia irányába. Egyetemi doktori disszertációjában már a kora újkori csillagászat olvasmánytörténeti forrásaival és a régi magyar irodalomban fellelhető égi jelenségek interpretációival foglalkozott. A témában, illetve a témához kapcsolódva rendszeresen publikált és adott elő – az irodalomtudomány mellett immáron csillagászattörténeti fórumokon is. (Az *Evangélikus Élet* hasábjain is gyakran hivatkoztunk rá.)

A Balassi Kiadó *Humanizmus és Reformáció* sorozatában 282 oldalon megjelent és a Vörösmarty téri 82. ünnepi könyvhéten bemutatott kötet mindennek az összefoglalása. A *Régi könyvek, új csillagok* címmel megjelent munka így az egykori magyar irodalom csillagászati emlékeiről, valós és elképzelt égi eseményekről, a 16. század csillagászati világképéről és ezek magyarországi recepciójáról nyújt áttekintést – a szerzőre jellemző sűrű, jegyzetekkel és hivatkozásokkal részletesen ellátott, egyidejűleg azonban olvasmányos módon.

Farkas Gábor Farkas dedikál

A könyvészet, csillagászattörténet, továbbá az egyháztörténet kedvelőinek egyaránt jó szívvel ajánlható mű megvásárolható a Balassi Kiadó webáruházában, illetve könyvesboltjában.

■ Rezsabek Nándor

In memoriam Szabados György

Pár sor jelent meg a haláláról, az is tévesen. Egyedül egy napilap rövid nekrológja mérte föl a távozásával előállt veszteség nagyságát. *Szabados György* zeneszerző, zongoraművész, zenekarvezető, esszéista, gyakorló orvos június 10-én, életének 72. évében elhagyta a földi világot.

A világ megértésén fáradozott; azt akarta gyógyítani izzó zenéjével. Nemcsak a magyar *free jazz* megteremtője, de az improvizatív zene mestere is volt. Ha Londonban megjelent régi lemezének borítóját olvassuk, fontos dolgokat tudhatunk meg Szabadosról: zenéje gyökereit a szöveg visszavezeti a magyar 18. századig, a Liszt-jelenségig mint példaadó elődig. Világosan kimondja: nem a cigánymuzsika az eredeti, hanem a parasztzene. Látja, hogyan kapcsolódik ehhez *Bartók,* innen eredezteti Szabadost, és hozzá méri.

Bizonyára sokan meghökkennek ezen. Pedig most, hogy nincs közöttünk – három életre való tervvel távozott –, kimondhatjuk: egy zseniális művész élt és alkotott a közelünkben! 1972-ben elnyerte a San Sebastian-i nemzetközi dzsesszfesztivál nagydíját. Önálló lemezei jelentek meg. 1975 és 1988 között a Kassák Klubban a Kortárs Zenei Műhelyt vezette, 1983-ban megalakította a Magyar Királyi Udvari Zenekart (Makuz), majd 1988-ban a Szabad Zene Nyilvánossága klubot… Már az elnevezésekből is következtetni lehet, a hatalom miért tartotta mindvégig a periférián. Mindenekelőtt azért, mert – főleg fiatalokból álló – rajongótábort gyűjtött maga köré.

Az igazi ok persze nem ez volt. Szabados György: az ember. A hajlíthatatlan férfi. Akinek kivételes tehetsége mellett tartása is volt. Mellé szegődni, hallgatni és megérteni: *Petőfi, Ady, Kodály* szelleme volt.

Örök lázban élt: írt balettet, táncoperát, vokális műveket, szólózongora- és kamaradarabokat. Az 1956-os forradalom előtt több művel is tisztelgett. *(Vele készült interjúnk az EvÉlet 2009. október 25-i számában olvasható. – A szerk.)*

Egyik legnagyobb sikere *A szarvassá vált fiak* négytételes zenéje. A Szegedi Szabadtéri Játékokon 1984-ben bemutatott előadáshoz *Markó Iván* komponált remek koreográfiát, amely végül a forradalom apoteózisa lett. Évekre be is tiltatott. A lekaszabolt, hősi halált halt, anyjuk karjába hulló fiak a zárójelenetben üdvözült égi szarvasokká váltak – elégtételül 1956 szent szellemének.

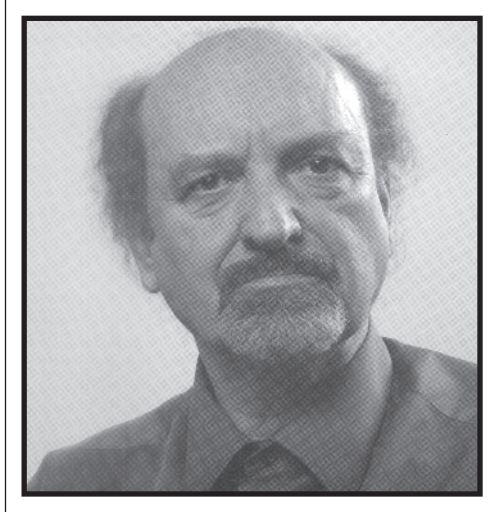

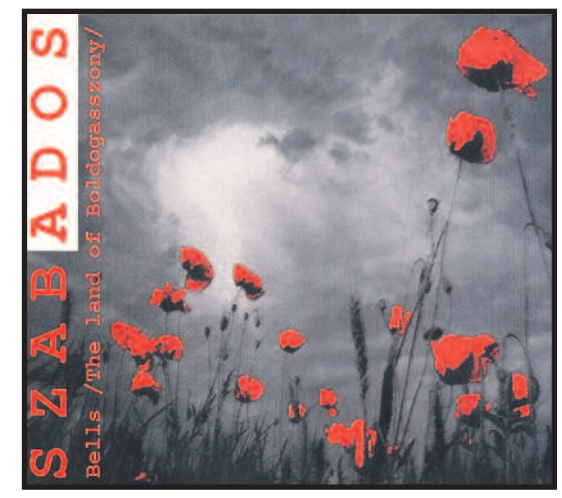

A teremtő arc kilobbant, a zongora elnémult. Az életmű nem gyarapszik több darabbal. A megőrzés, az újrafelfedezés öröme ránk vár.

■ Fenyvesi Félix Lajos

KRISZTUS PILÁTUS ELŐTT

GOLGOTA

ECCE HOMO

Utolsó „asztali beszélgetés” a Munkácsy-trilógiánál

Az egyházi és zenei tárlatvezetések sorozatának utolsó eseményét rendezte meg július 9-én *Munkácsy Mihály Krisztus-trilógiájánál* – a *Magyar Nemzeti Galériával* és a *Munkácsy Alapítvánnyal* együttműködve – az evangélikus alapítású *Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány.* Március óta négy felekezet hét püspöke vezette a látogatókat hit, művészet és szubjektív emóciók mentén. Befejező elmélkedésként szombaton *Ternyák Csaba* egri római katolikus érsek szolgált tartalmas és tanulságos előadással, majd *Tolcsvay László* Erkel Ferenc-díjas zenész *Mária evangéliuma* című rockoperájából énekelt részleteket a szerző, *Sáfár Mónika* és *Tóth Sándor* triója.

Az egri érsek először a *Krisztus Pilátus előtt,* majd a *Golgota,* végül az *Ecce homo* című képről beszélt. Előadását szentírási szövegekkel, történelmi példákkal és a pápától vett idézetekkel fűszerezte. Beszélt a monumentális alkotások részletgazdagságáról, az idősíkok összemosásának, eseménysorok összesűrítésének mesteri technikájáról, melyek segítségével Munkácsy nem egy fényképszerű pillanatképet készített, hanem annál többet. A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia alelnöke szerint a művész egyes festményein a kép fő témájához képest időben előre vagy visszatekint, ezzel magyarázható néhány titokzatos alak felbukkanása. A *Golgota* csodás ruhájú lovasában például a *Jelenések könyvében* János által megírt, fehér lovon visszatérő Jézus Krisztust fedezte fel.

Az *Ecce homo* kapcsán az emberiség szépségkeresését, a művészeteket mint a fontos problémákon való elmélkedés eszközeit, a világ kérdéseinek megválaszolására irányuló emberi próbálkozásokat mutatta be. A művészetek megfogalmazzák a paradicsomi vágyódást, és kifejezik az igazság utáni vágyat is. *Karinthy Frigyes* és *Dosztojevszkij* írásaiból vett képekkel az irodalom világából szolgáltatott példákat a hallgatóság számára. Végül így tett bizonyságot Krisztus mellett a katolikus főpap: „Ő az út, az igazság és az élet… a legfőbb szépség. Minden szépség forrása, mivel Isten igéje emberré lett és benne teremtetett minden. (…) Isten az első és a legkülönb művész.”

A tárlatvezetés után, a zenei elmélkedés előtt még volt egy kis idejük az egybegyűlteknek, hogy a festmények látványán és az elhangzottakon tovább merengjenek. A nagyjából negyedórás ráhangolódást követte a rockoperából megszólaltatott néhány részlet.

A Munkácsy-trilógia augusztus 31-ig tekinthető meg a Magyar Nemzeti Galériában.

■ Károly György Tamás

Ternyák Csaba

„A szépség menti meg a világot” (Dosztojevszkij)

FOTOK: KISS TAMÁS

Tolcsvay László triója

HIRDETÉS

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Az Evangélikus Élet mostantól már digitálisan is olvasható, előfizethető!

Válogasson a Digitalstand.hu kínálatából,
ahol számos napilap, hetilap és magazin digitalizált változata
megtalálható a nyomtatott lap áránál jelentősen olcsóbban!

Az első magyar fejlesztésű platformfüggetlen digitális újságos stand
bármilyen számítógépen és táblagépen elérhető,
így a nap 24 órájában bárhol megvásárolhatja, elolvashatja, vagy újra előveheti újságjait.

www.digitalstand.hu

Itthon a földön, otthon az égben

Idén harminckettedik alkalommal tartották meg Miskolcon a Kaláka-fesztivált. A már megszokott színvonalú zenei programok július 7. és 10. között főként a diósgyőri várban zajlottak – a vár felújításával kapcsolatos helyi szándékokra tekintettel talán utolsó alkalommal. Az idei fellépők között volt például a *Söndörgő együttes,* a *Varga János Project,* a *Fonó zenekar,* az *Üsztürü együttes,* a *PG Csoport,* a *Sebő együttes,* a *Zurgó együttes* és a *Pannonia Allstars Ska Orchestra.*

A fesztivál utolsó napján ökumenikus istentiszteletet tartottak a miskolc-belvárosi evangélikus templomban. Szolgálattevői – szintén a már jól megszokott módon – a fesztiválon fellépő zenészek voltak: a debreceni PG Csoport, a *Szászcsávási banda* és természetesen a *Kaláka,* orgonán pedig *dr. Finta Gergely,* az Evangélikus Hittudományi Egyetem docense játszott.

Mindez különös hangulatot teremtett: anélkül, hogy a zenészek bármi mást tettek volna, mint egy koncerten, minden egyes liturgiába ágyazott zenei darab önmagától lényegült át egy-egy „kis istentiszteletté”. A Kaláka-fesztivál záróalkalma ettől válik sajátossá, egyfajta spirituális központjává a néhány napos programnak: a kikapcsolódás, az öröm és szórakozás mellett lelki feltöltődést nyújt, hogy – *Kosztolányi* szavaival élve – *ne csak itt, e világban legyünk itthon.*

Az ökumenikus alkalmon négy különböző felekezet lelkésze végezte a liturgia szolgálatát, és – immár második alkalommal – *dr. Korzenszky Richárd,* a tihanyi apátság perjele szolgált igehirdetéssel.

A magvető példázata alapján Richárd atya azt a kérdést tette fel, hogy vajon létünk út szélére hullott élet-e. Az elhibázott közösségi és társadalmi élet diagnózisát *Márai Sándortól* vett idézetekkel írta le, az egyéni élet dilemmáinak feszültségét pedig Kosztolányi *Boldog-szomorú dal* című versével jellemezte: „Van már kenyerem, borom is van, / van gyermekem és feleségem. / Szívem minek is szomorítsam? / Van mindig elég eleségem. (…) Mert nincs meg a kincs, mire vágytam, / a kincs, amiért porig égtem. / Itthon vagyok itt e világban / s már nem vagyok otthon az égben.” Isten üzenetét abban foglalta össze a perjel, hogy teremtményként itthon lehetünk a földön, és Jézusért otthon lehetünk a mennyben.

FOTÓ: KELEMEN ANNA-GYÖNGY

Az alkalom kedves színfoltja volt, hogy az igehirdetést követően a Kaláka együttes elénekelte Kosztolányi idézett művét, valamint az igehirdető két versét is eljátszotta.

Bár a fesztivál helyszíne jövőre valószínűleg változik – Miskolcon belül –, az istentisztelet helye továbbra is az evangélikus templom marad.

■ Laborczi Géza

TÚRMEZEI ERZSÉBET

Tedeum-fordítás

Fordítom a Tedeumot,
és fejtem a szürke ruhámat.
Most mind a kettő sürgős feladat.
Fejtek… és eltöprengek ezalatt
a rímeken, a szavakon…
Luther ódon veretű sorait
szívemben forgatom.
Aztán felcsendül magyarul
a hála és imádat.
És közben fejtem, fejtem
szürke testvérruhámat.

„Dicsérünk, Úristen."
„Minden égi seregek,
mind, aki szolgál neked…"
Igen… örök elhívó szavadért,
a meg nem érdemelt szolgálatért
dicsérlek, Úristen.
Nem ismerek jobb gazdát nálad.
És amikor most visszakéred
kedves testvérruhámat,
köszönök minden boldog percet, évet.
Dicsérlek, Úristen.
Dicsérlek Téged.

„Ma se vond meg irgalmadat!
Bűn és gonosz ne ártsanak!"
Meg ne szűnjék szolgálatunk,
ha nevedért szétszóratunk,
s ha nem simul ránk óva, áldva
a szolgálat szelíd ruhája,
mert fényes olló fejti-bontja.
A kis veréb is szíved gondja.
Hogyan fordítanád el orcád,
ha mélységből kiáltunk hozzád,
hűtelen sáfáraid, restek,
kik ítéleted alá estek,
s minden mentségük,
hogy Fiad, Jézus, értük vérzett.
Mélységben is dicsérünk Téged
Dicsérünk, Úristen.

Ó, hány korban, ruhában, nyelven
zengett feléd, míg én is zengem
magyarul itt és most neked
ezt az időtlen dicséretet.
Most… éppen most… amikor annyi
kétség és keserűség támad:
fordítom a Tedeumot,
és fejtem a szürke ruhámat.

A ruha változik, Te megmaradsz.
És a himnusz is marad ugyanaz.
Nem némulhat el ezután sem.
Dicsérünk, Úristen.
Most is. És mindörökké. Ámen.

(1951)

Túrmezei Erzsébet

„Más az Isten időszámítása, de az elhívása nem változik"

Diakonisszabeszélgetések

Budapest Hűvösvölgy nevű városrészének egyik utcájában áll az a ház, amely mintegy tizenöt esztendeje az evangélikus diakonisszák anyaházául szolgál. Itt fogadott a kilencvenötödik életévében járó *Endreffy Mária* és a nála tizennégy évvel fiatalabb *Magassy Vilma* testvér – irigylésre méltó szellemi frissességben, fiatalokat megszégyenítő életkedvvel és zavarba ejtő kedvességgel. A velük való beszélgetésből az egyháztörténetnek – ezen belül a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület történetének – olyan részleteire derült fény, amelyeket a történelemkönyvekből talán sosem tudhatnánk meg.

– Mária testvér neve mind a mai napig kedvesen cseng sokak számára szülővárosában, Nyíregyházán is. Hogyan lett diakonissza?

ENDREFFY MÁRIA: Isten hívására. Nyíregyházán a harmincas években volt, hogy tíz diakonissza is dolgozott – például az árvaházban vagy a betegek és szegények között. *Meisl Gizella,* aki később főtestvér is lett, a tanácsnok kérésére a városvezetők ülésein is rendszeresen részt vett, mert meglátásai, bölcsessége nagyban segítette a munkájukat.

Néhány diakonissza leánykört és énekkart vezetett. Én is jártam ezekre az alkalmakra, és nagyon megfogott a kedvességük és a csodálatos, hitből fakadó kisugárzásuk. Elhatároztam, hogy én is közéjük fogok tartozni.

– Hogyan fogadták otthon ezt a hírt?

E. M.: Édesanyám eleinte erősen próbált lebeszélni a tervemről. „Édes fiam – mondta –, nem azért neveltelek, hogy a nagyvilágba menj!" De én hajthatatlan voltam. Sok sírás és beszélgetés után egyszer azt mondtam neki: „Ha nem lehetek diakonissza, egész életemben boldogtalan leszek." Ez aztán hatott. 1937. május 1-jén léptem be a diakonissza-anyaházba.

És valóban nem csalódtam az Úristen ígéretében! Mert nagyon szép szolgálatot végezhettem, és teljes életet élhettem. Mindenki azt mondja, hogy a teljes élethez férjhez kell menni, és családot kell alapítani. Sok igazság van benne, de számomra az, hogy lelkekkel törődhettem, nagyon nagy örömöt és megelégedettséget jelentett.

– Mindezeken felül Mária testvérnek utóbb még a házasság is megadatott…

E. M.: A Fébé feloszlatása után hazamentem Nyíregyházára, ahol a gyülekezet fenntartásában működő idősek otthonában dolgozhattam. Az otthon eredetileg árvaház volt, de a második világháború után megtiltották, hogy gyerekeket vegyenek fel. Így fokozatosan öregek otthona lett belőle. S mivel a beköltöző embereknek semmijük nem volt, a legtöbben ingyen lakhattak az otthonban – a gyülekezet tartotta el őket.

Szóval Nyíregyházán találkoztam *Endreffy János* lelkész úrral, akivel 1954-ben kötöttünk házasságot. Húsz évig éltünk együtt boldogan. Nagyon sokat segített nekem az otthon munkájában.

– Vilma testvérnek, gondolom, a családi háttér is erősen befolyásolta a döntését…

MAGASSY VILMA: Biztosan nagyon sokat segített, hogy lelkészcsaládból származom. Édesapám, *Magassy Sándor* is lelkész volt, anyai nagyapám pedig *Kapi Béla* püspök. Öten voltunk testvérek – *Sándor* bátyám is lelkész lett, *Kató* nővéremmel pedig elhívást kaptunk a diakonissza szolgálatra.

– Felidézné, hogyan történt?

M. V.: Az 1946-os evangélizációs, ébredési mozgalomhoz kötődik. Tizenhat éves voltam akkor, és győri diakonisszák szolgáltak nálunk, Sopronban. Azt a hóseási igét kaptam, amely így hangzik: *„Eljegyeztelek magamnak örökre."* Attól kezdve diakonisszának készültem. 49-ben még megszereztem a tanítói oklevelet, majd egy év múlva beléptem az anyaházba.

– Úgy tudom, hogy a közösségben szigorú szabályok uralkodtak.

M. V.: Sok ember életének megszervezéséhez szükség is van szabályokra. 1950 októberében körülbelül tizennyolcan voltunk jelöltek. Egy nagy szobában laktunk, mindegyikünknek volt egy ágya, kis szekrénye és egy széke. Nevelőmamánk, *Etel* testvér is velünk lakott; neki függönnyel volt elválasztva az ágya.

Minden reggel negyed hatkor volt az ébresztőnk, tisztálkodtunk, aztán szépen rendbe tettük az ágyainkat. Ezután a saját székünk előtt letérdeltünk, és egyéni elcsendesedést tartottunk. Magunkban olvastunk igét, és imádkoztunk. A reggeli után mindenki végezte a rá kiszabott feladatot. Nekem a terítés mellett igeírás volt a feladatom, mivel tízéves korom óta asztmás vagyok, és a kedves anya nem engedett olyan munkát végezni, amely előhozhatta volna a betegségem. Gyönyörű igés lapokat készítettünk.

Nagyon szerettem a testvérórákat is, amikor az utcai szobában együtt voltunk. Nekem egy életre meghatározó élmény lett az anyaházi közösségben töltött idő.

– Pedig belépésétől az 1951-es feloszlatásig csak tíz hónap telt el.

M. V.: A mai napig becsülöm a diakonissza vezetőség és az akkori főnöknő, *dr. Farkas Mária* bölcsességét és hitbeli „túllátását". Ugyanis az idő tájt már lehetett sejteni: az evangélikusok ellen is készül valami, hiszen Sopronban akkor már apácákat vittek el. Ennek ellenére tavasszal mégis beöltöztettek minket. *Gyökössy Bandi* bácsi szavaival élve túlláttak a ránk váró nehézségeken, és fontosnak tartották, hogy az egyenruhán keresztül is megtapasztaljuk: egy közösséghez tartozunk.

– Hol és hogyan érte önöket a feloszlatás híre?

M. V.: Kint voltunk Piliscsabán, a Béthelben egy konferencián, amikor az istentiszteleten *Zulauf Henrik* nagytiszteletű úr bejelentette: le kell tennünk a diakonisszaruhát, és el kell hagynunk az anyaházat.

E. M.: Én abban az időben Gyónon szolgáltam a gyülekezetben. *Ruttkay Miklián Géza* lelkész szólt nekem, hogy Budára kell mennem az anyaházba az utolsó istentiszteletre, de civilben. Nem is volt „rendes" ruhám – a lelkész úr felesége jött el velem vásárolni. Nagyon nehéz volt az a búcsú-istentisztelet – mindenki sírt. Sokaknak nem is volt hova menniük.

– Mária testvér már említette, hogy Nyíregyházán az idősek otthonában helyezkedett el, és annak az ügyeit intézte közel harminc évig. Vilma testvér élete hogyan alakult 51 után?

M. V.: Én még három évig Pesten maradhattam, közel a testvérekhez. Családoknál dolgoztam gyermekfelügyelőként – sokan kerestek a gyermekeik mellé „olyan apácafélét", ahogyan ők mondták.

1954-ben aztán én is hazamentem Sopronba. Az eredeti terv szerint édesapám mellett végeztem volna hitoktatást az általános iskola alsó tagozatán. De nekem nem engedte az Állami Egyházügyi Hivatal a hittanoktatást, mert nem volt teológiai képesítésem.

Amikor az ember úgy érzi, nincs tovább, akkor a Jóisten odanyúl, és elrendezi a dolgokat. Az én ügyemmel is ezt tette: tíz napon belül egy gyógypedagógiai intézetben kaptam állást annak ellenére, hogy tudták, ki az apám, a nagyapám, és hogy magam is diakonissza voltam. Isten mindenen

Magassy Vilma

Endreffy Mária

A SZERZŐ FELVÉTELEI

keresztülviszi a szándékát, ha valamit meg akar oldani.

E. M.: Életem nagyon boldog időszaka volt, amikor diakonissza voltam, és nagyon fájt, amikor le kellett tennem a ruhát, és ott kellett hagynom a közösséget. De hála Istennek, az egész életem szeretetszolgálatban telt el az emberek között. Én pedig mindvégig diakonissza maradtam.

– Milyen érdekesek is az Úristen útjai… A feloszlatás keserves időszaka után hány helyen és hányféle módon használta fel eszközül az ügyére felesküdött testvéreket…

M. V.: Ez a diakonisszaközösség még a legnehezebb időszakban is keresett módot a találkozásra – a születésnapok jó alkalmat jelentettek az együttlétre. Annak ellenére, hogy én csak tíz hónapig lehettem velük, mindig kaptam lapot a születésnapomra, valamint mellékelték *Túrmezei Erzsébet* testvér írógéppel sokszorosított verseit. Nagyon sokat jelentett ez a számomra!

– Ha egy nagyot ugrunk az időben, és 1989-nél ütjük fel képzeletbeli naptárunkat, akkor a december 9-ei dátumnál egy fontos bejegyzést találunk.

E. M.: *Id. dr. Fabiny Tibor* professzor kezdeményezésére a Fébé hatvanöt éves jubileumán határozták el a testvérek, hogy szolgálatukat harmincnyolc évnyi megszakítás után újraindítják. A következő évben tartott közgyűlés Túrmezei Erzsébetet választotta főnök asszonnyá, *Madocsai Miklóst* pedig Fébé-lelkésszé.

Öt évvel később, 1995-ben a Hűvösvölgyben álló eredetileg Fébé-panzió ismét visszakerült az egyesület tulajdonába. Az 51-es feloszlatás után az egyház diakóniai intézményként működtette, ezért nem államosították. Szóval, amikor 95-ben visszakaptuk, ezt alakították át anyaházzá – most is itt lakunk.

– Mária testvér mindjárt az elején költözött be?

E. M.: Viszonylag az elején, 1996. november 30-án, nyolcvanévesen. Sosem felejtem el az első karácsonyunkat! Meseszép volt! *Gertrud Heublein,* a Bad Kreuznach-i főnök asszony is eljött. Ő, a drága, nagyon sokat tett értünk! Nemegyszer hatalmas nagy kamionnal állított be Németországból, és bebútorozta, felszerelte ennek az épületnek a nagy részét. Neki köszönhetjük a házban működő liftet is.

De nemcsak az ajándékai jelentenek sokat, hanem a kedvessége, a figyelmessége is – még magyarul is megtanult! Emellett az újraindításkor megszervezte az anyaházi életközösséget. Ma is e szerint telnek a napjaink.

– Vilma testvér mikor költözött be az anyaotthonba?

M. V.: Én csak 2000-ben tudtam jönni – ötven évvel az első beköltözésem után. Édesanyámat ápoltam, akinek élete utolsó tíz évében nagyon megromlott a látása. Halála után jöttem be. Az idő tájt Mária testvér irányította a benti életet, óriási feladatot vállalva ezzel magára. Igaz, akkor még valamennyien fiatalabbak voltunk, és mindent magunk láttunk el még a ház körül is. De ahogy teltmúlt az idő, az erő többeknél egyre inkább fogyóban volt. Így aztán az ápoló és segítő alkalmazottak száma is gyarapodni kezdett, nekünk pedig sok időnk szabadult fel.

– Mária testvér 2003-ban, nyolcvanhat évesen is új szolgálatba kezdett…

E. M.: Az Úristen lelki munkát bízott ránk. Vilma testvérrel öt évig jártunk egy héten kétszer a János-kórház daganatos osztályára.

M. V.: Amikor az itteni teendőink elfogytak, azért imádkoztunk, hogy az Úristen nyisson számunkra egy újabb szolgálati ajtót. A kórházi látogatások mellett nekem a budavári gyülekezet csütörtök délelőtti nyugdíjasóráit is megadta, amelyeket azóta is hálás szívvel vezetek. *Bence Imre* esperessel és feleségével, *Mártival* nagyon régóta ismerjük egymást – innen jött a lehetőség.

A kórházi szolgálatra visszatérve: boldog vagyok, hogy ezt a két kicsi emberkét, akik mi vagyunk Mária testvérrel, az Úristen öt éven át eszközül használta fel. A második alkalomtól kezdve vigasztaló igéket, lelki olvasmányokat osztottunk szét, és beszélgettünk a betegekkel. Sokszor szorongó szívvel mentem a kórházi termek felé, mert nem tudtam, mit is mondhatnék a betegágy mellett. De Mária testvér mindig biztatott, hogy a Szentlélek velünk van, és szánkba adja a megfelelő szavakat. És így is történt. Mindig feltöltekezve jöttünk el, bár sokszor nehéz volt feldolgozni az ott átélt élményeket.

2008-ban azonban véget ért ez a szolgálatom. Az ember mindig megérzi, ha becsukódik egy ajtó. Akkor pedig, ha könnyes szemmel is, de hálás szívvel le kell tennie a szolgálatot.

Más az Isten időszámítása, de az elhívása nem változik. Hálás vagyok, hogy bárhova vezérelt is az életemben, neki szolgálhattam, és amikor majd hazahív, tudom, a legnagyobb öröm vár rám.

■ BODA ZSUZSA

Leányotthon a Márvány utcában

Pár évvel ezelőtt Budán, a Márvány utcában sétáltam a barátnőmmel, meg szerettem volna mutatni neki, hol töltöttem néhány hónapot a háború után, de nem ismertem fel a házat. Bementem a kapuk alá, de nem emlékeztettek a régi „otthonomra". Igen, így mondom mindig, mert ez az intézmény sok háborúviselt gyermek otthona lett.

Budapesten éltem át az ostromot, egy idegen ház pincéjébe kényszerítve, mert a front előrehaladása elvágta a hazavezető utat. Jött a légiriadó, és nem volt kérdés, itt maradunk-e, ha élni akarunk. A pincében együtt töltöttünk két hónapot az unokatestvéreimmel, egy kilenc hónapos és egy kétéves kislánnyal, valamint az édesanyjukkal.

Ahhoz, hogy a leányotthon igazi értékét megállapíthassuk, így ötvenhat év után, el kell mesélnem, hogyan éltünk a pincében.

Mivel nem szándékoztunk ottmaradni, és nem volt idő a felkészülésre sem, váltóruha és élelem nélkül zsúfolódtunk be egy hatalmas óvóhelyre, ahol lócán ültek az emberek. Senki nem gondolta, hogy két hónapig kell lóbáznia a lábát. Némelyek vittek le egy heverőt, de kevés volt a hely, ez a luxus nem volt engedélyezve. Mivel a bácsikám tűzoltóparancsnok volt, ő behozhatott nekünk egy fekhelyet. Heten üldögéltünk rajta: három fiatalasszony és négy apró gyermek. A kisbaba még szopott. A pincében egy ideig égett egy szál villanykörte, de az áramot elvitte a légitámadás, és ott maradtunk a sötétben. Valaki gyújtott egy szál gyertyát, de ez hamar leégett. Ezután maradt a sötét.

Valakitől kaptunk egy kis zacskó tarkababot. Úgy válogattuk, hogy közben játszottunk velük: kicsi, nagy, foltos, egyszínű, fehér, tarka jelentette a változatosságot. Édesanyám egy jancsikályha tüzénél megfőzte, aztán ez is elfogyott.

A támadások szünetében az asszonyok valamelyike kiment a közeli tűzoltó víztartályhoz, és abból vágott jeget. Megolvasztották, felforralták, és abban főztek, vagy megittuk, és egy kis mosakodásra is jutott belőle. De ez életveszélyes út volt. Amikor anyuka vödörrel a kezében kiment, attól féltem, soha nem látom viszont. Majdnem így lett. Egy gránát suhant el a feje mellett, és a légnyomás belelökte egy mély bombatölcsérbe. A fejére zúduló jég térítette magához. Nehezen tudott feljönni a meredek, homokos parton, és minden tagja remegett, amikor visszaérkezett.

Nem emlékszem, hogy az őszi kis cipőcskémet egyszer is levettük volna. Hideg volt a pincében.

Egyszer egy orosz katona – egy a sok közül, akik betértek az óvóhelyre, és „nyemecki szoldatot" kerestek – megállt a heverőnk előtt. Könnyes volt a szeme, és azt magyarázta, hogy neki három gyereke van otthon. Kivett a zsebéből egy kis darabka csokoládét, és nekünk adta.

* * *

Az ostrom végére alig éltünk. Amikor kimehettünk végre a szabad levegőre, beleájultam a hóba. Olyan zöldek voltunk, mint az uborka. Annyira megmerevedett a lábam, hogy lépni sem tudtam. Hazafelé temetetlen holtakat kerülgettünk meg vigyorgó szájú lovakat. Égnek állt a lábuk, és láttuk a hasukat.

Az első ételtől májgyulladást kaptam, orvos és gyógyszer nélkül egyensúlyoztam az élet és halál vékony mezsgyéjén. Annyira féltem mindentől, hogy esténként rosszul voltam, dideregtem, és rémeket láttam.

Nehezen indult az élet a romos, kifosztott, kiégett városban. Annyi mindent kellett volna egyszerre pótolni, de nem volt mivel. Sokan vidékre gyalogoltak élelemért, mert Pesten semmi ennivaló nem volt. Az elpusztult lovak húsát mérték ki, hogy ehessen a nép. Édesanyámnak néha ott kellett hagynia bennünket egyedül, mert az volt a kérdés, hogy tud-e élelmet szerezni, vagy éhen halunk. Hétévesen én gondoskodtam a hároméves testvéremről, gyakran egy hétig. Abban az időben összetartottak az emberek, és mindenki segített a másikon. Minket is felkaroltak, vigyáztak ránk a szomszédok.

* * *

Ilyen körülmények között kezdtem el az iskolát. Még ősszel az Angolkisasszonyok Tanítóképző Intézetének Gyakorlóiskolájába íratott az édesapám, aki úgy tervezte, hogy reggelente megfogja a kezem, és elkísér az iskolába, de amikor megindult a tanítás, mi azt sem tudtuk, hogy ő él-e egyáltalán.

A Damjanich utcai iskolaépület telitalálatot kapott, és csak egy tátongó lyuk maradt a helyén. A vakok és gyengénlátók iskolája adott egy emeletet a képzőnek a XIV. kerületben, így oda jártam alsó tagozatba. Reggelente diakonissza nővérek jöttek, és nagy fazékból tejet mertek, vajas kenyeret kentek nekünk.

Aki bejött a tanterembe, és rám nézett, azonnal megkérdezte, hogy ki ez a kislány, és miért néz ki ennyire rosszul. Testi-lelki nyomorúság látszott rajtam. A testvérnők azon gondolkodtak, hogyan lehetne segíteni az édesanyám terhein, mert nyilvánvaló lett, hogy egyedül nem képes megbirkózni a gondokkal.

A diakonissza testvérek hittant is tanítottak, emlékszem a piros kötésű *Kis kátéra,* amit mindig magammal vittem. Hamar és jól megtanultam olvasni, hála a kiváló tanító nénimnek, *Magyar Margitnak,* és saját örömömre a kátét és a Bibliát olvasgattam. Azt gondoltam, ha sokat imádkozom, és tanulom a hittant, a Jóisten hamarabb hazahozza az édesapámat. Ezt tudtam felajánlani az életéért.

* * *

Hívők voltunk, és sok örömet szerzett a gyülekezeti élet, a közösség. Isten igéjéből keveset értettem, de a magam gyermeki gondolkodásával úgy ítéltem meg a sorsomat, hogy ha az édesapám nincs is a közelemben, nem tud segíteni, de a Jóisten, a mennyei Atya nem fogoly, ő velem lehet mindig. Beszélgettem vele, mint az édesapámmal, levelet írtam neki, éppen úgy, ahogy a fogolytáborba küldtem a levelet.

Isten gondviselését láttuk a diakonissza testvérek segítségében. A kistestvéremet a Völgy utcai gyermekotthonba helyezték, engem meg a Márvány utcai leányotthonba. Persze sírtunk mindnyájan, de a szívünk mélyén tudtuk, hogy ezt az Úr intézte így.

* * *

A Márvány utca egyik négyemeletes házában huszonnégy kislányt helyeztek el. Csodálattal emlékszem a részletekre, a lakás berendezésére, a napi foglalkozásokra, a finom ételekre és a testvérnők szeretetére. Szürke ruhájuk suhogott körülöttünk, mintha az angyalok röpködtek volna. És azt hiszem azóta is, hogy igazi angyalok voltak.

Két lakást használtak a leánysereg ellátására. Az egyikben aludtunk, és a napi foglalkozásokat végeztük, a másikban a délutáni csendes pihenőt tartottuk. A nappaliban akkora ovális asztal állt, hogy mind a huszonnégyen körül tudtuk ülni, együtt ebédeltünk. Csodálatos emlék a hatalmas zabpehelypuding, amelyet kuglófformába öntöttek, és gyümölcsbefőttel tálaltak. Biztosan kaptunk húsételeket is, mert gyakran megkérdezték, miért nem eszem belőlük. Eleinte tulajdonképpen etetniük kellett engem, de türelmesen álltak mellettem az étkezések során, és biztattak az evésre. Amikor kiderült, hogy rosszak a fogaim, elvittek orvoshoz, és kezeltették. Más betegségeim is voltak, törődtek velem.

Esténként *Zsuzsa* nővér jött be a hálószobánkba, és az esti ima után olvasott egy szép történetet. Sokan el is aludtak rajta, de engem az esti félelmek tartottak fogva. Tudták ezt a diakonisszák, és egyikmásik leült az ágyam szélére, ottmaradt velem. Simogatott, éreztette velem, hogy szeret. Sokáig kellett várnia, hogy nyugodtan lecsukódjon a szemem. Éjszaka is meglátogattak, és ha ébren voltam, segítettek újra elaludni.

Ott is jártunk iskolába, én az iskola címét tévesztettem össze az intézetével (Márvány utca 26.). A kiadós reggeli étkezés után áhítat következett, majd elkísértek bennünket az iskolába. Megbeszélték a tanító nénivel a segítségnyújtás módját. Tanítás végén értünk jöttek. Soha egyetlen pillanatra sem voltunk magunkra hagyva!

A délutáni leckeírásnál gyakoroltak velünk. Ott végre elértem azt az eredményt, amelyre első osztálytól kezdve vágytam (és mivel korábban nem sikerült, ettől nagyon szenvedtem). Tanév végén én lettem a harmadik osztály legjobb tanulója. Mindent a diakonissza testvérek segítségének köszönhetek!

Huszonnégyünk között élt egy nagylány is, akinek a szülei meghaltak az ostrom alatt, senkije nem maradt. Az ő születésnapján történt velem az a mulatságos eset, hogy a közös ünneplést megelőzve felköszöntöttem. Azt az igét mondtam mint a „legalkalmasabb" köszöntőverset: *„Ez amaz én szerelmetes fiam!"* Amikor mindenki mosolygott rajtam, nagyon elszégyelltem magam. Sok évtized után úgy gondolom, hogy azt szerettem volna, ha végre nekem is ezt mondhatná a fogolytáborban az apukám.

* * *

Apám Krasznodárban töltött négy és fél évet, és a legutolsó fogolyszállítmánnyal érkezett haza. Nagyon megszenvedtük a hiányát, én különösen, mert apás kislány voltam. Sokáig nem tudtuk, mi történt vele, de hittük, hogy a Jóisten meghallgatja az érte mondott imánkat. Annyira eleven érzés volt ez a folytonos remény, hogy egyszer egy este, amikor kopogtattak, gyorsan ajtót nyitottam, és majdnem a nyakába ugrottam egy csavargónak. Aput vártam…

1948-ban érkezett haza. A Nyugati pályaudvaron vártuk, és anyuka felállított egy lámpaoszlopra, de akkor rájöttem, hogy nem ismerem már meg. Majdnem összeestem ettől a szörnyű felismeréstől. Sírva kiáltottam bele a szürke emberfolyamba: „Apu! Apu!" És amikor rám nézett, mégiscsak megismertem. A szeme, a tekintete az enyém volt. Mielőtt hazajött, folyton azzal a gondolattal hessegettük el az ilyenolyan gondokat, hogy majd ha apuka megjön, vége lesz a bajoknak. Ő is így remélte a jövőt. Apuka csodálkozott, hogyan tudtunk élni a nehézségek idején, de az életünk volt a bizonyság Isten gondviselő szeretetéről. Elmondtuk neki is a szürke ruhás angyalok jóságát, a gyermekmentő testvérek gondoskodását.

* * *

A diakonissza testvérek nevére sajnos nem emlékszem, egyedül Zsuzsa nővéré jut eszembe. Hallottunk *Túrmezei Erzsébet* költőnőről, és sokat olvastak fel nekünk a meséiből. Szeretném, ha áldott emlékük megmaradna, ha példát venne róluk a világ. Virág helyett, kései köszönetképpen ezzel az emlékezéssel fejezem ki hálámat a szeretetükért.

Más emberré formálódtam a gondoskodásuk által. Testileg megerősödtem, megnyugodtam, bizakodó gyermek lettem. A lelki életem is gazdagodott, és élő hitre jutottam. A jó iskolai bizonyítványom megerősítette az önbizalmamat. Egészséges, bátor kislány lettem, aki már tehetségének megfelelően indulhatott a jövő felé.

■ Frittmann Lászlóné

Főnök helyett társelnök

Beszélgetés dr. Visnyei Orsolyával

A Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület vezetésében tavaly novemberben szervezeti változás történt. *Taschner Erzsébet* főnök asszony elhunyta után a közgyűlés *dr. Visnyei Orsolya* orvos személyében társelnököt választott.

– Az 1924-ben alapított, majd az 1951-es feloszlatása után 90-ben újraindult szervezet történetében az ön személyében először tölti be a női vezető tisztét világi személy.

– Nem is főnök asszonynak, hanem társelnöknek neveznek. A diakonisszák közösségének mindig is a család volt a modellje: a főnök asszony testesítette meg az anya szerepét, a Fébé-lelkész az apa képét adta, a diakonisszák pedig egymás testvérei voltak. Egy diakonisszanövendék jelöltideje körülbelül egy-másfél év volt, az úgynevezett próbatestvér-időszak öt-hat évet jelentett, majd a felszentelés és a fogadalomtétel után lett a nővérek közösségének teljes értékű tagja.

FOTÓ: BODA ZSUZSA

Én ezt az utat nem jártam végig, nem is kívánom. Ezért nem is kaphattam meg az egyesület női vezetőjének kijáró főnök asszony titulust, hanem – *Veperdi Zoltán* lelkész mellett – a társelnök szerepét töltöm be.

– Hogyan került kapcsolatba a Fébével?

– Családi kötődés révén. Apai nagymamám nővére volt *Endreffy Zoltánné Lukács Mária* diakonissza – ő nem azonos az ugyancsak *Endreffy Mária* nevű diakonissza testvérrel, aki szintén távoli rokonom, és aki hála Istennek, ma is jó egészségnek örvend, és a hűvösvölgyi anyaházban lakik. A nagymamám is szeretett volna diakonissza lenni, de az egyesület feloszlatása miatt neki erre már nem volt lehetősége. Gyermekkorunkban sokat mesélt nekünk a diakonisszák életéről. Ezt a családi kötődést csak erősítette az, hogy hat évvel ezelőtt nagybátyám, *Endreffy Attila* lett a piliscsabai Fébé közhasznú társaság ügyvezető igazgatója. Két évvel ezelőtt magam is beléptem az egyesületbe, később választmányi tag lettem.

– Ha valaki ma azzal keresi meg Önt, hogy szeretne segíteni a Fébé háza táján, mit tud neki ajánlani?

– Sok mindent! Például az anyaházban szívesen látunk olyan önkénteseket, akik a gyengébb, beteg diakonissza testvérek gondozásában segítenének, vagy akár csak a takarításban vállalnának feladatot. A piliscsabai otthonban lakó kerekes székesek számára többféle rendezvényt kívánunk szervezni, miután befejeződött a tornaterem felújítása. Így zenészek, bábosok, színjátszó csoportok jelentkezését is szívesen vesszük.

Ismeretes, hogy Piliscsabán működik a Fébé nonprofit közhasznú társasága, amely többségében csökkent munkaképességű embereket foglalkoztat: fajátékokat, bútorokat készítenek. *(Endreffy Attilával készített, az intézményt bemutató interjúnk az Evangélikus Élet 2010. június 27-i számában olvasható. – A szerk.)* Emellett nyomdát is működtetünk. Az itt dolgozó emberek számára fontos, hogy folyamatosan legyen munkájuk, mert ez a terápiájuk része. Így minden megrendelésnek nagyon örülünk, mint ahogy minden adományt is szívesen fogadunk.

Aki pedig netán a diakonisszák egykori kórházi munkája iránt érez elhívást, annak a munkahelyemen tudok lehetőségeket felkínálni. Ez részben fül-, orr-, gégészeti onkológiát jelent.

– A kórházban tudják, hogy Ön a munkája mellett egyházi tisztséget is betölt?

– Igen. A munkahelyemen egyébként több hívő, templomba járó kollégám is van. Például *Répássy* professzor úr egy kamarakórusban rendszeresen énekel egyházzenei darabokat. *Tóth Krisztina,* aki a közvetlen főnököm, a rákoskeresztúri gyülekezet tagja, a férje, *Léránt István* pedig a Pesti Egyházmegye felügyelője.

– Gondolom, sokan felteszik Önnek a kérdést: hogyan látja a Fébé jövőjét?

– Az én jövőképemben fontos helyet foglal el a diakonisszákról való gondoskodás.

A Fébé fontos alappillére a piliscsabai Siló-otthon és az ott folyó munka. Azt mindenképpen fejleszteni kell, illetve jó lenne, ha terjedne ez a kezdeményezés, és az ország több pontján a piliscsabai mintára létrejöhetnének hasonló munkahelyek – nagyon nagy szükség lenne rájuk.

■ – Bodazs –

Mi tarthat meg minket küldetésünk betöltésében?

Dr. Szabó Lajosnak az Evangélikus Hittudományi Egyetem tanévzáróján elmondott rektori beszéde

▶ **A *Frankfurter Allgemeine Zeitung* című német napilapban jelent meg egy beszélgetés *Friedrich Wilhelm Graf* müncheni teológusprofesszorral, meglepő címmel: *Ein Gott zum Kuscheln* („Simogatható Isten" avagy „olyan Isten, akihez oda lehet bújni").**

Kritika is van a beszélgetésben és a professzor könyvében, az egyház mai helyzetét elemző munkában. Felhívja a figyelmünket arra, hogy a ma divatos, uralkodó „egyházi jóléti retorika", amely megjelenik a szószékeken és a templomokban, veszélyes lehet a küldetésünket illetően. Olyan környezetben élünk, ahol két trend jellemző az egyházra. Az egyik az „Eventisierung" (a nagy ünneplések és események sokasága, például pápalátogatás, Kirchentag), a másik pedig az állandóan keresett „érezd magad jól" érzés hajszolása. Hiszen a hétvége a pihenésé, a kikapcsolódásé, igazodjon ehhez az egyház, a gyülekezet is.

Felhívja ezzel arra is a figyelmet, hogy a kereszténységnek elsősorban gondolkodó közösségnek kell lennie, és élő, valós kapcsolatban és érintkezésben lennie a környezetével. Különösen az emberek valódi életterét kell felvállalni, nem pedig valami idealisztikus, kitalált vagy állandó moralizálásba menekülő zsákutcában járkálni. Ebben látja annak is az okát, hogy egyfajta infantilizálódás érezhető az igehirdetésekben, és hiányzik a valóságos mai kérdésekkel való szembesülés és az ezekre keresett válaszért folyó küzdelem.

Amikor most az elmúlt tanévért szeretnénk hálát adni, akkor nekünk is őszintén szembe kell néznünk azzal, hogy mennyire sikerült valós kérdésekkel foglalkoznunk, és mennyire sikerült hallgatóknak és tanároknak olyan közösséggé kovácsolódni, ahol mindenkinek jutott lehetőség lelki, szellemi dialógusra és közös gondolkodásra.

* * *

Az említett újságcikkre és tanévünk egészére gondolva a rektori beszéd témáját egy kérdésben és egy feleletben tudom összefoglalni: *Mi tarthat meg minket a küldetésünk betöltésében?* A felelet pedig ennyi: egy egészségesebb beszélgetéskultúrán felépülő és a valóságot vállaló, segítő lelkigondozói mentalitás. Ennek mindenkori alapja: az egymásra találás az egyházban.

Nagyon rövid beszélgetések válnak napjainkban sorsdöntővé. Egy-két gyors kérdés és egy-két spontán válaszmondat. Úgy érezzük, el se mondhattuk azt, amit szerettünk volna. Vagy hogy alig szólaltunk meg, és már vége is van a beszélgetésnek. Alapjában véve mégis nagyon jó volt. Egyáltalán az is örömöt jelent, hogy sor kerülhetett rá. Mégis maradandó hatást vált ki bennünk. Néha akár egy hosszabb életszakaszt is meghatározó erővel hat ránk egy ilyen rövid beszélgetés.

Úgy tűnik, nagyobb az esélye és a hatékonysága is ma annak a megoldásnak, hogy pár percnyi, inkább spontán dialógusban dőlnek el a dolgaink, mint a gondosan előkészített retorikai események keretében.

A lelkigondozásban is ritkábban nyílik lehetőség arra, hogy elnyúló és nagyon mélyen átgondolt, megfontolt beszélgetések szülessenek, sokkal inkább gyors, szinte „expressz" meghallgatás vagy hirtelen dialógus a realitás. Nemritkán halljuk azt, hogy nem is gondoltunk előre arra a találkozásra, amely végül továbbsegített. A személyre se igazán, aki a beszélgetőtársunk, segítőtársunk lett. Mindez csak úgy jött, de hihetetlen sokat segített rajtunk. Az egyházban is nagyon értékesek ezek a pillanatok.

Nem beteges korjelenség ez, hanem annak az élettempónak és életvalóságnak a jelenléte, amelyben élünk, és amely él közöttünk és bennünk. Az életidegen igazán az, ami lassú és bonyolult. Az életközeli pedig az, ami gyors és nagyon egyszerű. Amikor ma nagy erőkkel keressük azt az egyházi létformát, amellyel valóban közelebb kerülhetünk az emberekhez, akkor érdemes erre a jelenségre különösen odafigyelni. Nem áll rendelkezésünkre ma már hosszú idő, és senki sem várja ki a bonyolult és elvont beszédeink végét, hanem inkább azt szeretné, ha az életformáló hatás gyorsan, szinte azonnal tapasztalható lenne.

Lelkészekben, teológushallgatókban is feszül vasárnapról vasárnapra a kérdés: vajon olyan nyelven és azzal a tartalommal szólok-e „röviden" a szószéken, amely segíti és továbblendíti a hallgatókat veszteségeken, bukásokon vagy kétségbeeséseken? Lesz-e a kultikus beszédből életet változtató, érthető és érezhető üzenet? Lelki táplálék lesz-e beszédünk?

Nem biztos, hogy mindez azért van így, mert annyira elfoglaltak vagyunk, és nincsen több időnk a lelki dolgainkra. Lehet, hogy egyszerűen olyan a mai életvitelünk, hogy nem is nagyon vagyunk már képesek hosszabb hallgatásra, tartós odafigyelésre, illetve részletes elmesélésre, részletekre is kitérő elmondásra. Idejétmúlttá kezd válni a régi előjegyzési naptár is az asztalunkon vagy a zsebünkben, mert a döntő események nem ennek megfelelően érik el az életünket. Sokszor tapasztalhatjuk, hogy a hetekkel korábban beírt időpont okafogyottá válik, mert közben egy gyors és váratlan találkozás megoldotta a kérdésünket. Néha már úgy is érezzük, elegendő ennyi. Ha van megoldás a problémánkra, akkor megtaláljuk ebben is, ha nincs, akkor pedig nincsen értelme tovább ragozni a dolgokat.

Sokunk számára még mindig a legkedvesebb és igazán mintaértékű meglepetésbeszélgetés az emmausi tanítványok történetéből ismert, klasszikusan nyugodt és békés vándorlás az idegen társsal. Ma már sokszor csak álmunk vagy nosztalgiánk tárgya ez. Pedig érezzük az eredeti ízét, és halljuk a fülünkben a duruzsoló, kellemes és a pillanatnyi lelkiállapotot visszatükröző szép mondatokat. Ilyen élményre lenne szükségünk. Ilyen atmoszféra segítene rajtunk.

* * *

De az igazi kérdés az, hogy képesek vagyunk-e még erre.

Tudunk-e többedmagunkkal és a bennünk rejlő feszültségekkel így elindulni?

Ennek sikeréhez tudnunk kell azt is, hogy nem kettesben veszünk részt a dialógusainkban, hanem mindig ott van mellettünk a különleges harmadik, Jézus Krisztus. Ennek a megérzése és a kimondása ma nagyon fontos eleme a hivatásunknak. A legkorszerűbb poimenikai kutatások ma éppen erre a fontos erőtérre hívják fel a figyelmünket . A keresztény beszélgetések nem nélkülözhetik ezt az eredeti dimenziót. Kórházban, börtönben, utcán vagy éppen – a balatonboglári kezdeményezés értelmében – a strandon sem.

Hagyunk-e esélyt ma annak, hogy ez a „váratlan", „a harmadik által hozott" kincs mélyen elérje az életünket? Az, amit *Thurneysen* a lelkigondozástanában a sokat vitatott töréspontnak vagy később törésvonalnak nevezett, lehet-e még a mi életünknek is megtapasztalható élménye, valósága? Sokat kritizálták-kritizálják ezért őt, de azt egyetlen, megalapozott keresztény teológiai alapokon építkező gyakorlati teológus sem vonhatta kétségbe, hogy szükség van egy olyan pillanatra, percre vagy néhány órára, amikor a „megmagyarázhatatlan" lép be, amikor a „váratlan" ér el minket az életünk útján.

Erről az élményről ma sem mondhatunk le. Ez a legszebb esemény a teológiát végzett, „kezdő egyházi munkavállalók" életében ma is. Ezért az érzésért tanulunk tizenkét vagy kicsivel több féléven keresztül az egyetemen, hogy elindulhassunk a szolgálatba, és sokszor megtapasztalhassuk ezt a különleges érzést. A lelkészi, hitoktatói lelkigondozás sikere is ilyenkor rajzolódik ki számunkra, ha azt érezzük: „Nem tudom, hogy miért, de elkezdődött valami különleges az útitársak életében, éppen a velem való sétálás, gyaloglás alatt." Nagy siker már az, ha néhány emberre gondolhatunk így, hogy a velünk folytatott beszélgetés lett az életrendezésük alapja.

* * *

A kérdésünk a mai ünnepi alkalmunkon így hangzik: tudjuk-e, hogy milyen útra indulnak azok, akik a teológiai tanulmányok elvégzése után a mai emberek „szakmailag jól felkészült" útitársaivá szeretnének válni? Egyáltalán hol találhatók ma ezek az útvonalak? Adtunk-e a kezükbe használható útvonaltervezőt, GPS-t? Megérzik-e majd, hogy kikhez érdemes és lehetséges odaszegődni és belehallgatni a beszélgetésbe, panaszkodásba vagy éppen dicsekedésbe? Van-e kifinomult érzékelésük arra, hogy jókor és a valóban gyógyítót mondják el az útitársaknak?

Azt érezzük, hogy nem lehet könnyen megfogalmazni a választ ezekre a kérdésekre. A munkaadó evangélikus egyházunk is küzd ma az önértelmezés és a célkeresés nehéz feladataival. Persze ezek az útvonalak bonyolultak is, és egyszerűek is egyszerre. A lehetőségek komplikáltak és spontánul is adottak a környezetünkben. Nem biztos, hogy megérkeznek az emberek úgy a templomokba, mint korábban. Nem biztos, hogy a tradíció olyan erővel fennmarad, mint ahogy az eddig megvolt és természetesnek tűnt. Nem biztos, hogy a következő generációk ugyanúgy betagozódnak a gyülekezetekbe, mint a korábbiak.

Nem lehet pusztán az ünnepi vagy a csak kazuális szolgálatokra építeni a lelkészi munkát, hanem el kell érni az emberek mindennapi és valós életét a kérdéseinkkel és feleleteinkkel. Nem elég a templomajtóban várni a híveket, hanem az odavezető úton elébük kell menni. Nem elég kitenni egy táblát vagy hirdetést a neten, hanem szükség van az érintésünkre, a személyes kontaktusra, a bizalmat idejében sugárzó, „elébe jövő" utcai beszélgetésekre. *Ernst Lange* a kerekasztalt a Ladenkirche közepére tette még, hogy itt történjen a beszélgetés. Sajnos ma már az általa alapított gyülekezeti életformát kifejező épület nem működik. Összevonták a spandaui gyülekezetet egy másikkal, de az új helyszínen is ott áll a kerekasztal tíz-tizenkét székkel, hogy kifejezze azt, mennyire fontos a közös gondolkodás, tusakodás és a hierarchiamentes közvetlenség a protestáns egyházban az ige körül, a „titokzatos harmadik" jelenlétében.

* * *

Meglepő helyeken kell ma figyelmesnek lennünk ahhoz, hogy megkapjuk a szükséges információt az eredményes teológiai munkavégzéshez. Lehet, hogy egy olyan tendenciát kell teljesen komolyan vennünk, amelyet *Gottfried Adam* professzor új, készülő könyve jelez.

Eljött az ideje annak a gyakorlati teológiai magatartásformának, amelyik komolyan veszi a ma annyira elterjedt és hódító gyakorlatot: a rövid beszélgetéseket a templomajtóban. Más szóval tanulnunk kell a templomkapuk homiletikáját, ahogyan ott maradnak a hívek az istentisztelet után, és beszélgetnek egymással. Valószínűleg a legőszintébb és legspontánabb feedback – azaz visszacsatolási – helyszín is ez, de az is biztos, hogy itt lehetünk ma legközelebb az emberek igazi életkérdéseihez is.

Képesek leszünk-e arra, hogy úgy elvegyüljünk a hallgatóságunk között a Luther-kabát levétele után, hogy meghallhassuk az igazi és legfontosabb aggodalmakat és kérdéseket? Senki sem sorolja fel ezeket felszólításra vagy rákérdezésre. De a templom bejáratában a meghallgatott prédikációról is megkaphatjuk a legőszintébb véleményeket.

Egy csökkenő létszámot mutató egyházban csak úgy szabad indulni a pályán, hogy hisszük és tudjuk, van valami sajátos adottságunk, amellyel vissza tudjuk hívogatni az embereket a gyülekezetekbe, az egyházba, illetve a teljesen kívülállók mellé oda tudunk állni, és el tudjuk mondani azt, hogy miért jó hitben élni és egyházhoz tartozni.

Nálunk nincsenek regisztrálva a kilépett egyháztagok, vagy akik szép csendben elmaradtak az aktív gyülekezeti életből. Azt gondolom mégis, hogy nagyon magas a számuk. Bőven van lehetőségünk kipróbálni a megszólításnak ezt a műfaját. Csak belülről nem lehet egyházat építeni, hanem csak a környezetünk legszélesebb kereteiben tevékenykedve. Ott kezdődik a szolgálat ma, hogy ha legyint is esetleg valaki az *egyház* szó, a *keresztény* szó hallatán, akkor is meg tudjuk fogalmazni azt, hogy miért érdemes mégis idetartozni.

A német evangélikus egyházban megfogalmaztak egy nagyon világos listát: tizenkét pontot arról, miért érdemes egyházban élni. Az interneten pillanatok alatt rátalál ezekre a mondatokra az, aki célzottan kutat vagy épp csak keresgél az egyházak után. Önvizsgálatra indíthat minket is ez a tizenkét alapos indok, amiért érdemes egyházban élni! Vajon úgy élünk-e ma mi az egyházban, hogy a mi egyházunkra is elmondható ez a felsorolás? Vagy így szeretnénk-e élni a jövőben, hogy igazak legyenek ezek az állítások?

* * *

Ma tudnunk kell, hogy nem elég csak kiírni a nyitott templomajtóra azt: „Kirche für Einsteiger" (a belépők temploma) vagy „Offen für Sie" („Nyitva van az Ön számára is!") Érthetővé és nem utolsósorban érezhetővé kell tennünk azt, amit valóban tudunk kínálni benne.

Bízunk abban, hogy mindaz, amit elvégezhettünk, Isten kegyelméből nem volt hiábavaló szolgálat.

Tizenkét alapos ok, amiért érdemes az egyházban élni

1. A keresztény hitben olyan igazságot őriz az egyház, amelyet az ember nem mondhat ki saját magának. Ebből a hittartalomból következnek egy felelősségteljes élet normái.
2. Az egyházban meghallják és megválaszolják az ember áldás utáni vágyát.
3. Az egyház születéstől a halálig kíséri az embert, és ez titokzatos módon erőt ad.
4. Az egyházban az Istenbe vetett reménységből részesednek az emberek, amely túlível a halálon.
5. Az egyház a nyugalom és az eszmélődés helye. Egész társadalmunknak javára válik, ha ápol ilyen helyeket.
6. Az egyházban és az istentiszteleten az emberek egymást hordozzák imádságban. Ezt teszik az egész társadalomra nézve is.
7. Az egyházi ünnepek a maguk mondanivalójával, zenéjével és légkörével mélyen meghatározzák az egész évet. Az egyház mindent megtesz ezeknek az ünnepeknek a megőrzéséért.
8. Az egyház lelkigondozó és tanácsadó szolgálata komolyan veszi és elfogadja a teljes embert.
9. Az egyházi kórházakban és szociális intézményekben sok főállású és önkéntes munkatárs teremt speciális, emberséges légkört.
10. Aki az egyházat támogatja, az szolidaritást gyakorol a gyengékkel és hátrányos helyzetűekkel.
11. Az egyházi zene és művészet máig meghatározó ereje kultúránknak.
12. Amikor emberek gyűlnek össze az egyházban, akkor a kereszténység egész világra kiterjedő közösségével is találkoznak. S ehhez a közösséghez minden egyes tag hozzájárul.

Amire a teológiai képzés során készülünk, az nem más, mint odaszegődni valamilyen módon embertársaink mellé, hosszabb és rövidebb séták idejére, hogy kísérjük őket az életúton.

Ma senki sem kérdőjelezheti meg azt, hogy a környezetünkben sokan vannak, akiknek nagyon fontos megtalálni az együtt lépegető és gondolkodó útitársat. A jó lelkész és a jó hitoktató akkor érvényesül igazán, ha képes erre az odaszegődésre és együtt járásra. Persze tartalom, igazi muníció nélkül nem megy ez sem. A felkészülés nem betanult feleletekből áll, és az előre jól kiszámítható kérdések is egyre ritkábbak. Váratlan fordulatokkal tarkított életekkel találkozunk, és speciális élethelyzetekben kitörő, első hallásra hihetetlennek tűnő kérdésekre kell válaszolnunk vagy jól továbbkérdeznünk együtt.

A dicsőítés és hálaadás nagy áldásai

Örömmel olvastam *Hans Knöpfel* írását, amely számomra áldásul szolgált. Ezért továbbadom tanulságait. Ef 5,20-ban ezt olvashatjuk: *„…hálákat adván mindenkor mindenekért a mi Urunk Jézus Krisztusnak nevében az Istennek és Atyának.”*

Nem nehéz hálát adni, ha minden jól megy. De dicsőíteni és hálát adni, amikor a nehézségek ideje jön – ezt meg kell tanulni. És az Úr ezt kéri tőlünk. Sok baj hamarabb szűnne meg, ha előbb az Úrnak adnánk hálát érte. Az ApCsel 16-ban Pál és Szilász történetét olvashatjuk. Filippiben megverték és kegyetlenül börtönbe vetették őket, lábaikat kalodába szorították. E gyötrelmes helyzetben mégsem panaszkodtak, sőt csodálatos módon még így is dicsérték és dicsőítették az Urat. Ezt a foglyok is hallották.

Hogyan lehetséges ilyen helyzetben dicsérni és dicsőíteni? Az apostolok meg tudták tenni, és mi lett a következménye? Hirtelen nagy földindulás támadt, a bilincsek kinyíltak, és ők szabadok lettek. Az áldás további következménye a börtönőr és háznépének megtérése lett.

Pál és Szilász mindenkor és mindenért hálát adott Istennek. Milyen nagyszerű győzelem követte ezt! Újból átélték az igét: *„Aki hálával áldozik, az dicsőít engem, és aki az útra vigyáz, annak mutatom meg Istennek szabadítását.”* (Zsolt 50,23)

Próbáljuk meg egyszer mi is, hogy Istennek mindenkor és mindenért hálát adunk, minden helyzetben őt dicsérjük és dicsőítjük. Az áldás nem fog elmaradni. Istennek mindennel valami mondanivalója és adnivalója van. Sokan tapasztalták már meg, hogy győzelmet nyer, aki engedelmeskedik, az engedelmesség pedig itt azt jelenti: dicsérni Istent és hálát adni neki.

Ha sokkal többször dicsőítjük Istent, és mindenért hálát adunk, akkor megtapasztaljuk Isten erejét és segítségét minden helyzetben, egész életünkben. De mindent meg kell köszönni, még a kellemetlent is! Ezt tegyük naponként, még ha bizonyos helyzetekben értelmetlennek és képtelennek tűnik is.

Milyen nehéz megpróbáltatások között dicsérte és dicsőítette Jób az Urat, és ennek jutalmaként a megpróbáltatások után Isten jobban megáldotta, mint addig. Valaki azt mondta: a keresztények dicsérjék és áldják az Urat, akár ad, akár elvesz! Isten igéje pedig így hangzik: *„Áldjad, én lelkem, az Urat, és egész bensőm az ő szent nevét”* (Zsolt 103,1) – akkor meg fogod érteni, hogy olyan lesz a te ifjúságod, mint a sasé.

Amikor én is megismertem a dicsőítés és a hálaadás titkát, mindig a zsoltárok szavai jutottak eszembe: *„Áldom az Urat minden időben, dicsérete mindig ajkamon van.”* (Zsolt 34,2) Ennek eredményeképpen nyolcvanhárom évesen olyan szellemi frissességet adott nekem az én megváltó Krisztusom, hogy képessé tett életem első, az ő csodálatos tetteiről szóló, *Árvaságtól boldogságig* című könyvének megírására. Sokan csodálták ezt, én pedig boldog voltam, hogy könyvemmel az ő dicsőségét szolgálhattam.

Ne felejtsük el azt sem, hogy mi minden jót tett ő már velünk. Amit először rossznak láttunk, az is javunkat szolgálta, mert *„…azoknak, akik Istent szeretik, minden javokra van…”* (Róm 8,28) Ezért adjunk hálát Istennek mindenkor és mindenért.

Mit lehet Isten dicsőítésével és a neki való hálaadással elérni? Erről olvashatunk a 2Krón 20. fejezetében. Izráel népeit az ellenség részéről nagy veszély fenyegette. Amikor Jósafát király az Úrhoz folyamodott, tudtára adatott, hogy énekesek dicsőítéssel és hálaadással haladjanak a seregek előtt. Amikor ez megtörtént, az Úr tartaléksereget irányított az ellenségre, amely vereséget szenvedett. Itt tehát a győzelmet a dicsőítés és a hálaadás váltotta ki.

Hányszor lehetne győztes lelki életünk, ha hitben többet dicsőítenénk, és hálát adnánk! Az Úr senkit sem hagy cserben, aki gyermeki bizalommal és megbékélt szívvel dicsőíti és áldja őt mindenkor. Ezen az úton újra és újra megérthetjük az ő hatalmát és szeretetét.

Igaz az a mondás is: „Dicsőíteni és magasztalni a hit legmagasabb kifejezése, és arra az Úr kegyes meghallgatással válaszol.”

Vigyáznunk kell arra is, hogy ha előbb adunk hálát a bajokért és a nehézségekért, akkor az Úr kinyilvánítja hatalmát és csodatevő erejét. De azokért az emberekért is dicsőítenünk kell őt és hálát kell adnunk, akiket ránk bízott, akikért fáradoznunk kell, akik sok terhet jelentenek számunkra. Ha ezeket is az Úr kezéből fogadjuk el, és ezért is dicsőítjük, magasztaljuk őt, akkor itt is megtapasztaljuk Istennek csodálatos erejét.

Isten soha, bármilyen súlyos megpróbáltatások idején sem tesz velünk igazságtalanságot! Az övéit megpróbálja, hogy csodálatos módon kinyilváníthassa magát. A mi nehéz helyzeteink mindig az ő alkalmas helyzetei!

Én is számtalanszor megtapasztaltam különböző sorsdöntő élethelyzetekben, hogy dicsérni tudtam Megváltómat. Németországi kényszerkatonai elhurcoltatásom idején a legkritikusabb körülmények között is hálaadó szívvel fogadtam sorsom alakulását, és hálás szívvel dicsőítettem Istent, amiért életveszélyes helyzetekből megszabadított. Ígérete is beteljesedett, hazahozott a sok megpróbáltatás után. Árvaházi testvéreimmel örömkönnyek között énekeltük a 264. dicséretünket.

Súlyos megpróbáltatás volt az is számomra, amikor a szülészeten éjjel két órakor vártam fiunk világrajövetelét, és már előre hálát adtam Istennek harmadik gyermekünkért, mit sem sejtve a bekövetkezhető tragikus helyzetről. Csak később tudtam meg, másodperceken múlott, hogy az édesanya és a gyermek élete megmaradt. Könnyek között adtunk hálát az Úrnak életmentő kegyelméért.

Házasságkötésünk félszázadik évfordulóján is szívből jövő dicséretként énekeltük: *„Áldjad őt, mert az Úr mindent oly szépen intézett! / Sasszárnyon hordozott, vezérelt, bajodban védett. / Nagy irgalmát / Naponként tölti ki rád: / Áldását mindenben érzed.”* (264. dicséret, 2. versszak)

Figyeljük még meg a 119. zsoltár 164. versét is: *„Naponként hétszer dicsérlek téged, a te igazságodnak ítéleteiért.”* És mi hányszor tesszük ezt? Érdemes elgondolkodnunk ezen.

■ Szenczi László

HETI ÚTRAVALÓ

„Egymás terhét hordozzátok: és így töltsétek be a Krisztus törvényét.” (Gal 6,2)

Szentháromság ünnepe után a 4. héten az *Útmutató* reggeli és heti igéi által Isten küzdelemre hív a kísértésekben; valamint földi hivatásunkban a kölcsönös teherviselést és a megbocsátást tanácsolja. „Jó az Úr mindenkihez, és irgalmas minden teremtményéhez.” (Zsolt 145,9; LK) S szeretete és jósága körülöleli életünket, ezért: „Úristen, őrizzük a te beszédedet.” (GyLK 752) Jézus ma is óv a képmutató ítélkezéstől: *„Legyetek irgalmasok, amint Atyátok is irgalmas. Ne ítéljetek, és nem ítéltettek. Ne kárhoztassatok, és nem lesz kárhoztatásotok. Bocsássatok meg, és nektek is megbocsáttatik.”* (Lk 6,36–37) Pál tanácsa: *„Többé tehát ne ítélkezzünk egymás felett, hanem inkább azt tartsátok jónak, hogy testvéreteknek se okozzatok megütközést vagy elbotlást.”* (Róm 14,13) *Dr. Luther* szerint „a keresztyén ember akkor irgalmas, ha nem keresi csak a maga hasznát, hanem nyitott szemmel járva szerte, egyformán néz mindenkire, barátra, ellenségre, ahogy mennyei Atyánk cselekszik. De ahol ez az irgalmasság nincs meg – ott hit sincsen.” Mivel a béna embert mások hordozták, és hittel Jézushoz vitték, így szólt: *„Ember, megbocsáttattak a te bűneid.”* Ő: Isten; *„van hatalma az Emberfiának bűnöket megbocsátani a földön: Neked mondom, kelj fel, vedd az ágyadat, és menj haza!”* (Lk 5,20.24) A babilóniai fogságból hazatért nép helyreállította Jeruzsálem várfalait, és bűnvalló imádságukban *„vallást tettek vétkeikről és őseik bűneiről”*: *„kegyelmes és irgalmas Isten vagy”*, *„mi pedig hitszegők voltunk”* (Neh 9,2.31.33). Jézus ezt kéri: *„Higgyetek Istenben!”* *„Bocsássátok meg, ha valaki ellen valami panaszotok van, hogy mennyei Atyátok is megbocsássa nektek vétkeiteket.”* (Mk 11,22.25) A gyülekezet: Krisztus teste. Pál javasolja, *„hogy ne legyen meghasonlás a testben, hanem kölcsönösen gondoskodjanak egymásról a tagok”* (1Kor 12,25). Pilátus *„szabadon bocsátotta azt, akit kértek, aki lázadásért és gyilkosságért volt börtönbe vetve”:* Barabbást. És amikor Jézus elindult a Golgotára, *„megragadtak egy bizonyos cirénei Simont, aki a mezőről jött, és rátették a keresztet, hogy vigye Jézus után”* (Lk 23,25.26). Ő ezt a küldetést szánta a mindenkori tanítványoknak: *„Ha valaki énutánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye fel naponként a keresztjét, és kövessen engem.”* (Lk 9,23) És mi a Krisztus törvénye? Pál felelete: Isten szeretetét megtapasztalva *„szeretetben szolgáljatok egymásnak. Mert az egész törvény ebben az egy igében teljesedik be: »Szeresd felebarátodat, mint magadat.«”* (Gal 5,13.14) De mit jelent ez a gyülekezet életében? *„Állítsátok helyre a jó rendet magatok között, fogadjátok el az intést, jussatok egyetértésre, éljetek békességben, akkor a szeretet és a békesség Istene veletek lesz.”* Pál nekünk is küldi apostoli áldását: *„Az Úr Jézus Krisztus kegyelme, az Isten szeretete és a Szentlélek közössége legyen mindnyájatokkal!”* (2Kor 13,11.13) „Atya, Fiú és Szentlélek! / Hiszem, veled célhoz érek, / Örökkön-örökké élek!” (EÉ 251,9)

■ Garai András

FOTÓ: DR. KÁROLY-ÁGOSTON MÁRTA

Akarnád tudni előre, meddig élsz…?

…provokál címében egy bulvárportál cikke. Merthogy ez olyan bulváros, könnyed, nyári téma, így júliusban, árnyékban is harmincnégy fokban… A cikkből megtudhatjuk, hogy „Tudósoknak sikerült felfedezniük egy technológiát, amelynek segítségével egy DNS-teszt elárulhatja: meddig él egy ember.” Ezután információkat kapunk a kromoszómaszerkezet hosszáról, illetve az úgynevezett telomerekről, melyek elárulják, „ki mikor távozik az élők sorából”. Az összefüggés innentől kezdve világos: minél rövidebb ez a valami, annál hamarabb fog elhunyni az illető – „bár természetesen nem napra pontos az eredmény”.

Ha kamu a hír, akkor csak nevethetünk vagy bosszankodhatunk rajta. Végül is uborkaszezon van. Ha azonban igaz – amire az idézett feltaláló, *dr. Maria Blasco,* a spanyol Nemzeti Rákkutató Központ munkatársa lehet a garancia, bár az egyszeri újságolvasó természetesen nem tudja eldönteni, milyen szaktekintély és milyen kutatás áll egy ilyen közlés mögött, vagy csak egy világszenzáció, amely lufiként pukkad ki, ha más tudósok más vizsgálatai veszik górcső alá –, akkor valami félelmetes dolog kerülne át az Isten kezéből az ember kezébe.

„Életünk ideje hetven esztendő, vagy ha több, nyolcvan esztendő, és nagyobb részük hiábavaló fáradság, olyan gyorsan eltűnik, mintha repülnénk” – jegyzi meg évezredeken átívelő bölcsességgel a zsoltáros (Zsolt 90,10). Lehet, hogy maradi vagyok és unalmas. Lehet, hogy nekem nem érdemes tálcán kínálni az orvostudomány, a rákkutatás, a genetika, a DNS, az emberi élet minden titkát feltáró tudomány újdonságait. Lehet, hogy régimódi vagyok, akire csak legyintenek. De nekem 2011-ben is elég a zsoltáros konkrétumokat nélkülöző, számomra mégis elegendő életidő-próféciája. Nem mintha a hívő ember nem tarthatná tiszteletben és nem becsülhetné nagyra a tudomány eredményeit. Annál is inkább, mert éppen *az Istenre figyelő ember látja a leginkább,* hogy a teremtett világ mennyivel hatalmasabb és összetettebb, mint azt az ember korlátozott elméjével átlátni képes.

FOTÓ: DR. KÁROLY-ÁGOSTON MÁRTA

De… egy fájdalmas veszteség terhét hordozva is a kegyelmes Istennek tudom be, hogy az utolsó hétig nem láttam vagy nem akartam látni: meddig tart az az élet, amely nélkül nem tudtam elképzelni a továbbiakat. Ekképpen arra sem lennék kíváncsi, hogy magam mikor távozom az élők sorából.

Nem tudom… Illetve nagyon is: amikor itt az ideje. És ezt az időt *az* tudja, akinek a kezébe teszem a múltat (ami nagyon fáj), a jelent (ami egyelőre vigasztalan) és a jövőt (amit nem ismerek).

Tehát a bulvárhír végén megismételt – nekem kicsit bátorságpróbára hasonlító – kérdésekkel („Te szeretnéd tudni, meddig élsz? Meg mernéd csináltatni a tesztet?”) nem kell foglalkoznom. Amit én tudok, az elég. Az Isten örökkévaló, az ember mulandó. De míg teste csak az idő egy pontjáig él, addig lelke Isten kezében van. Megváltottként nem kell sem félnie, sem számolgatnia, hogy meddig tart. Hiszen micsoda a halál? Átkerülés Isten egyik tenyeréből a másikba. Élet vár odaát is.

Azért megnyugtató, hogy egy kiskaput a tudós nyitva hagyott magának: „…nem tudja ugyanis garantálni, hogy azok, akiknek a telomerjei hosszabbak, biztosan tovább is fognak élni.”

Akkor jó. Mert az én forrásom, az Ige, amely alapján tájékozódom, és az Úristen, akiben életem-halálom, szeretteim élete-halála dolgában hitem és bizodalmam van: nem hagy függőben semmi lényegeset. Itt van velem, amíg itt kell lennem, és ő vár ott és akkor, amikor el kell mennem. Addig pedig megszólíthatom, mert jó vele átbeszélgetni a mulandóság-maradandóság témakörét is… Hiszem, hogy végtelen szeretettel hallgat, ha hozzá fordulunk: *„Legyen velünk Istenünknek, az Úrnak jóindulata! Kezeink munkáját tedd maradandóvá, kezeink munkáját tedd maradandóvá!”* (Zsolt 90,17)

■ K. D.

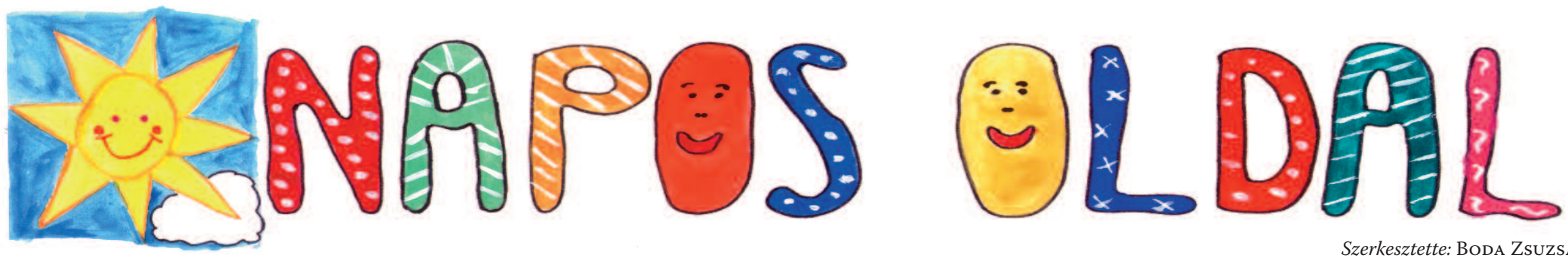

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

Függőcinege

MESÉLNEK AZ ÁLLATOK

Ez a nagyon apró madárka csak a nevében cinege, nem rokona a téli etetőről jól ismert széncinegének, kék cinegének. A folyók és tavak fűz- és nyárfákkal kísért partján lehet megfigyelni. A telet Európa déli felén tölti, márciusban érkeznek haza az elsők, de vonulásuk áprilisra is átnyúlik.

A függőcinege építi az egyik legszebb fészket Magyarországon. A párok többnyire április elején kezdik a munkát. Rendszerint víz fölé hajló ágakat választanak, annak végén, egy ágvillára fonják a zacskó alakú fészket. Anyaga a csalán és más növények finom rostjaiból, valamint a gyékény és a nád bugájából gyűjtött pihékből áll, a felső részén csőszerűen előrenyúló bejárat van. Gyakran egészen alacsonyan csüng a víz felett, de többször találtam magasan, a fák koronájában is.

A fiókák ebben a szellőringatta, puha fészekben fejlődnek. Nem kell félniük, szüleik olyan erősen rögzítették azt, hogy még a viharos szél sem tépi le az ágról. A fészket építő vagy a fiókákat etető madár gyakran hallatja finom „pszíí" hívogatóját, gyakran éppen ezt hallva vettem észre az ágon hintázó remekművet.

A függőcinegék családi élete eltér a legtöbb madárétól. A pár együtt épít, de amikor a fészek már elkészült, és a tojó megkezdte az ötnyolc tojás lerakását, párja elhagyja, és a közelben, néha csupán száz méternyire, új fészek építésébe kezd. Közben folyamatosan énekel, így próbál új tojót csalogatni magához. Az első fészekben kikelt fiókákat anyjuk egyedül neveli fel, rovarokat, pókokat hord nekik, amelyeket a lombok vagy a nád között gyűjtött számukra. A hím pedig, ha szerencséje van, akár háromszor is „házasodhat", de az utolsó alkalommal már ő is etet, szorgalmasan hordja az eleséget a víz felett ringó fészekhez.

Függőcinegével folyók és tavak mentén bárhol találkozhattok. Országos állományát körülbelül tízezer párra becsülik. Ha valamelyik folyó, illetve a Velencei-tó vagy a Balaton partján nyaraltok, figyeljetek a finom "pszíí" hangra. Így megpillanthatjátok a madarat és talán az ág végén csüngő fészket is. Lehet fényképezni; aki szeret rajzolni, papíron is megörökítheti – ha ügyes, akár a kis függőcinegével együtt.

■ SCHMIDT EGON

RAJZ: BUDAI TIBOR

Kérdések

1. Vajon hány nap alatt kelnek ki a fiókák?
2. Meddig maradnak a fészekben?
3. Mit gondolsz, meddig él a függőcinege?

Válaszok: 1. 12-14 nap alatt; 2. körülbelül három hétig; 3. átlagosan mindössze egy-másfél évig.

KÖNYVAJÁNLÓ

Egyháztörténeti kalandozások

Igazi történelmi időutazásra hívnak *Kinczler Irén* egyháztörténeti füzetei, amelyekből tíz egy közös kötetben – a szerző magánkiadásában – idén újból napvilágot látott.

A szerző élvezetes stílusban tárja elénk a történelem és egyháztörténelem küzdelmes, ám sok áldással járó időszakait az 1500-as évek elejétől az 1800-as évekig. A tíz fejezetben bepillantást nyerhetünk evangélikus nagyjaink életébe, értesülhetünk példamutató tetteikről és arról, hitük által miként tartottak ki a legnagyobb kísértések közepette is.

Irénke néni munkáit kézbe véve részt vehetünk *Luther Márton* egyik vacsoráján; egy 1534-es, képzeletbeli találkozás szem- és fültanúi lehetünk a *Dévai Mátyás* lelkész, *Sylvester János* magiszter és *Enyingi Török Bálint* földbirtokos közötti beszélgetésnek a sárvári Nádasdy-várban.

Megismerkedhetünk *Sztárai Mihállyal,* aki az ezerötszázas évek egyik kiemelkedő evangélikus prédikátoraként nemcsak a sárospataki kollégium alapjait rakta le, hanem a három részre szakadt ország töröklakta vidékein hét év alatt százhúsz gyülekezetet alapított.

A kor neves Luther-követőinek felsorolásából *Bornemisza Péter* sem maradhatott ki. A neve nemcsak *Balassi Bálint* nevelőjeként közismert, de ő nyomtatta ki 1590-ben a *Károli Gáspár* által lefordított első, teljes, magyar nyelvű Bibliát is. És hogy mi mindent tett még, azt megtudhatjátok a róla szóló fejezetben.

Protestáns vallásához mindhalálig ragaszkodó magatartásáért került börtönbe kétszáznyolcvannégy evangélikus és hatvankét református lelkész és tanító 1671-ben. Közülük harmincan bilincsbe verve, a legszörnyűbb körülmények között, gályarabként éltek évekig. Történetükről és kiszabadításukról a *Rabláncon* című fejezetben olvashatunk.

Thököly Imrének, az evangélikus „kuruc királynak" és unokatestvérének, az első magyar költőnőnek, *Petrőczy Kata Szidóniának* is emléket állít Kinczler Irén.

Átfogó áttekintést nyújt a *Krmann Dániel és kora a türelmi rendeletig* című fejezet – sok érdekességet megtudhatunk belőle: például mit jelent az artikuláris templom elnevezés.

Bél Mátyás evangélikus lelkész és tanár, korának szintén kiemelkedő alakja az 1720-as években egy régi tervének megvalósításába kezdett: *Notitia Hungariae novae historico-geographica (Az új Magyarország történeti-földrajzi leírása)* címmel nagyszabású adatgyűjtésbe, majd a gyűjtött anyag kinyomtatásába fogott. Ennek hátteréről is olvashatunk a könyvben.

A kötet záró fejezetében a szerző *Tessedik Sámuel* lelkésznek, iskolaalapítónak, a pedagógia megreformálójának állít emléket. Az általa létrehozott, egyedülálló intézetben és gazdasági kertben *József* nádor is látogatást tett. Tessediket nemesi oklevéllel tüntették ki.

Kinczler Irén: Képek a Magyarországi Evangélikus Egyház történetéből – Egyháztörténeti füzetek gyűjteménye, magánkiadás, Piliscsaba 2011. Ára 980 forint. Gyülekezeti iratterjesztés számára is beszerezhető a Huszár Gál papír- és könyvesboltban (1052 Budapest, Deák tér 4., tel.: 1/266-6329).

Látogatóban Máriánál és Mártánál

Jézus a tanítványaival együtt egy nap betért Betániába, ahol Mária, Márta és Lázár is lakott. Meglátogatta őket. Márta igazi háziasszonyként tüstént a konyhában kezdett szorgoskodni, hiszen a vendégeket meg kellett kínálni. Mária, a testvére azonban nem segített neki, hanem odaült Jézus lábához, és hallgatta, miről tanít a Mester.

Márta nagyon bosszús lett, és panaszkodni kezdett Jézusnak:

– Uram, nem törődsz azzal, hogy a testvérem egyedül hagyott a sok teendővel? Mondd meg neki, hogy segítsen!

Ő azonban így válaszolt:

– Márta, Márta! Sok mindenért aggódsz, és sok dolgot akarsz megtenni. Pedig valójában kevésre van szükség – igazán csak egyre. Mária a jó részt választotta, amit nem vehetnek el tőle.

Jézus ezzel azt mondta, hogy az emberek életében egy dolognak kell a legfontosabbnak lenni: az ő követésének. Mi pedig a földi életünkben sok olyan dolgot tartunk fontosnak, amely valójában nem számít, vagy amelyet elveszíthetünk, esetleg fölösleges.

Keressétek meg az alábbi szavakat! A betűket vízszintesen és függőlegesen olvassátok össze! Egy betű több szóhoz is tartozhat.

Jézus, Mária, Márta, tanít, jó rész, tanítvány, segít, vendég

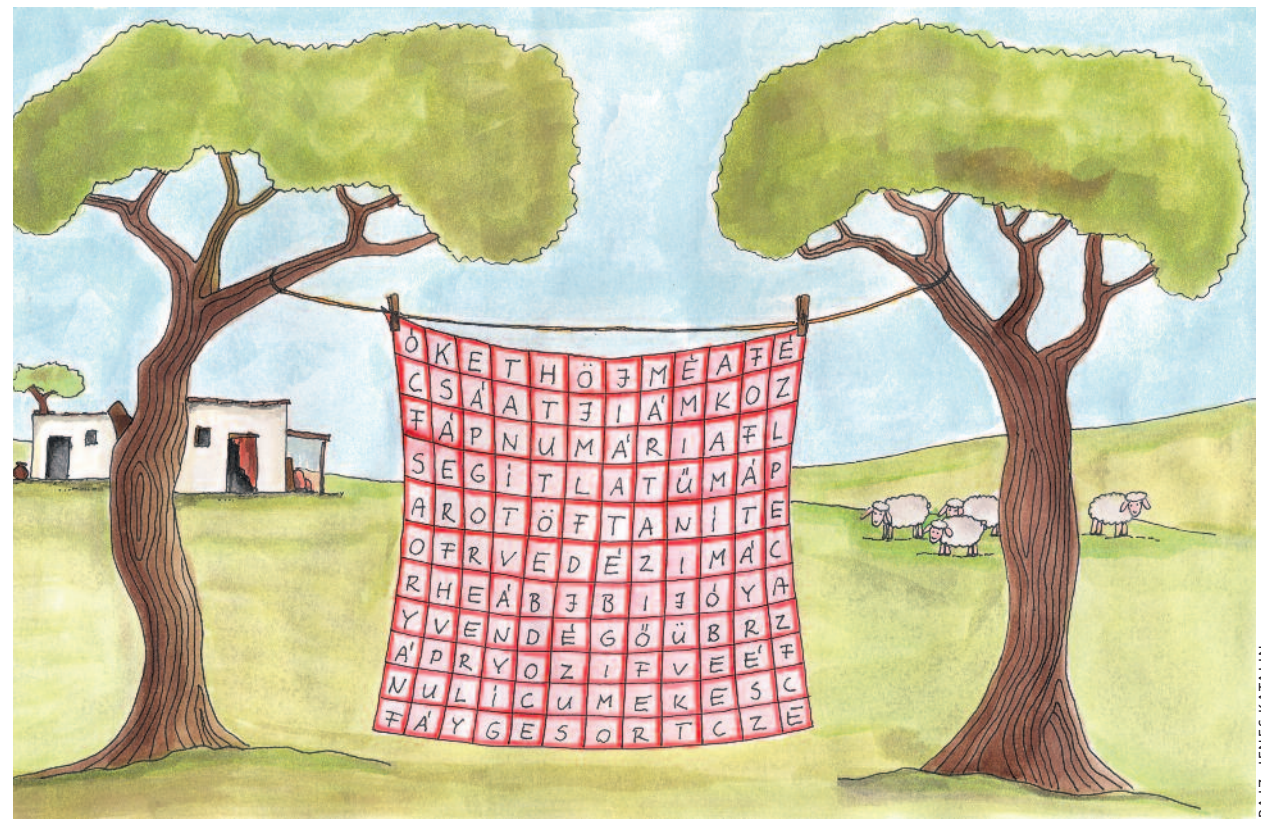

RAJZ: JENES KATALIN

KIRÁNDULÓ GYÜLEKEZETEK (ELSŐSORBAN „IFIK”) FIGYELMÉBE!

Baradla barlangi barangolás

Hogy a karsztterületek képződményei miként keletkeznek, ma már nem titok. Tudósoknak való talányok, apró részletekről folyó viták persze manapság is akadnak, de a folyamatokat korunkban már meglehetős részletességgel le tudjuk írni – akár egy egyszerű félévi földtanvizsgán is. Arra azonban aligha tudnak választ adni a természetet még oly jól ismerő geológusok is, hogy miért jöttek létre a földkerekség e csodálatos képződményei, a barlangok. Hiszen valószínűleg létezhetne bolygónk ezek nélkül is, mint ahogy zavartalanul fejlődtek a felszínen a biológiai lét legkülönfélébb megjelenési formái, a földi lét lényegét tényleg nem a földkéreg e különleges képződményei határozták, határozzák meg. De egészen biztos, hogy szegényebbek lennénk a varázslatos helyszínek nélkül! A miértekre természetesen csak a mindenség Ura tudja a választ, mi azonban megkaptuk a rácsodálkozás, a csendes szemlélődés, a gyönyörködés ajándékát, ami egyáltalán nem kevés.

Baradla barlangi hosszú túránkat az aggteleki barlangbejáratnál kezdjük. (A Baradla barlangot sokszor Aggteleki-cseppkőbarlangnak is nevezik.) Az ötvenméteres sziklafal tövében megbúvó – ma már vasajtóval lezárt – nyílás már nagyon régóta ismert. S nemcsak számtalan külföldi és hazai híresség kereste fel, hanem már az ősember is használta, ha veszély esetén menedéket keresett, vagy az időjárás viszontagságai elől akart behúzódni. Legalábbis erre utalnak az első teremben talált temetkezési nyomok és számtalan régészeti emlék. Hiszen jól tudta, hogy a barlangban állandó hőmérséklet van, s bár nyirkos a levegő, nem kell esőtől, széltől, vihartól, hirtelen időjárás-változástól tartania. Mára már mérések igazolják, hogy a nagyjából állandóan tízfokos hőmérséklet mellett a magas relatív páratartalom az oka, hogy rendkívül tiszta, gyógyhatású a levegő: ami nyáron kellemesen hűs, télen csalogatóan langyos.

Indulás után nem sokkal első állomásunkra, a *Hangversenyterembe* érkezünk. Nyáron jeles zenei eseményeket szoktak itt rendezni, a sajátságos környezet, a kitűnő hangzás különleges élménnyel ajándékozza meg a zeneszerető közönséget.

Rövid pihenőt tartunk, amely egyben egy utolsó lehetőség is a felszerelés ellenőrzésére, hiszen nemsokára elköszönünk a kiépített járdáktól és villanyvilágítástól, és megkezdjük kalandozásunkat a sötétség birodalmában. Mintegy öt és fél kilométert kell megtennünk, hogy ismét kiépített szakaszhoz érjünk. Az út valójában nem nehéz, mert ha nem is betonozott járdán, de kialakított, biztonságos útvonalon haladunk: agyagos járatban, néhol köveken vagy kemény folyami hordalékon kell lépdelni, időnként a föld alatti folyó mellett, máskor meg átkelve az utunk során érintett számos híd egyikén. A felfelé és lefelé vezető szakaszokon mindenhol biztonságos korlátokkal ellátott lépcsők segítik a közlekedést. Mindezt a saját lámpánk fényénél kell megtennünk, sorban haladva, pontosan betartva a túravezető utasításait. Hiszen mégsem egy nagyváros sétálóutcáján járunk kirakatokat nézegetve az éltető napsütésben… A túravezetők valamennyien gyakorlott szakemberek, néhányuk talán több százszor is végigjárta már ezt az útvonalat.

Egyik ámulatból a másikba esünk! Néha a zúgó patak ereje, szilajságának látványa ragad magával, de amikor szárazság van, s éppen csak csordogál a víz a mederben, akkor sem kell elkeserednünk. A járatok formája, a csaknem mindenhol felelhető cseppkövek szín- és formagazdagsága, a termek mérete, változatossága lenyűgöző. A hét kilométeres, általában négy-öt óra alatt teljesíthető út felénél padok fogadják a túrázókat. Bizony jólesik a rövid pihenő, a magunkkal hozott szendvics elfogyasztása, és szükségünk van egy kis folyadék-utánpótlásra is. (Alkoholt szigorúan tilos barlangban fogyasztani.)

FOTÓ: WIKIPÉDIA

A Baradla barlang

Miközben megmásszuk a *Libanon hegyét,* megállunk tisztelegni *Vass Imre* emléktáblájánál, szemünk és fantáziánk el-elkalandozik, s a különleges látványba feledkezve elhagyjuk a kinti világ gondjait. Feledésbe merülnek a bevásárlással, a lakásfelújítással, a gyerek továbbtanulásával kapcsolatos gondok vagy a napi munkahelyi problémák, s teljes kikapcsolódást ígér a föld alatti varázslat.

Észre sem vesszük, hogy már órák óta járjuk az utat, amikor az egyik kanyar mögül a távolban ismét feltűnik egy lámpa, majd kisvártatva megint szilárd talajt, nedves betonjárdát érzünk a lábunk alatt. Átértünk a jósvafői szakaszba, az úgynevezett vörös-tói bejárathoz. Eloltjuk lámpáinkat, innentől nincs már rájuk szükség, hiszen a nemrég lezajlott felújításnak köszönhetően szakszerűen kiépített világítás mellett, elismerésre méltóan szépen kialakított, megépített járdákon, biztonságos korlátok között haladhatunk tovább. Igaz, így többet lehet látni a lecsüngő cseppkőcsodákból, de vannak, akik állítják, hasonlóan szépek és látványosak az elemlámpa szerény fényénél megpillantott képződmények is… Ez a szakasz a barlang cseppkövekben leggazdagabb része.

Először a *Csipkés-kút* mellett haladunk el, melynek képét számtalan könyvből, turisztikai kiadványból ismerhetjük már. Majd megmászhatjuk – ha van hozzá kedvünk és erőnk – a *Csillagvizsgálóhoz,* a világ egyik legnagyobb cseppkőképződményéhez vezető lépcsőket. Valóban impozáns a huszonöt méteres monstrum!

Következő állomásunk az *Óriások terme,* amely beláthatatlan lenne kivilágítás nélkül. A száz méternél hosszabb teremben az abszolút sötétség még a legerősebb lámpák fénynyalábját is elnyeli. A képződmények bemutatására lámpákat, a csodálatos akusztika érzékeltetésére hangszórókat szereltek fel. Pazar élmény a rövid hang- és fényjáték. Nem csoda hát, hogy a megszállott zenerajongók és gyakorlott barlangászok arcát egyaránt különös áhítat hatja át, amikor megszólal nemzeti operánk *Hazám, hazám* című részlete. Innen már csak egy rövid nekiiramodás, és elérjük a felszínt: megérkeztünk Jósvafőre. Ha jó az idő, a nap melege fogad, s köszönti, egyesével megsimogatja a felszínre érkezőket. Hátizsákba kerül a kabát és a lámpa, a túracipőnek pedig elkél egy kis tisztogatás.

Busszal térhetünk vissza Aggtelekre, de csábító lehet egy jósvafői séta is a környék megannyi látnivalójával, programjával. Megnézhetjük a híres hucul ménest; ha kedvet kaptunk hozzá, újabb barlangtúrákat tehetünk a környék számtalan üregének valamelyikében, de a környező települések is programokkal hívogatnak. Szállás- és étkezési lehetőség több is rendelkezésre áll, mindenki kedvére válogathat igénye, lehetőségei szerint. Útra kelhetünk Szlovákia felé is az Aggtelektől karnyújtásnyira levő határon át. Külön érdekesség, hogy a Baradla barlang áthúzódik a határ alatt, a túloldalon szintén kiépítették, és Domica-barlang néven látogatható.

Még előttünk a nyár nagy része. Talán elsősorban az ifjúságnak ajánlott a föld alatti hét kilométer, de aki idősebb létére érez még magában erőt, képes a négy-öt órás gyaloglásra, van egy jó túracipője és egy biztonságos lámpája, nyugodtan nekivághat. Gyermekek tízéves kortól vehetnek részt a hosszú túrán, de számtalan idős ember is megtette már – kényelmes tempóban – az utat. Hiszen nemcsak különleges élményeket garantál a csodálatos, kőbe vésett mesevilág, hanem el is gondolkodtat az Úr teremtő munkájának nagyságáról, felülmúlhatatlanságáról.

A baradlai hosszú túrára előzetesen be kell jelentkezni, így mindenképpen szükséges felvenni a kapcsolatot az üzemeltetőkkel (a világhálón). Csoportok kedvezményekre is számíthatnak. Természetesen rövidebb túrák is tehetők, ezek azonban nem igényelnek nagyobb előkészületet; egyszerű utcai ruhában, a pénztárnál megváltott jeggyel bármelyik következő induló csoporthoz lehet csatlakozni.

■ Gyarmati Gábor

Ugyanaz kétszer

Praktikus evangélikus tudnivalók nyomtatásban

Mi a korhatára az evangélikus keresztelőnek? Házasodhatnak-e elváltak is? Mi az úrvacsora? Mikor mit kell tenni egy istentiszteleten? Kell-e életrajzot írnom az elhunytról, és egyáltalán, mit mond el a lelkész arról, akit gyászolok? – Néhány gyakori kérdés, amely felvetődhet egy olyan emberben, aki nincs tisztában evangélikus szokásainkkal, és nem mozog otthonosan a mindennapi gyülekezeti életben. A fenti kérdések megválaszolására nemcsak a mosonmagyaróvári gyülekezet készített *Gyülekezeti útmutató* címmel zsebben is elférő füzetet, hanem a pesti belváros egyházközségei is színes, színvonalas kiadványt jelentettek meg ugyanerről.

„Kedves Testvérünk! Örömmel és szeretettel üdvözlünk gyülekezetünkben, a mosonmagyaróvári evangélikus templomban. Nagy öröm számunkra, hogy itt vagy, hogy lelkedet megnyitotta az Úr, és elhozott hozzánk. Mindannyian egyszer így érkeztünk ide. Hívott, megszólított az Isten, igent mondtunk, eljöttünk, és itt maradtunk. (…) Neked is van helyed e közösségben, hívunk, gyere, és tudj meg minél többet rólunk, tartozz közénk!” – olvasható a *Gyülekezeti útmutató* köszöntésében.

A mosonmagyaróvári egyházközségben – egyben esperesi székhelyen – egyre több érdeklődő lépi át a templom küszöbét. Ezért is döntött úgy a gyülekezet vezetősége, hogy a betérőket nemcsak kedves szavakkal fogadják, hanem mielőbbi beilleszkedésüket e kis füzetbe összegyűjtött tudnivalókkal is segítik. A siker bizonyítéka, hogy a második kiadást megért útmutató segítségével már az énekkar is bővült új tagokkal. Ugyanis volt, aki a füzetből tudta meg, hogy a gyülekezetnek énekkara is van.

A főváros belső kerületeiben élő *Pesti Nyolcak,* azaz az egykori Pesti Evangélikus Egyházból létrejött nyolc gyülekezet – az angyalföldi, a Deák téri, a fasori, a ferencvárosi, a józsefvárosi, a kőbányai, a szlovák és a zuglói – közös munkában egy ismeretterjesztő kiadványt szerkesztett. Ebben az evangélikusság történeti bemutatása és gyakorlati tanácsok mellett a gyülekezetek legfontosabb információi is „színesen” jelennek meg. A legyezőszerűen kinyitható és fotókkal illusztrált színes lapokon az egyházközségek rövid bemutatásán túl a rendszeres alkalmak időpontjai, valamint az elérhetőségek is megtalálhatók.

■ B. Zs.

Egyházvezetőink a számvevőszéknél

Domokos László, az Állami Számvevőszék (ÁSZ) elnöke július 5-én hivatalában fogadta *Gáncs Péter* evangélikus elnök-püspököt és *Prőhle Gergely* országos felügyelőt. A Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) elnöksége Domokos László meghívására látogatott az Állami Számvevőszékre.

A történelmi egyházak vezetőivel jó kapcsolata volt a számvevőszéknek, ezt a hagyományt az ÁSZ jelenlegi elnöke is folytatni kívánja. A találkozón a Magyarországi Evangélikus Egyház képviseletében részt vett *Csorba Gábor,* az országos iroda gazdasági osztályának vezetője, az ÁSZ részéről pedig *dr. Csapodi Pál* főtitkár és *dr. Elek János* főigazgató is.

A megbeszélésen a számvevőszék elnöke tájékoztatást adott az új ÁSZ-törvényről, melynek köszönhetően a szervezet erősebb jogosítványokkal bír. A leglényegesebb változás a következményekkel járó ellenőrzés. A törvény kiemelt helyen kezeli az átláthatóság és a függetlenség kérdését, amely elengedhetetlen a hatékony munkavégzéshez. Az ÁSZ küldetése, hogy előmozdítsa a közpénzügyek átláthatóságát, és hozzájáruljon a jó kormányzáshoz.

A találkozón a felek áttekintették az állami normatívából működő egyházi intézmények működésének átláthatóságát, valamint az egyházakról szóló új törvénytervezetet is. Gáncs Péter püspök szerint a találkozó jó példája volt a két szervezet értékes együttműködésének.

Forrás: ÁSZ

ISTENTISZTELET-KÖZVETÍTÉS A RÁDIÓBAN

Bemutatkozik a Soproni Evangélikus Egyházközség

A reformáció hamar gyökeret vert Sopronban: 1521-ben *Kristóf* ferences szerzetes már lutheri szellemben prédikált a városban, majd a század közepére a polgárság nagy része evangélikussá lett. A gyülekezetet *Gerengel Simon* híres kátéíró lelkész szervezte meg 1565-ben.

Eleink hosszú ideig az átvett katolikus templomokban tartották istentiszteleteiket. E templomok visszavétele után is mód volt evangélikus alkalmakat tartani, mégpedig *Eggenberg* hercegnőnek köszönhetően. Az ő házának a kőből készült udvari szószékéről *Lang Mátyás* prédikátor hirdette az igét az udvaron álló „ázott lutheránusoknak" – innen származik evangélikusságunk gúnyneve. Lang Mátyáson kívül olyan neves papokkal büszkélkedhetünk, mint *Kis János* püspök és *Kolbenheyer Mór.*

Jelenlegi „hajlékunkat", hazánk harmadik legnagyobb evangélikus templomát a türelmi rendeletnek köszönhetjük. Tornyát majd száz évvel később építették fel; jelenleg négy harang van benne. Amikor a későbbi *civitas fidelissima* (a leghűségesebb város) 1921. december 14-én szavazott a hovatartozásról, a népszavazás eredményét harangunk hirdette ki: Sopron Magyarország része maradt.

Legnagyobb tragédiánk az volt, amikor 1946-ban a német nyelvű gyülekezet mintegy kétharmadát kitelepítették. Az egyházkerület egykori legnagyobb közössége, a valaha tizenkétezer fős gyülekezet mára háromezer-hétszáz nyilvántartott tagot számlál. A következő érvágás intézményeink, ingatlanjaink és földjeink államosítása volt; az egykor gazdag gyülekezet elveszítette mind gazdasági alapjait, mind tagállományát.

A rendszerváltozást követően egyházunk ismét gazdagodhatott: ma már a líceum, a kollégium, az Eötvös-gimnázium és a Hunyadi János Evangélikus Óvoda és Általános Iskola is végzi szolgálatát, a szociális munkát pedig a nemrégiben felépült nyugdíjasház segíti.

Vasárnaponként öt istentiszteletet tartunk, valamint ellátjuk nagy szórványterületünket. Számos megszokott hétközi alkalmunkon (Luther-szövetség, Gemeindenachmittag és így tovább) kívül idén közel hétszáz különböző programmal vártuk-várjuk híveinket, köztük számos koncerttel (orgonánk egyházunk legnagyobb szakrális hangszere). A bajor egyházzal való kapcsolatnak köszönhetően német anyanyelvű lelkész is szolgál közöttünk. 2006 óta az újjáalakult Soproni Egyházmegye esperesi székhelyeként is működünk.

■ Gabnai Sándor

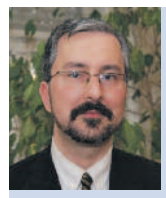

Evangélikus istentisztelet a Magyar Rádióban

Július 24-én, a Szentháromság ünnepe utáni ötödik vasárnapon 10.04-től istentiszteletet hallhatunk az MR1 – Kossuth rádió hullámhosszán Sopronból. Igét hirdet *Gabnai Sándor* esperes.

Istentiszteleti rend • 2011. július 17.

Szentháromság ünnepe után 4. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.
Lekció: Róm 8,18–23; 1Móz 50,15–21. Alapige: Lk 16,10–12. Énekek: 67., 474.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Győri Tamás; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. Balicza Iván; **II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. (úrv.) Görög Tibor; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Sztojanovics András; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; de. 11. (úrv.) Cselovszky Ferenc; du. 6. (orgonazenés istentisztelet) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; **VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Aradi György; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. (úrv.) Szabó Bertalan; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, úrv.) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Szabó Bertalan; **IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. id. Zászkaliczky Pál; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. dr. Joób Máté; de. fél 11. (úrv.) dr. Joób Máté; du. 6. Missura Tibor; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. Missura Tibor; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) dr. Bácskai Károly; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tóth Károly (Csíkszereda); **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tóth Károly (Csíkszereda); **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) dr. Szabó Lajos; **Rákospalota, XV.,Régi Fóti út. 73. (nagytemplom)** de. 10. Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Nagyné Szeker Éva; **Rákoscsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Kovács Áron; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Kovács Áron; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Győri Gábor; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Győri Gábor; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Soroksár, Otthon Közösségi Ház, Szitás u. 112.** du. 2. Győri János Sámuelné; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. (úrv.) dr. Lacknerné Puskás Sára; **Názáret-templom, Mátraszentimre-Bagolyirtás (Jókai u. 7–9.)** de. fél 12.

Istentiszteletek a Balatonnál

Alsódörgicse, Fő u. 43. de. 11.; **Badacsonytomaj, Római út 3.** de. 9.; **Balatonalmádi, Bajcsy-Zs. u. 25.** du. 4.; **Balatonboglár, Hétház u. 17.** de. 11.; **Balatonfenyves, református imaház, Bem u. 9.** du. fél 4.; **Balatonfüred, Bajcsy-Zs. u. 15.** de. 9.; **Balatonlelle, református imaház, Ady E. u. 4.** du. 2.; **Fonyód, József A. u. 21.** de. fél 10.; **Hévíz, Helikon u. 6.** du. fél 5.; **Kapolcs, Kossuth u. 26.** du. fél 4.; **Keszthely, Deák F. u. 18.** de. fél 11.; **Kisdörgicse, Diófa u.** du. fél 2.; **Kötcse, Templom u. 7.** de. 10.; **Kővágóörs, Arany J. tér 2.** de. fél 12.; **Mencshely, Kossuth L. u.** de. 11.; **Nemesleányfalu, Nemesleányfalui u.** du. 2.; **Révfülöp, Villa Filip tér 2.** de. 10.; **Siófok, Oulu park** de. 10.; **Sümeg, Széchenyi tér 1.** du. fél 3.; **Szentantalfa, Fő u.** de. háromnegyed 10.; **Taliándörögd, Petőfi u. 1.** du. 2.; **Veszprém, Kossuth u. 4.** de. 10.; **Zánka, Rákóczi u.** de. fél 9.

Összeállította: Boda Zsuzsa

Csákváron járt a pyrbaumi evangélikus gyülekezeti kórus

A SZERZŐ FELVÉTELE

A két énekkar közös koncertje az evangélikus templomban

▶ **Hetedik alkalommal látogatta meg testvérkórusát a magyarországi Csákváron a pyrbaumi St. Georg (Szent György) evangélikus énekkar. A kórustagok és az ifjúsági együttes tagjai mellett *Klaus Eyselein* lelkész, a presbitérium képviseletében *Johann Enzenhöfer,* a partnerkapcsolatért felelős *Konrad Heck, Ernst Damm* kórusvezető és nyugdíjas diakónus, valamint az önkormányzat részéről *Dörte Eyselein* és *Monika Schmidt* vettek részt a négynapos utazáson.**

A június 16–19. közötti látogatás középpontjában egy templomi koncert állt, emellett a vendégek két gyülekezeti találkozón, a vasárnapi istentiszteleten és a városházán rendezett fogadáson vettek részt, és nem mulasztották el a látnivalók megtekintését sem. A kórusok között 1999 óta, a két gyülekezet között 2005 óta áll fenn a testvéri kapcsolat.

A Pyrbaum testvérvárosában tett látogatás csúcspontját az evangélikus templomban adott koncert képezte. A két énekkar első alkalommal lépett fel közösen, *Dietrich Buxtehude Jesu, meine Freude (Jézus az én örömöm)* című korálkantátáját megszólaltatva. Ilyen hatalmas éneklésre, mint ez alkalommal Ernst Damm vezetésével, még nem volt példa ebben a templomban. Különösen mély benyomást tett az egybegyűltekre *Fekete Andrea* szoprán- és *Haui Lóránt* basszusáriája.

Előzetesen a St. Georg kórus zsoltárfeldolgozásokat, lelki énekeket és gospelt énekelt. Nagy sikert arattak a magyar nyelvű dalok. Emellett az ifjúság Dörte Eyselein vezetésével az idei világimanap énekeiből adott elő.

A *Szebik Károly* helyi lelkész által tartott vasárnapi istentiszteleten mindkét kórus újra megszólalt. Klaus Eyselein igehirdetése után *Szebik Ildikó* vezetésével *Johann Eccard Wir singen all mit Freudenschall* című, két kórusra írt motettáját énekelték.

A testvérkapcsolat hivatalos alkalmaként megrendezett esten Szebik Károly lelkész és *Mészáros Tamás* felügyelő, illetve Klaus Eyselein, Konrad Heck és Ernst Damm is hangsúlyozta, hogy a partneri viszony jól működik. Az elmúlt tizenkét évben közelebb kerültek egymáshoz. Hálásak mindenekelőtt a szívélyességért és a vendégszeretetért; ezt kifejezték egymás kölcsönös megajándékozásával is. A pyrbaumi küldöttség 2012-re látogatásra hívta meg a csákváriakat. A jó hangulatról – a felszolgált ételek, italok mellett – magyar zene és körtánc gondoskodott.

A program része volt a városházán rendezett fogadás is, zárásként pedig a vendégek látogatást tettek a Borg-Warner – Turbo & Emissions Systems német–magyar üzemben, Oroszlányban. *Burai Zoltán* mérnök ismertetője után megtekinthették, hogyan készülnek a különböző autómárkákban üzemelő turbófeltöltők. A továbbiakban felkeresték a tatabányai bányamúzeumot, illetve a csabdi és a bicskei evangélikus templomot is.

Este a pyrbaumiak és a csákváriak *Mészáros Miklós* borospincéjében találkoztak. Először négy csoportban kérdéseket kellett megoldaniuk az „ezeréves Európa" témában, majd fehérasztal mellett jó hangulatban zárták a napot.

Másnap a vendégek lovas kocsin járták be Csákvárt. Az első megálló a Geszner-házban működő turistainformációs iroda volt. *Viszló Levente* tájékoztatást nyújtott a Vértesi Natúrparkról, *Bokodi Szabolcs* pedig a parkot támogató egyesületről. A lovas kocsis kirándulás a továbbiakban az egykori Eszterházy-kastélyhoz vezetett – amelyben ma szanatórium működik –, majd a testvérkapcsolat múzeumánál ért véget, ahol kirakodóvásárt tartottak.

■ Ernst Damm
(Fordította: Adámi Mária)

Német–magyar–román partnerkapcsolati találkozó

Csákváron összegyűlt Európa!

A pyrbaumi St. Georg (Szent György) evangélikus gyülekezet kórusának látogatása alkalmából fogadásra került sor a városházán. *Katonáné dr. Venguszt Beatrix* polgármester azonban itt nemcsak pyrbaumiakat és csákváriakat köszönthetett, hanem a romániai testvérvárosból, Kászonból érkezett *András Zoltán* polgármestert és *Burista Zsolt* jegyzőt is üdvözölhette.

A fogadás vendége volt *Herczog Edit* európai parlamenti képviselő. Köszöntőjében hangsúlyozta, hogy az Európai Unió törekvései itt Csákváron példaértékűen valósulnak meg. Éppen a kultúra és a sport az, ami a különböző országokból érkező embereket egymáshoz vezeti, előmozdítva a nyelvi határokon átnyúló kapcsolatok fejlődését.

A Csákvár és Pyrbaum közötti partnerkapcsolat – mondta el Venguszt Beatrix – 1988-ban jött létre. A polgármester kiemelte hivatali elődeinek, *Bokodi Istvánnak* és *Giesz Jánosnak* a partneri viszony fenntartása iránti elkötelezettségét. Dicsérettel illette a két evangélikus énekkar között fennálló testvérkapcsolatot; a kórusok 1999 óta évente találkoznak, felváltva Csákváron és Pyrbaumban.

A Csákvár és Kászon közötti kapcsolat 2008 óta létezik – mondta el András Zoltán polgármester. A város, amely az erdélyi Kárpátokban fekszik, eredetileg Magyarországhoz tartozott. A régióban évszázadokon át a magyar maradt a hivatalos nyelv, a szocialista időkben is. Örömét fejezte ki a három testvérváros találkozója alkalmából, és meghívta a pyrbaumiakat, hogy látogassák meg az ő szülővárosát is.

Különleges hangsúlyt adott az eseménynek, hogy jelen volt *Prőhle Gergely,* a magyar Külügyminisztérium helyettes államtitkára, a Magyarországi Evangélikus Egyház országos felügyelője is. Mint az európai uniós kapcsolatokért felelős kormányzati tisztségviselő kiemelte, hogy az evangélikus énekkarok és gyülekezetek között sok éve sikeresen működnek a testvérkapcsolatok. Az tehát, amire a politikában és az egyházi életben is törekszik – fogalmazott –, ezen a területen példaszerűen megvalósul.

■ E. D.

Informatikai esélyegyenlőség

Sokszor és sokan félreértik az *informatikai akadálymentesség* fogalmát. Egyesek azt gondolják, hogy a vakok számára egy sárga-fekete oldalt kell készíteni (grafika nélkül), és már meg is vagyunk. Ez azonban tévút, noha a tájékozottabb szakemberek is rátévednek. Bár az akadálymentes weboldalak készítése meglehetősen bonyolult folyamat, az alábbiakban olyan tippek olvashatók, amelyek segítséget jelenthetnek a fejlesztésben vagy a megfelelő fejlesztő kiválasztásában.

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

Az akadálymentes honlapok célcsoportja nem csupán a vakok közössége. Figyelembe kell venni többek között a siketeket, a mozgáskorlátozottakat, az életkor vagy az értelmi képességek különbözőségét és a technológiai ismeretek hiányát, illetve az internetezésre használt eszközök egyedi tulajdonságait is. Az utóbbi években megváltoztak az emberek internetezési szokásai, egyre többen használnak okostelefont, kézi számítógépet. Ezeken az eszközökön a szoftverek kezelőfelületei és a képernyők mérete különbözik a megszokott asztali gépekétől.

A vakok számára az újságolvasás, a világban való tájékozódás, a levelezés nem elérhetetlen, hiszen ezeket a tevékenységeket elvégezhetik az interneten. A mozgásukban súlyosan korlátozottak olyan ügyeket intézhetnek a világhálón, amelyeket azelőtt csak nagyon körülményesen lehetett – utazni, épületekbe bejutni, közlekedni, sorban állni lehetetlen egy vastüdőben… A vakok nem használnak egeret, így a csak egérrel kezelhető navigáció számukra betonfal a tartalom előtt. Az epilepsziások sokszor a grafikai megoldásaink miatt kerülhetnek súlyos állapotba, mivel egy részük a villogó, más részük a nagyobb vörös felületekre érzékeny…

A *World Wide Web Consortium* (W3C) számos webes ajánlást dolgozott ki, amelyek a megjelenítés technológiáját szabványosítják (például HTML, CSS), vagy konkrétan az akadálymentesítésre fogalmaznak meg irányelveket (például WCAG, UAAG). Fontos, hogy a honlap készítésénél alkalmazott technikák megfeleljenek az adott szabványoknak, mert az asszisztív (segítő) szoftverek is ezekre a szabványokra épülnek, mint például a vakok által leggyakrabban használt *JAWS* vagy a gyengénlátók nagyítóprogramja, a *Magic.* A szabványok betartása biztosítja azt is, hogy a gépi feldolgozás ne ütközzön akadályba, és így a honlap minden része bekerüljön a keresőkbe.

Ma már egyre több szakember tartja tiszteletben ezeket a szempontokat. Csak az a kérdés, hogyan válasszuk ki a megfelelő embert a honlapunk elkészítéséhez. Univerzális megoldás nem létezik, de van több olyan jel, amely arra utal, hogy egy vállalkozó vagy cég jó választás.

Érdemes megnézni, hogy az általuk már elkészített munkák milyen szabványoknak felelnek meg. Az, hogy ezeket feltüntetik a webhelyen, még nem jelenti azt, hogy valóban *validak* (magyarul: érvényesek) az oldalak az ajánlásnak megfelelően. A weblapok HTML vagy XHTML szabványnak való megfelelőségét bárki könnyen ellenőrizheti a W3C eszközével, amely ingyenesen elérhető a *http://validator.w3.org* címen. Az ellenőrző angol nyelvű, de nem bonyolult a használata. A weboldal címének megadása után a következő oldalon már látjuk is az értékelést. A piros hibát jelent, a zöld pedig azt, hogy a megadott hely megfelel a szabványnak.

Már a honlap megrendelésekor célszerű tisztázni – az egyéb igényeken túl –, hogy nagyon fontosnak tartjuk a szabványok betartását. Aki saját maga szeretné elkészíteni webhelyét, annak javasolt megtanulnia legalább az alapvető szabványokat (HTML, CSS), így majdnem akadálymentes lesz az eredmény.

Sajnos a mai magyar keresztény honlapok többsége esetében nem gondoltak az akadályoztatott internetezőkre, pedig ezzel nem csupán a fogyatékosok számára állítanak falakat, hanem a keresőrobotok és a mobilról netezők egy része is elvész. Baj, hogy a legtöbb keresztény internetes tartalom az alapvető szakmai követelményeknek sem felel meg, mivel az elkészítésükkor figyelmen kívül hagyták a vonatkozó előírásokat.

Összegzésül: az elesett, idős emberek, a gyerekek, a testi és értelmi fogyatékosok segítése keresztényi kötelességünk. Mit tehetünk értük akkor, amikor egy internetes oldalt készítünk? Ha csak az alapvető szabványokat betartjuk, már nagy lépést tettünk az akadálymentesség felé.

■ Károly György Tamás

Ajtórésnyi grafika

Mostantól minden édesanya még a kórházban kézhez kap egy olyan, *„Isten hozott”* felirattal ellátott ajtódíszt, amellyel otthonának ajtaján jelezheti a külvilág felé, hogy gyermeke született. Az első ajándéktárgyakat július 11-én, a népesedési világnapon adta át néhány kismamának *Soltész Miklós* szociális, család- és ifjúságügyért felelős államtitkár a budapesti Szent Imre Kórház szülészeti osztályán. A *prof. dr. Rákóczi István* osztályvezető főorvos által vezetett osztályon évente háromezer újszülött jön világra.

A Nemzeti Erőforrás Minisztérium – csatlakozva a *Három királyfi, három királylány* mozgalomhoz – ezzel a gesztussal is a gyermekvállalást kívánja népszerűsíteni. A kismamákkal való személyes találkozást követő sajtótájékoztatón Soltész Miklós elmondta: nem csak anyagi támogatások révén, illetve törvényi szabályozással igyekeznek elősegíteni a népességszám növekedését. Ugyanilyen fontosnak tartják az érzelmi megerősítést is.

A már említett *Három királyfi, három királylány* mozgalom tavasszal indította útjára úgynevezett „babazászló projektjét”, melynek célkitűzése, hogy a magánotthonok, társasházak és az intézmények egy-egy lobogó kitűzésével adjanak hírt arról, hogy közösségükben kisbaba született.

„Egy gyermek érkezése nemcsak a család, hanem az egész közösség öröme” – fogalmazott *Túry Krisztina,* a mozgalom projektmenedzsere, utalva arra, hogy régente a kisgyermekes háztartásokat az egész közösség segítette.

A szalagos ajtódíszekre, illetve a zászlókra *Simon András Kezdettől szeretve* című szívgrafikája került.

Az ajtódíszeket az édesanyák a *Promobox* nevű ingyenes csomagban kapják majd kézhez – mondta el *Fejérdy Zsófia,* a Promobox ügyvezetője.

■ V. J.

A népesedési világnapról – az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) kezdeményezésére – 1990 óta emlékeznek meg. Az ENSZ azért választotta ezt a napot, mert az akkori számítások szerint a Föld népessége 1987. július 11-én érte el az ötmilliárdot. Ma már több mint hatmilliárdan élünk a bolygón.

A világnap (eredeti) célja, hogy felhívja a figyelmet a népességnövekedés méreteire és az ezzel járó problémákra. A világ legszegényebb részein ugyanis fenntarthatatlanul sok gyermek születik – miközben a nyugati társadalmakban, így hazánkban is, a népességfogyatkozás ad okot az aggodalomra.

A Központi Statisztikai Hivatal előzetes adatai szerint 2011 első négy hónapjában 11,1 százalékkal kevesebb gyermek született Magyarországon, mint egy évvel korábban. A halálozások száma pedig 3,1 százalékos emelkedést mutat.

Az ország lakossága négy hónap alatt összességében tizennégy ezer fővel csökkent. Eszerint 2011. április végén 9 millió 972 ezer ember élt Magyarországon. (Az élveszületések számában még az sem mutatkozik meg, hogy a terhességmegszakítások száma 1990 és 2010 között kilencvenezerről negyvenezerre csökkent.)

Testi-lelki felüdülés Révfülöpön

Mintegy hatvanan vettek részt a révfülöpi Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban június 27. és július 1. között megrendezett ökumenikus lelkészi és munkatársi konferencián. Mottója így hangzott: „Erőforrásaink és az *erőforrás* missziói és evangelizációs szolgálatunkban.” A református, evangélikus, metodista és baptista hívők reggelente imaközösségben indították a napot.

A délelőtti gondolatébresztő előadásokat igetanulmányok alapozták meg. *Várady Endre* lelkipásztor, a Baptista Teológiai Akadémia Írásmagyarázati Tanszékének docense két reggel végigkalauzolta a jelenlévőket a Biblián a napi téma aspektusából, *dr. Bácskai Károly,* az Evangélikus Hittudományi Egyetem Újszövetségi Tanszékének vezetője pedig a következő két napon egy-egy textusból kiindulva készítette elő az adott téma kifejtését.

FOTÓ: PRÖHLE PÉTER

A heti előadások sorát *Szarka Miklós* református lelkipásztor, házasság- és családterapeuta nyitotta meg *Családom és missziómunkám* címmel. Tanulságos volt átgondolni – nemcsak közvetlenül az előadást követően, hanem a délutáni, nyolc-tíz fős kiscsoportos beszélgetésekben is –, hogy vannak helyzetek, amikor a szolgálat az első, de figyelni kell arra is, hogy a családi élet sem szenvedhet csorbát a szolgálatra való elhívatás miatt.

Másnap *Szeverényi János,* a Magyarországi Evangélikus Egyház országos missziói lelkésze a missziói gyülekezet jellemzőit tárta a résztvevők elé. Szemléletes példákkal illusztrálta, hogy az egyházaknak nem csupán a templomok falain belül kell működniük; sokkal inkább ott kell a hívőknek jelen lenniük, ahol embertársaink vannak: a piacon, a konyhában, azaz a mindennapi életben, a bajban.

Önérvényesítés és hatalom a misszióban című csütörtöki előadásában *dr. Hecker Frigyes* lelkipásztor, nyugalmazott metodista szuperintendens hangsúlyozta, hogy az elhívás – amely Isten ajándéka – csak az Elhívóhoz kötve működik. Kiemelte, hogy Jézus szeme mindig a nyomorultakon és nem a szimpatizánsokon van. Az előadás arra hívta fel a hallgatóságot, hogy vizsgálja meg, vajon a rájuk bízott emberekért vannak-e a misszióban, vagy csupán a saját presztízsért.

Esténként *Végh Tamás* református lelkész szólaltatta meg Isten üzenetét arról, hogyan tanítják a rájuk bízottakat Isten szolgái. Négy alkalommal négy példát állított a résztvevők elé egy-egy központi gondolattal: *Annáét* (1Sám 1 – *Tusakodom, hogy szülhessek*); *Pál apostolét* (Ef 3,1–13 – *Egy isteni világterv részese vagyok*); *János apostolét* (1Jn 1 – *Vissza a Folyamba*); végül a *Jézus Krisztus mondja* cím fogta össze az előadó mondandóját (Lk 12,41–43 – Boldog az a szolga…)

A konferencia zárónapján *Nemeshegyi Zoltán* lelkipásztor, a Baptista Teológiai Akadémia docense vezetésével összegezte a hallgatóság a héten elhangzott legfontosabb üzeneteket, tanulságokat. Péntek délelőtt *dr. Bóna Zoltán,* a Magyarországi Egyházak Ökumenikus tanácsának főtitkára is köszöntötte a résztvevőiket, majd időszerű kérdésekről szólt, közöttük a készülő új egyházügyi törvényről. A tanácskozás úrvacsorai közösséggel zárult, Isten igéjét *Kósa Gergely* evangélikus lelkész hirdette.

A tartalmas, lélekemelő programok között délutánonként jutott némi idő kirándulásra, pihenésre is. Az étkezéseknél, folyosói beszélgetések alkalmával pedig jó lehetőség kínálkozott új testvérek megismerésére, illetve a kapcsolatok ápolására.

■ Fodorné Bálint Andrea

SZERETETVENDÉGSÉGRE

Tejfölös gyümölcsös sütemény

Hozzávalók: *egy nagy pohár (375 grammos) tejföl, 2 db tojás, 45 dkg liszt, 50 dkg kristálycukor, 2 csomag vaníliás cukor, 1 csomag sütőpor, megtisztított gyümölcs.*

Elkészítés: a cukrokat kikeverjük a tejföllel és a tojássárgákkal, majd hozzáadjuk a lisztet és a sütőport. A legvégén belekeverjük a kemény habbá vert tojásfehérjéket. A gyümölcsöket óvatosan beleforgatjuk, majd az így elkészített tésztát egy sütőpapírral kibélelt tepsibe öntjük. Körülbelül 160 fokra előmelegített sütőben 30-35 perc alatt készre sütjük.

Pontosítás. Olvasóink és az érintettek szíves elnézését kérjük, amiért lapunk múlt heti száma címlapfotójának készítését – sajnálatos módon – két szerzőnek is tulajdonítottuk. A Déli Egyházkerület lelkészeinek és családtagjainak rekreációs napjairól tudósító felvételt valójában – a képaláírásban említett – *Jó András* örökítette meg.

Nyári szünet az országos irodában

Értesítjük tisztelt Ügyfeleinket, hogy az országos iroda (1085 Budapest, Üllői út 24.) a szokásos nyári leállása miatt július 25., hétfő és augusztus 5., péntek között zárva tart. Kérjük, ennek figyelembevételével tervezzék látogatásukat, intézendő feladataikat. Megértésüket köszönjük!

HALÁLOZÁS

„Mert az Istennek mindenki él.” (Lk 20,38)

Az Úr Jézus igéjében békességet találva értesítjük azokat, akik ismerték, hogy *Sztojanovics Júlianna* június 30-án a Sareptaszeretetotthonban fiai, unokái kezét fogva a földi világot elhagyta, hogy Megváltójához térjen.

Családja

HIRDETÉSEK

HALÁLOZÁS

„Ne félj, mert megváltottalak, neveden szólítottalak, enyém vagy.” (Ézs 43,1)

A feltámadás bizonyosságával tudatjuk, hogy *Cserági István* evangélikus lelkész életének 53. évében, július 7-én hazatért megváltó Urához. Július 16-án, szombaton 11 órakor veszünk tőle búcsút a kissomlyói evangélikus templomban.

Kérjük, hogy a temetésre egy szál virággal jöjjenek. A koszorúra szánt adományaikat, kérjük, a templom perselyébe helyezzék el.

A gyászoló család és a Kissomlyói Evangélikus Egyházközség

Levélcím: Cserági Istvánné, 9555 Kissomlyó, Kossuth u. 94.

50 ÉVE HARANGÖNTÉS ŐRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS aranykoszorús harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

Referencia: www.harangontes.hu.

Levélcím: 2162 Őrbottyán, Rákóczi u. 121.
Mobil: 30/948-9575, fax: 28/361-770.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu.

APRÓHIRDETÉS

Templomok, templomtornyok felújítása, villámvédelem kiépítése. 29 év referenciával. Bede László, 30/943-5089.

Nyaralás Zalakaroson, 6 nap reggelivel és vacsorával: 33 000 Ft, Sárváron: 35 000 Ft, a Balatonnál: 27 500 Ft. Kisbér Tourist. Telefon: 34/352-700.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Harcolnak ellened, de nem bírnak veled, mert én veled leszek! – így szól az Úr. Jer 1,19 (ApCsel 18,10; Lk 6,36–42; Róm 14,10–13; Zsolt 100) Néha emberek, néha „csak” a körülmények, néha – úgy érezzük – minden, de minden ellenünk van. Persze nem föltétlenül gonoszságból, pusztán csak más érdekek miatt. Ráismerünk újra meg újra az érzésre: az egész élet harcból áll, ahogy befejeztük az egyik ütközetet, máris egy újabbal találjuk szembe magunkat. De ő úgy van ott mellettünk teljes odaadással, hogy közben a másik fél mellett is áll. Olyan segítő, aki mindenkinek különleges protekciót ad, aki csak kéri tőle. Még nekünk is.

Hétfő

Akinek életútját kedveli az Úr, azt még ellenségeivel is összebékíti. Péld 16,7 (Róm 14,19; Lk 5,17–26; Mt 4,18–25) Kórházakban járva tapasztalom annak a fontosságát, hogy az életből való elmenetel előtt meg tudjunk békülni egymással, még a hosszú ideje ellenfelünkkel, haragosainkkal is. Felemelő érzés, ha tanúja lehetek egy-egy kibékülésnek a betegágy mellett. Még ennél is csodálatosabb, ha valaki nem várja meg a legvégső napokat, hanem Istentől kapott bölcsességgel és szeretettel az engesztelés útjára mer lépni.

Kedd

Maga a Lélek tesz bizonyságot a mi lelkünkkel együtt arról, hogy valóban Isten gyermekei vagyunk. Róm 8,16 (Ez 39,29; Neh 9,1–3.29–36; Mt 5,1–12) Az állandó Jelenlét. Aki mellett sosem vagyunk egyedül. Az istengyermekség tudata, amelyet ő helyezett el a szívünkbe, mint egy jelzőfényt. Bármi történjék, az övé vagyok, s ez határozza meg legerősebben a létemet.

Szerda

Péter így szólt: „Az én lábamat nem mosod meg soha.” Jézus így válaszolt neki: „Ha nem moslak meg, semmi közöd sincs hozzám.” Jn 13,8 (Jer 33,8; Mk 11,/20–21/22–26; Mt 5,13–20) Aki úgy fürdet meg, hogy a lábamat is megmossa, még akkor is, ha az csúnya, piszkos, poros, ormótlan: azzal intim közösségbe kerülök, ismeri a hibáimat, a gyengeségeimet, a testem-lelkem. Ez bizony nem „cicamosdás”… Jézus nem éri be a formális kapcsolattal. Egészen a közelembe jön, a lábamig lehajol. Csak az első percekben tűnik ez megszégyenítőnek, zavarba ejtőnek, de aztán csodálatos védettséget, oltalmat élhetek át a közelségében.

Csütörtök

Nyomorúságomban az Urat hívtam segítségül. Az Úr meghallgatott, tágas térre vitt engem. Zsolt 118,5 (Róm 8,15; 1Kor 12,19–26; Mt 5,21–26) Az építészek tudnának arról mesélni, hogy mennyire meghatározza az ember életérzését a tér, amely körülveszi őt. Szűk, alacsony, sötét helyen a lélek is összeszorítva érzi magát. Isten jelenléte olyan lehet számomra, mint ha egy hegycsúcsról néznék le: szabadon lélegezhetek, átlátom a lenti girbegurba utak szövevényét, megértem az idevezető utat is, és erőt kapok a vándorút folytatásához.

Péntek

Mária így imádkozott: „Magasztalja lelkem az Urat, és az én lelkem ujjong Isten, az én Megtartóm előtt.” Lk 1,46–47 (Ézs 41,16b; Lk 23,17–26; Mt 5,27–32) Kiváltságos lelkiállapot az ujjongásé. Az ember teljes szívét megnyitva örül annak, hogy minden a legjobb, legszebb rendben történik. A világ szétszóródott puzzle-darabkái egésszé állnak össze, az egész lét értelme és célja átláthatóan és érezhetően csak *ő.* Az ujjongás a legnagyobb istendicséret. A Szentírás azt mondja: az Úr a hálás szívet értékesebbnek tartja bármilyen más áldozatnál. Különleges kegyelmi állapot ez, értékét az is emeli, hogy nem tart örökké. Mária előtt még ott van a gyász és veszteségek megtapasztalásának iskolája, de itt és most önmagát odaadva tud örülni Istennek. A meghatott kislány a világ egyik legszebb magasztaló imáját mondja el, nem sejtve, hogy majd évszázadokon keresztül bölcs teológusok elemzik és magyarázzák minden apró részletét. A hálás szív költészete ez, semmi máshoz nem hasonlítható, semmi mással nem keverhető össze.

Szombat

Urunk, Istenünk, más urak voltak gazdáink, nem te, de csak a te nevedet dicsérjük. Ézs 26,13 (Jel 11,15; 2Kor 13,10–13; Mt 5,33–37) Igen, mindenféle urak és uraságok szolgálatába szegődünk, néha tudatosan, néha meg csak utólag ráébredve rossz választásainkra. És még ezekből a szolgaságokból is van kiút, van korrekciós lehetőség, van megtérés. Más urak: féltékenyek, kegyetlenek, érzéketlenek, bennünk csak uralmuk megerősítése fontos, semmi más. Az égi hatalomnak én magam kellek; ahogyan én szomjazom a vízre egy tikkasztó napon, úgy szomjazik személyesen rám, s nem nyugszik, míg hozzám el nem ér. Hogy is lehetne összehasonlítani más uracskákkal, királyocskákkal, akik saját dicsőségüket keresik? Ha megértem, átérzem mindezt, hálásnak kell lennem, s átmenni egy másik királyságba, az *„Ő szerelmes Fiának országába”.*

■ Balogh Éva

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból július 17-étől július 24-éig

VASÁRNAP

11.05 / m1
Tamás-mise
Részletek, interjúk a június 5-ei, kelenföldi alkalomról. (ismétlés: 15.40 / m2)
12.00 / Duna II. Autonómia
Evangélikus istentisztelet közvetítése felvételről a 2009-es miskolci Kaláka-fesztiválról
12.05 / Duna Tv
Élő egyház (26’)
18.55 / Duna Tv
Szent László király (rockopera, 2011) (45’)
20.00 / Kossuth rádió
Rádiószínház
A csókok
Hangjáték Csokonai Vitéz Mihály műve alapján
21.25 / Duna Tv
Lélek Boulevard – Barkó Judit műsora
Kovács Ákos énekes, előadóművész (2010) (31’)

HÉTFŐ

8.35 / Duna Tv
Főzés? Gyerekjáték!
Carbonara spagetti *(2004)* (8’)
9.34 / M. Katolikus Rádió
Akvarell
Kulturális paletta családoknak
13.30 / Kossuth rádió
Erős vár a mi Istenünk!
Az evangélikus egyház félórája
14.00 / Bartók rádió
A hét zeneszerzői: A madrigál mesterei 1. rész: Velence
14.00 / PAX
Castelgandolfo – Csillagvizsgáló a Vatikánban (ismeretterjesztő film) (30’)
15.30 / Duna Tv
Dűlők szolgái
„A pincében nincs demokrácia” – Gere Attila *(magyar ismeretterjesztő sorozat, 2008)* (15’)
22.20 / m2
Záróra – Keleti Éva

KEDD

12.45 / M. Katolikus Rádió
Népzenénk ékes foglalatban
Népi zenekarok muzsikája
14.00 / PAX
Van egy név minden egyéb név felett
Isten bemutatkozik
Evangélizáció a Pesterzsébeti Evangélikus Egyházközségben *(egyházi műsor, ZMC)* (29’)
14.35 / Kossuth rádió
Tér-idő
„Én írok önnek…” (Puskin) – Levélfélék és képeslapok távolból vagy közelről 1. rész: Egy bensőséges műfaj: a levél
18.20 / Duna II. Autonómia
Arcélek – Csáky Zoltán műsora
Petrovicsok és Hrúzok – Andrásfalvy Bertalan etnográfus *(2008)* (14’)
19.35 / Bartók rádió
Puccini: Pillangókisasszony

SZERDA

5.26 / m1
Hajnali gondolatok
13.30 / Kossuth rádió
„Tebenned bíztunk eleitől fogva”
A református egyház félórája
15.50 / Duna Tv
Európai kóstoló
Portugália *(angol ismeretterjesztő filmsorozat, 2005)*
19.00 / PAX
Hét szó az emberért
Győri Gábor Ádám multimédiás passiója *(ZMC)* (50’)
19.35 / Duna II. Autonómia
Mindennapi hitünket… – Portré Csókay András idegsebészről (magyar dokumentumfilm, 2005) (25’)
20.00 / M. Katolikus Rádió
A hit öröme – Beszélgetések Istenről és emberről

CSÜTÖRTÖK

14.00 / Kossuth rádió
Arcvonások
Tatár Dóra és Ónody Béla üvegfestő
15.30 / m1
Legendás konyhák
„…felejts el mindent, figyelj az ünnepre!” Elkészül: Mikszáth palóclevese
18.00 / Bartók rádió
Zenei fesztiválok – Tihany, Szeged, Vác
18.00 / Civil Rádió (Budapest) (FM 98)
Gospel Café
21.15 / PAX
Fertőző osztály
Portréfilm Szabó Dénes Kossuth-díjas karnagyról *(ZMC)* (29’)
22.55 / m1
Liszt Rómája – Róma Lisztje
Kocsis Zoltán és a Nemzeti Filharmonikusok Vatikánban

PÉNTEK

7.55 / Duna II. Autonómia
Csillagszedő Mário (magyar tévéfilm, 2009) (29’)
14.05 / Kossuth rádió
Arcvonások
Szirtes Tamás rendező, színházigazgató
16.15 / Duna Tv
Építészet XXI – Csontos János műsora (26’)
18.00 / Bartók rádió
Bartók Szombathelyen, Haydn Bécsben
18.30 / PAX
Pilátus (koncertfilm, ZMC) (21’)
20.34 / M. Katolikus Rádió
Szving
Az elmúlt hatvan év legjobb jazzfelvételei Balogh Tibor gyűjteményéből
22.35 / Duna Tv
Budapesti Wagner-napok 2011 (20’)

SZOMBAT

7.25 / Duna Tv
Az Ótestamentum
Ábrahám vándorlása *(olasz mesesorozat)* (26’)
10.00 / M. Katolikus Rádió
Jóhír-világ
Magazin bizakodóknak és kételkedőknek
11.45 / PAX
A Deák téri evangélikus múzeum (ismeretterjesztő film) (15’)
12.05 / Duna Tv
Isten kezében
Zarándoklat Częstochowába I. (26’)
14.40 / m2
Aranyfeszt – Kultúrkincsek nyáron
18.04 / Kossuth rádió
A Metro Klubtól a Szigetig
19.30 / Duna Tv
Bálok bálja, Anna-bál
A 186. Anna-bál nyitó ceremóniája (35’)

VASÁRNAP

8.40 / Duna Tv
Csipkerózsika (színházi előadás, 2010) (59’)
10.04 / Kossuth rádió
Evangélikus istentisztelet közvetítése Sopronból
Igét hirdet Gabnai Sándor esperes
10.25 / m1
Evangélikus templomok
(ismétlés: 13.25 / m2)
11.00 / m1
Református istentisztelet közvetítése felvételről Tatáról, a Csillagpont református ifjúsági találkozóról
12.00 / Kossuth rádió
Déli harangszó a soproni evangélikus templomból
12.05 / Duna Tv
Élő egyház (26’)
16.00 / M. Katolikus Rádió
„Valaki ír a kezeddel”
(vasárnapi versműsor)

Az Evangélikus Élet 2005 és 2010 közötti lapszámai letölthetők PDF formátumban a www.evangelikuselet.hu *címről*

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • **EvÉlet on-line**: www.evangelikuselet.hu
Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu.
Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). **Szerkesztőségi titkár** (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vitális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). **Olvasószerkesztő**: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor**: Sinkáné Zombory Katalin (katalin.zombory@lutheran.hu). **Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line**: Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com). **Rovatvezetők**: Boda Zsuzsa – Új nap – új kegyelem (zsuzsa.boda@lutheran.hu), Hafenscher Károly – Régi-új liturgikus sarok (hafo@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518; fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó**: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu).
Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán.
Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével töröltetni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hétvégi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.